www.nv-online.info

Народная Воля

№ 59 (3800)

30 ліпеня 2013 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Да ўвагі!

Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

АКТУАЛІІ

Святлана КАЛІНКІНА

У ролі цэрбера

Прапаную перайменаваць пасаду міністра працы і сацыяльнай абароны.

Ну які абаронца нашых з вамі інтарэсаў міністр Марыяна Шчоткіна? Падтрымаць прэзідэнцкі дэкрэт аб забароне людзям звальняцца з дрэваапрацоўчых прадпрыемстваў, пакуль там не скончыцца мадэрнізацыя, пасля якой, магчыма, павялічацца заробкі, — яна першая.

Тлумачыць, што дапамога па беспрацоўі ў памеры 15—20 долараў — гэта не здзек з людзей, якія не могуць знайсці працу, а сур'ёзныя разлікі сур'ёзных спецыялістаў, — яна не пачырванее.

Кантракты — сапраўдная пятля на шыі работнікаў — дазваляюць у любы момант звольніць любога чалавека без тлумачэння прычын. А міністр усё роўна выступае за такія кантракты.

Пенсіі, на якія многім немагчыма пражыць? Міністр лічыць, што трэба цярпець...

Ужо і да аплаты бюлетэняў дабраліся. Лета, людзі не надта хварэюць, таму многія яшчэ і не заўважылі, што іх і тут абабралі. Цішком. У цяжарных жанчын новы парадак аплаты "адрэзаў" ад дапамогі па цяжарнасці і родах амаль 200 долараў. Тое ж і з бальнічнымі.

Раней за першыя шэсць дзён хваробы чалавеку аплачвалі 80% заробку, за астатнія — 100%. Па новых правілах, 80% заробку будуць аплачвацца за 12 дзён хваробы. Акрамя таго, раней гэты самы сярэдні заробак разлічваўся за апошнія два месяцы, цяпер — за шэсць. Дурню ясна, што агульная сума пойдзе ў бок памяншэння.

Калі чалавек адпрацаваў менш за паўгода і захварэў, то ўвогуле застанецца з пустым кашальком. Бо аплата бальнічнага будзе залежаць не ад памеру зарплаты, а ад памеру бюджэту пражытачнага мінімуму, а калі дакладней — яго паловы... І гэта пры тым, што на гэты мінімум, таксама разлічаны ведамствам Шчоткінай, пражыць увогуле немагчыма.

Карацей, было "добра", а зрабілі яшчэ "лепш". Бо і раней сумы, якія мы атрымлівалі ў аплату бальнічнага, не ішлі ні ў якое параўнанне з коштам лекаў. А зараз, калі, не дай Бог, хвароба больш-менш сур'ёзная, многім зусім не будзе на што жыць.

Так, тыя, хто захварэў, не адпрацаваўшы і паўгода, атрымаюць... 46 тысяч рублёў. Прычым, гэта не журналісты падлічылі — гэта падлічылі афіцыйныя прафсаюзы. Як кажуць, і лячыся, і жыві, і прадукты купі для аднаўлення арганізма, і лекі эфектыўныя, і вітаміны — дзяржава ў асобе міністра Шчоткінай пра гэта паклапацілася.

Але цікава, ці ведае міністр, колькі сёння каштуюць тыя ж вітаміны, якія хвораму абавязаны выпісаць любы доктар? Дык вось: больш за 39 тысяч рублёў зараз каштуе звычайны "Унівіт", больш за 65 тысяч — "Унівіт-кардыё". І гэта не нейкія супер-пупер-таблетачкі, гэта самыя звычайныя полівітаміны беларускай вытворчасці.

Дык як "абаронца людзей" Марыяна Шчоткіна магла пагадзіцца на новы парадак аплаты бальнічных?! З якіх разлікаў яна сыходзіла, на якія нормы, неабходныя хаця б для падтрымання арганізма чалавека ў жывым стане, абапіралася?..

Сітуацыя не проста абуральная. Яна дзікая. Адабралі грошы ў хворых людзей, ведаючы, што ў нашай краіне хварэць — гэта і так вялікая раскоша, і нават нічога не патлумачылі!.. У якой краіне міністр, якога вымусілі пайсці на такі крок, не падаў бы адразу ў адстаўку?.. Але ў Беларусі мала хто здзівіцца, калі высветліцца, што ніхто міністру Шчоткінай рукі не выкручваў, што міністэрства сацыяльнай абароны само ініцыявала прыняцце такіх антычалавечых мер.

Па крайняй меры, афіцыйныя прафсаюзы менавіта так сітуацыю і падаюць. Яны сцвярджаюць, што ўвогуле не ведалі пра падрыхтоўку пастановы аб новым парадку аплаты бальнічных. Да іх, як высвятляецца, ніхто не звяртаўся, яны нічога такога не ўзгаднялі, хаця Міністэрства працы і сацыяльнай абароны хаця б фармальна абавязана было гэта зрабіць.

Сёння старшыня афіцыйных прафсаюзаў Леанід Козік усяляк дэманструе, што ніколі не падпісаў бы такі дакумент. Ён пагаджаецца, што на 46 тысяч рублёў не тое што хвораму — здароваму пражыць проста немагчыма. І задаецца рытарычным пытаннем: што ж такога страшнага здарылася ў краіне, калі спатрэбілася адабраць у людзей значную частку грошай на аплаце бальнічных лістоў?.. Іншымі словамі, выглядае так, што калі б міністр Шчоткіна не захацела змяняць стары парадак аплаты бальнічных, то Козік і афіцыйныя прафсаюзы былі б на яе баку. Але, наадварот, міністр спяшалася адрапартаваць, што яшчэ адна крыніца эканоміі сродкаў знойдзена.

Дык, сапраўды, што і калі здарылася ў краіне? Чаму сама назва — "Міністэрства працы і сацыяльнай абароны..." — цяпер успрымаецца як нейкая здзеклівая недарэчнасць? І пры ўзгадванні гэтага ведамства адразу ўспамінаецца савецкі анекдот пра барацьбу за мір, пасля якой не застаецца каменя на камені...

Каго і калі гэтае ведамства абараніла? Ці хоць раз міністр Шчоткіна сказала: "Не! Хопіць! Не сто скур у беларусаў, і няма ўжо чаго з іх здзіраць! Дзяржаве трэба спыняць бясконцыя святы з дарагімі парадамі, феерверкамі і высокааплатнымі "зоркамі"; згортваць будаўніцтва шматлікіх лядовых палацаў, стадыёнаў, самых розных клубаў; мужыкоў з арміі і міліцыі не адпускаць на пенсію ў самым росквіце гадоў, тады і грошы знойдуцца. Хопіць ужо абіраць людзей ды падманваць іх рознымі хітрыкамі!.."

Толькі не было такога, і пры Шчоткінай, напэўна, не будзе. Больш за тое, нават цяжка ўспомніць у гэтым ведамстве яшчэ аднаго міністра, які гэтак жа зацята бараніў бы не інтарэсы людзей, а інтарэсы дзяржавы, якая кожны рубель на пенсіі ды сацыяльныя дапамогі проста з кроўю ад сябе адрывае.

Загадана скараціць расходы — Шчоткіна скарачае, нягледзячы нават на тое, што часам пенсіі, дапамогі і іншыя сацыяльныя выплаты даводзіцца зразаць да сум абсурдна мізэрных, адкрыта здзеклівых — такіх, на якія проста немагчыма пражыць.

Проста нейкі цэрбер, а не міністр.

Нагадаю, Цэрбер — гэта ў грэчаскай міфалогіі трохгаловы раз'юшаны сабака, які ахоўвае выхад з пекла. Марыяна Акіндзінаўна, зразумела, не раз'юшаная і не трохгаловая, а, наадварот, жанчына разумная і прыгожая. Але падобна на тое, што на сваёй пасадзе яна ўжо простых людзей не бачыць. І як будуць жыць тыя, каго сваімі рашэннямі яна прыгаворвае да галоты, не задумваецца. Настолькі не задумваецца, што ўжо нават Козік не вытрымаў. Хаця які ўжо з яго "абаронца" людзей, вы і самі ведаеце.

РАКУРС

Людзі гублялі прытомнасць, але імкнуліся да святыні

У Мінску адзначылі 1025-годдзе Хрышчэння Русі.

З самай раніцы панядзелка на ўрачыстую літургію на месцы гістарычнага мінскага Замчышча сабраліся дзясяткі тысяч вернікаў з Беларусі і замежжа. Людзі жадалі паглядзець на Патрыярха Маскоўскага і ўсяе Русі Кірыла, убачыць крыж Андрэя Першазваннага. Паводле паданняў, на крыжы Х-падобнай формы быў распяты Святы апостал Андрэй.

Людзі прыходзілі пакланіцца святыні ды паўдзельнічаць у святочнай літургіі цэлымі сем'ямі. Нягледзячы на папярэджанні сіноптыкаў аб спякотным надвор'і, было шмат пенсіянераў і маленькіх дзяцей. Калі сонца пачало паліць нясцерпна, да ўрачоў "хуткіх", што дзяжурылі побач, пачалі звяртацца многія з прысутных. Нехта губляў прытомнасць, іншыя адчувалі, што ў іх падвышаецца ціск ці круціцца галава. На вачах карэспандэнта "Народнай Волі" "хуткая" павезла ў шпіталь пажылую жанчыну. Некаторыя вернікі пасля аказання ім першай дапамогі пакідалі месца святкавання. Асабліва стойкія займалі месцы на траве ці пад дрэвамі, але са свята не сыходзілі. Пашчасціла і тым, хто захапіў з сабой парасоны.

Разам з паломнікамі ў літургіі бралі ўдзел святары і вучні духоўных семінарый і школ. Многім з іх давялося некалькі гадзін стаяць пад спякотным сонцам з харугвамі ў руках.

Падчас свята арганізатары наладзілі продаж сувеніраў і падарункаў. Прычым далёка не кожны з іх меў рэлігійную тэматыку. Можна было набыць мэблю, упрыгажэнні, прадметы дэкору. Ежу і ваду можна было знайсці ў спецыялізаваных шапіках. Між тым многія з прысутных спецыяльна адмаўлялі сабе ў ежы. Жанчына сярэдніх гадоў тлумачыла дачцэ-падлетку, што той трэба яшчэ трошачкі пацярпець — трохдзённы строгі пост яны трымалі спецыяльна, каб спавядацца перад крыжом Андрэя Першазваннага.

Вось толькі крыжа на літургіі не было. Па невядомай прычыне планы змяніліся — Андрэеўскі крыж адразу даставілі ў Храм-помнік у гонар Усіх Святых і ў памяць бязвінна забітых у Айчыне нашай на скрыжаванні вуліц Каліноўскага і Усіхсвяцкай. Там святыня застанецца да 2 жніўня, а доступ да крыжа будзе кругласутачным.

Падчас літургіі святары прымалі споведзі ва ўсіх жадаючых непасрэдна на месцы. Арганізаваць людзей ім дапамагалі мужчыны ў цывільным. Дарэчы, меры бяспекі на свяце цяжка назваць беспрэцэдэнтнымі. Звычайнаму чалавеку трэба было толькі адкрыць на кантрольна-прапускным пункце сумку. Фота- і відэатэхніку ніхто і не думаў правяраць.

Літургія цягнулася некалькі гадзін, пасля гэтага адбыўся вялікі канцэрт. .

Марыя МАЛЕВІЧ.
Фота аўтара, Сяргея ГРАБОЎСКАГА і www.gazetaby.com.

АНОНС

Забойства на Ягелонскай...

Міхал Гурын-Маразоўскі на пачатку 1920-х гадоў — постаць вядомая, рэдактар "Савецкай Беларусі", прадстаўнік камуністычнай эліты.

Аднак жа на доўгія дзесяцігоддзі яго імя было кінута ў нябыт, калі і згадвалася ў савецкіх падручніках ці ўспамінах, то толькі ў словазлучэнні "правакатар Гурын".

Але ці быў правакатарам чалавек, які імкнуўся Камуністычную партыю Заходняй Беларусіператварыць у самастойную партыю са сваёй тактыкай і стратэгіяй; які прагнуў не згубіць нацыянальнае ў інтэрнацыянальным?

Ці быў здраднікам дзеяч, які, фінансуючы нашы школы, ратаваў іх ад паланізацыі?

А можа, правакатарамі былі тыя, хтоператварыў жыццё М.Гурына-Маразоўскага ў трагедыю?

(Расследаванне пісьменніка Леаніда Дранько-Майсюка чытайце на 6—7-й стар.)

СКАНДАЛ

Ласкаю Божай... шпіён?

Аляксандр Лукашэнка, каментуючы сітуацыю вакол былога супрацоўніка амерыканскіх спецслужбаў Эдварда Сноўдэна, паведаміў журналістам сенсацыйную навіну.

У прыватнасці, ён заявіў: "*Мы нядаўна затрымалі аднаго са здраднікаў, які ў спецслужбах служыў і які быў праз прадстаўнікоў каталіцкай царквы звязаны з замежнымі дзяржавамі і не толькі здаваў інфармацыю, але з-за яго дзейнасці пацярпелі людзі, што працуюць за мяжой*". Кіраўнік дзяржавы дадаў: "*Гэта як называецца? З нашага пункту гледжання — здрада. А чаму з амерыканскага пункту гледжання Сноўдэна нельга расцаніць як здрадніка? Таму тут не павінна быць двайных стандартаў. Мы павінны зыходзіць з гэтага*".

Аднак Аляксандр Лукашэнка ніякіх імёнаў не назваў.

Ці сапраўды на дадзены момант затрыманы нехта з супрацоўнікаў спецслужб, іх "роднае ведамства" маўчыць. Затое амаль адразу стала вядома пра арышт ксяндза. Спачатку, зразумела, з неафіцыйных крыніц. Пачуўшы інфармацыю пра шпіёнаў-каталікоў, людзі адразу звялі адно з адным і расказалі, што больш за месяц таму пры таямнічых абставінах знік ксёндз Уладзіслаў Лазар, пробашч парафіі Спаслання Святога Духа ў Барысаве.

КДБ па-ранейшаму ад каментарыяў адмаўляецца.

Пра ксяндза Уладзіслава вядома наступнае. Ён беларус, нарадзіўся ў лістападзе 1967 года, вучыўся ў Гродзенскай семінарыі, потым працягнуў адукацыю за мяжой.. Сёлета, 14 красавіка, стаў пробашчам парафіі пры капліцы на могілках у Барысаве. Да гэтага ён служыў у касцёле Святога Антонія ў Мар'інай Горцы, куды пераехаў са сталіцы ў 2007 годзе. Сваёй працавітасцю ксёндз Уладзіслаў заслужыў павагу з боку мясцовага насельніцтва. Касцёл быў узведзены на падмурку гарадской электрастанцыі, і будынак не быў добраўпарадкаваны. Менавіта намаганнямі айца Уладзіслава памяшканне касцёла і цвінтар сталі мець прывабны выгляд.

На гэты момант вядома, што перамовамі з беларускімі ўладамі па гэтым пытанні займаецца арцыбіскуп Гуджэроці. Сама ж іерархія не жадае разгалошваць гэтую справу. Адзінае, што пацвердзілі прадстаўнікі касцёла на Беларусі — сам факт таго, што ксёндз Уладзіслаў Лазар знаходзіцца ў следчым ізалятары КДБ. У Барысаўскай парафіі кажуць, што не ведалі нават пра гэта. Там да апошняга перажывалі за жыццё айца Уладзіслава, бо знік ён без усялякіх слядоў.

Аляксандр Кушняровіч, адзін з вернікаў, які сябруе з ксяндзом Уладзіславам, кажа, што апошні раз спрабаваў дазваніцца яму 19 чэрвеня, але ўжо тады тэлефон быў адключаны. Спадар Кушняровіч падзяліўся з "Народнай Воляй" сваімі думкамі наконт гэтай справы.

"Я ведаю Уладзіслава Лазара некалькі гадоў, і больш шчырага і сумленнага чалавека я ў сваім жыцці не сустракаў. Ніколі не паверу, што ён мог быць супрацоўнікам спецслужбаў. Якія такія сакрэты мог ведаць святар, які будуе храм і ладзіць набажэнствы? А вось скарыстацца яго арыштам дзеля дасягнення сваіх мэт улады маглі. Бо гандляваць можна не толькі палітыкамі... Добра, калі я памыляюся. Але час пакажа. Адзінае, што я ведаю добра — людзі да яго цягнуліся, асабліва моладзь. І некаму гэта магло быць не даспадобы".

Пра акалічнасці справы на дадзены момант не вядома нічога. Гэта дзіўна, бо беларускі КДБ вельмі любіць расказваць пра злоўленых шпіёнаў, нават калі потым ніякія такія справы і не даходзяць да суда. Але гэтым разам КДБ не спяшаецца рапартаваць пра чарговую бліскучую аперацыю. Дзіўна, што маўчыць і Касцёл. Прычым ужо больш за месяц...

Любоў ЛУНЁВА.

НЕЗАВИСИМАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Борис ЖЕЛИБА, профессор, доктор экономических наук

Выбор угла

Валовой внутренний продукт Беларуси за первое полугодие по сравнению с аналогичным периодом 2012 года увеличился лишь на 1,4% и составил в текущих ценах 285 трлн рублей. Причем его рост с начала года был по нисходящей: за январь—март — 3,5%, январь—апрель — 2,5%, январь—май — 1,1%. Объем промпроизводства за январь—июнь сократился в сопоставимых ценах на 4,2%. Объем сельхозпроизводства подрос на 1,5% до 32,76 триллиона белорусских рублей. Ударно увеличивался только розничный товарооборот, который вырос на 18,8% до 122,135 триллиона рублей.

Если вспомнить, что в соответствии с прогнозом социально-экономического развития Беларуси на 2013 год запланирован рост ВВП на 8,5%, то можно констатировать, что экономические власти "забили" на нереальную ростовую директиву по ВВП и решили во главе с Нацбанком сосредоточиться на обеспечении финансовой стабильности в стране. Так оно и лучше.

Но и здесь не все так просто. В первой декаде июля белорусские банки столкнулись с массовой конвертацией рублевых вкладов в валютные. Чтобы этот процесс начался, достаточно было допустить рост курса доллара всего лишь на 2% в течение двух недель. Чтобы купировать эту опасную тенденцию, как представляется, со стороны Нацбанка была дана команда коммерческим банкам, начиная с государственных, в темпе повысить депозитные проценты на срочные рублевые вклады. Буквально в течение недели (с 11 по 17 июля) в большинстве банков, которые имеют в портфеле значительный объем вкладов населения, произошел ощутимый рост процентных ставок по депозитам. Так, "Беларусбанк" по вкладу "Гарантированный доход" повысил доходность сразу на 10 процентных пунктов до 30% годовых, "Белагропромбанк" довел ставку по вкладу "Старт!" до 34% годовых, дважды повысив в течение недели доходность по данному депозиту. Чтобы на всякий случай не отставать от госбанков, повысили процентные ставки по депозитам и средние частные банки. К примеру, "Идея Банк" повысил фиксированную ставку по вкладу "Летний" на 6% до 33% годовых, "МТБанк" и "Дельта Банк" довели процентный доход по трехмесячным вкладам с фиксированной процентной ставкой до 33% годовых и более. Отдельные банки предлагают фиксированную ставку 35% годовых в случае размещения депозита на полгода.

Повышать рублевые проценты банки начали и потому, что отток с рублевых депозитов поставил под угрозу и их рублевую ликвидность — способность своевременно выполнять свои финансовые обязательства. Прежде всего кредитовать клиентуру, проводить клиентские и свои расчеты, уплачивать налоги и другие.

Создалась такая ситуация, когда банковская система переживает определенный дефицит рублевой ликвидности, и на этом фоне растут процентные ставки по депозитам. По признанию банкиров, значительный рост доходности по рублевым депозитам уже привел к тому, что интерес вкладчиков к депозитам в нацвалюте стал возвращаться.

Нацбанк значительно (с 29% до 42%) поднял процентные ставки по операциям поддержки банков рублевой ликвидностью на межбанковском рынке. Средневзвешенная ставка АФН по однодневным кредитам в белорусских рублях 22 июля достигла 49,62%, увеличившись на 4,31 процентного пункта по сравнению предыдущим днем. Таким образом, скомандовав банкам поднять депозитные рублевые проценты, задрав свои проценты на межбанке, главный банк создал искусственный дефицит рублевых ресурсов, чтобы снизить давление на обменный курс "зайчика" и остановить его девальвацию. Согласно данным Национального банка, дефицит рублевой ликвидности банковской системы на утро 22 июля составлял 1,2 триллиона рублей.

(Окончание на 2-й стр.)

НЕЗАВИСИМАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Борис ЖЕЛИБА, профессор, доктор экономических наук

Выбор угла

(Окончание. Начало на 1-й стр.)

Это никак не соотносится со словами А.Лукашенко в адрес председателя Нацбанка Н.Ермаковой: *“Ни в коем случае ничего искусственно не должны делать...”* Для того, чтобы удерживать курс рубля рыночными методами, необходимо иметь положительный торговый баланс. За полугодие внешнеторговое сальдо по услугам оказалось с плюсом в 303 миллиона долларов, но с минусом в 931 миллион по товарам.

Естественно, повысив депозитные проценты и покупая дорогие ресурсы, коммерческие банки стали существенно повышать стоимость кредитов в нацвалюте для предприятий. Уже подняли стоимость рублевых кредитов “БПС-Сбербанк”, “Белгазпромбанк”, “БелВЭБ”. Но ведь правительство в лице премьера М.Мясниковича ранее обещало президенту, что уже в первом полугодии рублевые кредиты станут доступными для реального сектора экономики. Но пока не суждено этому быть. Можно сказать больше: высокие процентные ставки, вернувшиеся на денежный рынок, никак не согласуются с планами властей достичь высоких темпов экономического роста. Когда стоимость рублевых кредитов превышает 35—40% годовых, предприятия не в состоянии привлекать банковские ресурсы на свое развитие и обеспечивать заданный рост ВВП. Другое дело, если б белорусские вкладчики были более сознательными и не оставляли банки без рублевых ресурсов из-за пустяковых колебаний курсов рубля. Кто ж виноват, что они прошли такую суровую школу 2011 года?

Понятно, что болезненное подорожание кредитов в нацвалюте скажется на возможностях предприятий привлекать их в нужных им объемах. Они и так сидят без оборотных средств, и у большинства из них уровень рентабельности составляет менее 10%. Во многих отраслях по сравнению с прошлым годом уровень рентабельности снизился, поэтому платить высокие процентные ставки по кредитам им стало вообще невмоготу. Сумма чистого убытка организаций за первые пять месяцев 2013 года в Беларуси составила 3,3 триллиона рублей. По сравнению с аналогичным периодом 2012 года она выросла в 1,7 раза. Прибыль от реализации уменьшилась на 25,9% до 36,4 триллиона рублей, чистая прибыль сократилась на 35% до 22,6 триллиона рублей. Рентабельность реализованных продукции, товаров, услуг составила 9%. Число убыточных организаций за пять месяцев составило 854, или 10,3% от общего количества.

Натужно и медленно решается проблема со сверхнормативными запасами готовой продукции. За июнь они снизились на 3,7%. И на 1 июля 2013 года составили 31,4 триллиона рублей, что на 40,9% больше, чем на начало года. По состоянию на 1 июля 2013 года соотношение запасов готовой продукции и среднемесячного объема производства снизилось с 81% до 78,1% месяц назад. Для сравнения: на 1 января 2013 года запасы составляли 56,5% к среднемесячному производству, а на 1 июля 2012 года — 50,7%. Ну не хотят белорусы покупать залежавшиеся на складах белорусские товары. Среди потребительских товаров склады больше всего заполнила отечественная обувь. На 1 июня ее складские запасы составили 293% к месячному производству. При этом производители и не думают сокращать объемы выпуска — в I полугодии нынешнего года обуви было произведено на 2,3% больше, чем за тот же период 2012-го. Продавать же производимый огромными объемами товар получается все хуже. Белорусы, увеличив свои доходы, предпочитают импортную обувь. Если в прошлом году на зарубежные товары приходилось 36% продаж, то теперь доля импорта возросла до 41%. По трикотажным изделиям доля импорта в продажах выросла с 21% до 29%. Верхняя одежда зарубежных производителей теперь занимает 40% проданного объема, прошлогодний показатель был на уровне 36%. Запасы швейных изделий уже достигли 189% к среднемесячному производству. Эта ситуация заставила белорусских швейников сбавить темпы производства всего лишь на 1,7%.

Не лучше положение со бытовой техникой. Например, среди проданных стиральных машин доля отечественных сократилась с 66% до 47%. Но это не смущает производителя, который в этом году выпустил продукции на 20% больше, чем в прошлом. В результате складские запасы стиральных машин с начала года удвоились и теперь составляют 255% от месячного выпуска.

Но самая худшая ситуация на рынке телевизоров: за первое полугодие “Горизонт” и “Витязь” потеряли белорусский рынок. Если в прошлом году их доля составляла 44%, то сейчас 80% продаж приходится на зарубежных конкурентов. И большие ввозные таможенные пошлины на импортные аналоги не помогают.

На этом фоне неплохо держат свое преимущество только белорусские холодильники. Их доля в продажах хоть и сократилась, но незначительно — на 4% до72% в проданном объеме. Производство, правда, тоже увеличилось на 4,3% при сокращении экспорта на 10%. Все это свидетельствует о неэффективности борьбы правительства с импортом запретительными мерами. Тем более, когда проблемы с реализацией своей продукции обостряются с вступлением России в ВТО.

Экспорт транспортных средств упал в январе—мае на четверть. Но за этот же период производство в данной отрасли увеличилось на 2,7%. В результате складские запасы транспортных средств составили 205% от месячной продукции. Экспорт электронного оборудования уменьшился на 6,3%, а производство увеличилось на 13,6%.

Отодвинув следующее снижение ставки рефинансирования по меньшей мере на август, Нацбанк методом проб и ошибок приходит к пониманию, что удержать национальную валюту от скатывания в неуправляемую девальвацию возможно, поддерживая достаточно высокие рублевые проценты. Никакие китайские кредиты не вытянут запланированные для белорусской экономики ростовые показатели. В том качестве, в каком она есть. Остается надеяться, что **здравый смысл у белорусского руководства возобладает и экономические власти во главу угла поставят финансовую стабильность, а не экономический рост.** Бездумное наращивание выпуска не пользующихся спросом (а порою никому не нужных) товаров становится самоцелью. Получается производство ради производства. Так уже было в советские времена, когда любой ценой выполняли директивы очередного съезда КПСС.

ЭКАНОМІКА

Экспарт Мінска абваліўся на трэць

Камандныя метады не спрацавалі: аб'ём сталічнага экспарту за студзень—май 2013 года склаў 6 млрд 826,7 млн долараў ЗША, што на 30% менш за аналагічны перыяд мінулага года.

Такія лічбы прыводзіць галоўнае статыстычнае ўпраўленне Мінска.

Зніжэнне экспартных паставак адбылося ў асноўным за кошт змяншэння вывазу трактароў, уключаючы седлавыя цягачы, — на 144,7 млн долараў, аўтамабіляў грузавых, не ўключаючы седлавыя цягачы, — на 88,2 млн долараў, аўтамабіляў, прызначаных для перавозкі 10 і больш чалавек, — на 31,8 млн долараў, прычэпаў і паўпрычэпаў — на 6,6 млн долараў.

УВАГА!

Прадаюцца білеты на турнір памяці Руслана Салея

Першы такі турнір прайшоў у мінулым годзе. Ён быў прысвечаны памяці былога капітана хакейнай зборнай Беларусі Руслана Салея, які 7 верасня 2011 года разам з усёй камандай расійскага “Лакаматыва” загінуў у авіякатастрофе пад Яраслаўлем.

У гэтым годзе турнір пройдзе з 16 па 18 жніўня на “Мінск-Арэне”. У ім прымуць удзел мінскае “Дынама”, “Нёман” (Гродна), “Спартак” (Масква) і хабараўскі “Амур”.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Вячаслаў ШЭЛЕГ:

«Гэта проста скоцтва! Іншага слова і не падбяру...»

У мінулыя выхадныя невядомыя скралі 16-гадовую дачку бабруйскага прадпрымальніка і грамадскага актывіста Вячаслава Шэлега. Апошні распавёў “Народнай Волі” некаторыя падрабязнасці справы.

Як было

— У мінулую суботу каля 6 гадзін раніцы дачка Наталля накіравалася на ранішнюю прабежку на школьны стадыён, — расказаў Вячаслаў Шэлег. — І знікла. Каля 8 раніцы мне патэлефанавала маці Наталлі (мы жывём у розных месцах) і распавяла сітуацыю. У мяне адразу ж сэрца закалацілася, зразумеў, што здарылася бяда. Звярнуліся ў міліцыю. Праз нейкі час Наташу знайшлі ў лесе, кіламетраў за 20 ад горада. Ля нейкага балота. Яе збілі, абмазалі фарбай, парвалі вопратку і знялі абутак. Забралі мабільны тэлефон і ключы. Проста жудасць!

— Нешта патрабавалі?

— Нічога ўцямнага не казалі, проста шмат лаяліся. Дачка расказвала затым, што і наогул была як у тумане, бо да гэтага, перад тым як вывезці ў лес, яе моцна ўдарылі ззаду па галаве.

Дачка

— Зараз *(гутарка адбывалася ўчора. —* **Аўт.**) дачку вязуць на МРТ з адной бальніцы ў другую. Да гэтага паставілі папярэдні дыягназ — страсенне мазгоў. У Наталлі перыядычна пачынае ісці кроў з носа, калі ходзіць, то хістаецца. Абавязкова звернемся да псіхатэрапеўта, каб ён папрацаваў і з дачкой, і са мной. Пагрозы дачцэ былі яшчэ ў чэрвені, яна ад іх ледзь адышла. Днямі пахавалі маю маму, а праз два дні скралі дачку. Ворагу не пажадаю перажыць тое, што давялося мне ў гэтыя дні.

Версіі

— Шчыра скажу: я не ведаю, хто гэта мог зрабіць, — *кажа наш суразмоўца.* — Але аддаю перавагу версіі, што праз дачку хацелі націснуць на мяне. Прагучала пагроза ў мой адрас.

Яшчэ ў 2006 годзе ў бізнесмена кантрольныя органы канфіскавалі ўсю партыю тавара. Вярхоўны суд пазней адмяніў рашэнне аб канфіскацыі, але дзяржава ўжо прадала тавар. Тым часам маёмасць уцанілі, і прадпрымальніку адмовілі вяртаць поўны кошт таго, што забралі.

— Я прайшоў у Беларусі ўсе інстанцыі і ўжо збіраўся накіраваць дакументы, як парэкамендавала Генеральная пракуратура, у Камітэт ААН па правах чалавека. І тут вось адбываюцца такія жудасныя рэчы. Што мне яшчэ застаецца думаць? А першыя пагрозы дачцэ, паўтаруся, прагучалі яшчэ ў чэрвені. Гэта адбылося на лесвічнай пляцоўцы з боку двух брытагаловых мужчын. І яны добра ведалі сямейную сітуацыю, у іх была інфармацыя, што маці Наталлі — інвалід. Не думаю, што простыя хуліганы пра нас ведалі б вельмі шмат. На жаль, я тады не падаў заяву ў міліцыю...

— А можа, зуб на вас маюць канкурэнты па бізнесе?

— Наўрад ці, бо з 2010 года я перастаў ім займацца.

Дарэчы, Вячаслаў Шэлег — сябра аргкамітэта па стварэнні партыі “Беларуская хрысціянская дэмакратыя”, а ў 2010 годзе быў удзельнікам ініцыятыўнай групы экс-кандыдата ў прэзідэнты Андрэя Саннікава.

Следства

Афіцыйны прадстаўнік упраўлення Следчага камітэта па Магілёўскай вобласці Аксана Салянюк паведаміла, што па інцыдэнце з 16-гадовай дзяўчынай заведзена крымінальная справа.

Прадстаўнік УСК патлумачыла, што справа заведзена па ч.1 арт.339 “Хуліганства” КК Беларусі. Зараз праводзяцца неабходныя следчыя дзеянні.

— Прыязджалі і праводзілі апытанне некалькі разоў, — *дадае Вячаслаў Шэлег.* — Участковы, прадстаўнікі следчых органаў з Бабруйска, Магілёўскай вобласці... Ведаю, што завялі крымінальную справу па артыкуле “Хуліганства”. Але чаму не “Скраданне”? Чалавека ж адвезлі ў лес.

— Я ўсё ж такі спадзяюся, што гэтых падонкаў знойдуць, — *кажа напрыканцы Вячаслаў Шэлег.* — Бо тое, што яны зрабілі, гэта самае сапраўднае скоцтва. Іншага слова я і не знаходжу...

Аб выніках следства “Народна Воля” раскажа чытачам.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

СІТУАЦЫЯ

Бывай, скварка!

У Беларусі можа быць уведзена забарона на ўтрыманне свіней у прыватных гаспадарках. Пра гэта па выніках сустрэчы ў Мінску кіраўнікоў ветэрынарных службаў Беларусі, Расіі, Украіны і Літвы паведаміў галоўны ветэрынар Літвы Ёнас Мілюс.

Ускосныя пацвярджэнні намеру беларускіх улад у барацьбе з афрыканскай чумой звесці свіней з усіх уласных падворкаў, нават у тых рэгіёнах, дзе ніякай успышкі захворвання няма, ужо ёсць. Так, жыхары некаторых вёсак Крупскага раёна атрымалі загад забіць усіх парсюкоў — і малых, і вялікіх. У адных месцах аб'явы былі вывешаны ў магазінах і сельсаветах, у другіх — прыйшлі людзям па пошце. Як потым высветлілася, АЧС у раёне няма, а патрабаванне звесці свіней — мера прафілактыкі.

Як высветлілася, масава забіваюць свіней нават на Магілёўшчыне, хаця свіней з гэтага рэгіёна хвароба пакуль абыходзіць. Гэта прызнала загадчыца аддзела ветэрынарыі камітэта па сельскай гаспадарцы аблвыканкама Алена Шыбут падчас “круглага стала” ў газеце “Магілёўскія ведамасці”. Праўда, па яе словах, прыватнікі робяць гэта добраахвотна. Маўляў, няма заканадаўчай базы, якая дазволіла б абавязаць людзей забіць сваіх свіней. Атрымліваецца, што на Магілёшчыне такога закона няма, а ў іншых рэгіёнах ёсць?..

Аляксандр Лукашэнка ў гутарцы з журналістамі таксама ўскосна пацвердзіў курс на знішчэнне ўсяго прыватнага свіногa пагалоўя. Ён паведаміў, што даручыў весці з насельніцтвам тлумачальную работу і папрасіў чыноўнікаў звярнуцца да людзей: *“Калі ўжо так адбылося, пакуль гэтае гора да вас не дайшло, давайце самі забіце сваіх свіней. Альбо дзяржава забярэ і заплаціць грошы (немалыя ж грошы!), альбо вы самі, дома. Мы зараз працуем з насельніцтвам”.*

Відавочна, што гэтае шматзначнае “працуем з насельніцтвам” азначае, што законных падстаў для забароны людзям трымаць свіней няма. Тым больш што буйныя свінакомплексы ніхто не зачыняе і не збіраецца. Але вельмі верагодна, што людзям прыйдзецца забіць свіней у добраахвотна-прымусовым парадку.

Ірына МАЛЬЦАВА.

АФІЦЫЙНА

Дэпартамент ветэрынарнага нагляду ніяк не каментуе звесткі пра неафіцыйнае рашэнне звесці свіней з уласных гаспадарак. Там спасылаюцца на тое, што ніякіх афіцыйных дакументаў на гэты конт няма.

ТЫМ ЧАСАМ

Прэс-служба Адміністрацыі Пскоўскай вобласці паведаміла пра тое, што ў гэты расійскі рэгіён АЧС трапіла з кормам з Беларусі. Па інфармацыі, распаўсюджанай суседзямі, толькі на Віцебшчыне зарэгістраваны 55 ачагоў АЧС. Аднак беларускія ўлады па-ранейшаму афіцыйна гавораць толькі пра два выпадкі: у Іўеўскім і ў Віцебскім раёнах.

ДАРЭЧЫ

“*Калі заразілася скаціна, мяса ніяк не можа трапіць на мясакамбінат. Але нават, не дай Бог, недзе нешта прасачылася, то 60 градусаў — вы пад душ часам становіцеся, і вада больш гарачая — і вірус гіне”,* — супакоіў насельніцтва Аляксандр Лукашэнка і параіў па-ранейшаму, не баючыся, есці шашлык.

Паколькі не ўсе правільна зразумелі гэтую параду, тлумачым. Пад гарачы душ лезці не трэба, больш за тое, пару хвілін пад вадой з тэмпературай 60 градусаў — і чалавек атрымае апёкі. Маецца на ўвазе, што пры цеплавой апрацоўцы вірус АЧС гіне.

Праўда, шашлык — не такая ўжо распаўсюджаная страва на вёсцы, дзе трымаюць свіней. А вось сала, кумпякі, вяленыя каўбасы, паляндвіцы — гэта, як кажуць, наша меню. І выраблюцца яны без цеплавой апрацоўкі. Няўжо пасля знішчэння свіней наступнай кампаніяй прафілактыкі будзе акцыя “Бывай, сала!”?

КРЫМІНАЛ

Шклоўскі чыноўнік скраў паўмільярда рублёў?

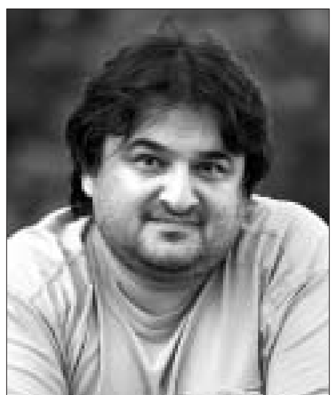
Пракуратурай Магілёўскай вобласці распачата крымінальная справа ў дачыненні да службовай асобы шклоўскага УКП “Жылкамгас” за перавышэнне службовых паўнамоцтваў (ч.3 арт.426 КК). Чыноўнік падазраецца ў прычыненні ўрону прадпрыемству больш як на паўмільярда рублёў. У ходзе праведзеных аператыўна-вышуковых мерапрыемстваў было ўстаноўлена, што падазроны на працягу васьмі месяцаў набываў у аднаго і таго ж прадпрыемства-пастаўшчыка ў Віцебску розныя таварна-матэрыяльныя каштоўнасці за кошт сродкаў свайго прадпрыемства, не ўзгадняючы закупкі з вышэйстаячым кіраўніцтвам, арганізаваў набыццё за кошт жыллёва-камунальнага прадпрыемства розных камплектуючых матэрыялаў па коштах, якія значна перавышаюць кошт аналагічных тавараў у іншых пастаўшчыкоў.

ПРОБЛЕМА

Белорусские школы рискуют остаться без учителей физики и математики

Недобор на эти специальности в этом году был даже на бюджетные отделения педвузов страны. Вакантными остались почти 70% бюджетных мест. Не выполнены планы приема и по другим педагогическим специальностям.

Эксперты не видят в этом сенсации. Говорят, что итоги нынешней вступительной кампании в педагогических вузах — это закономерность. Сегодня сфера педагогического образования переживает не просто кризис — она разваливается. И на любые заявления типа “а больше учителей стране и не нужно, потому что уменьшается количество школьников, сокращается число школ” приводят свои аргументы.

— Нынешний год не первый, когда педвузы не выполнили план приема студентов на обучение за счет бюджета, — говорит репетитор по физике и математике **Евгений ЛИВЯНТ**, который уже не один год исследует проблему школьного образования. — Такова тенденция последних лет. И это на фоне того, что педвузы снижают контрольные цифры приема.

Например, в прошлом году на физический факультет Минского педагогического университета план приема на бюджет был 130 мест, в этом его сократили до 85! И что? В прошлом году на физфак поступило 85 человек, в этом документы подали только 29 человек! То же и с математикой. На математический факультет в этом году планировалось набрать 115 человек, желающих учиться оказалось только 52. В прошлом году план приема на бюджетное отделение этого факультета был 135 мест, подали заявление 132 человека. Из них за год отчислено больше 30 первокурсников. К слову, доучиться до 2-го курса из поступивших на физфак в прошлом году 85 человек смогли чуть больше 50.

Аналогичная ситуация во всех наших педвузах — Могилевском государственном университет имени Кулешова, Мозырском государственном педагогическом университете и других.

Причем хочу особо отметить: последние лет семь снижается и проходной балл для поступления в педвузы. Туда идут худшие абитуриенты.

— Мне кажется, это тенденция не только последних семи лет.

— Возможно, педвузы никогда не были самыми престижными вузами. Поговорки типа “У кого ума нет — идет в пед” существуют давно. Но в 1980-е годы — время моего студенчества — не то что в пединститутах, в педучилищах половина группы — это были девушки-отличницы, которые потом поступали в пединституты. Я заканчивал физфак БГУ, педагогическое отделение, и половина моих однокурсников — это были ученики со средним баллом аттестата 4,5—5. Минимум трое из моих однокурсников сегодня — это профессора, которые работают в США и Швеции.

То, что происходит сегодня в сфере педагогического образования, — это уже не кризис, это развал. Количественные изменения, когда желающих идти в учителя становилось все меньше и меньше, перешли в качественные. С 2011 года на многие специальности педвузов берут всех подряд, проходные баллы даже не считают. В нынешнюю кампанию даже на таких условиях на физико-математические специальности педвузов набрано приблизительно 30% от плана, причем плана сокращенного по сравнению с прошлым годом. И ведь не факт, что все эти ребята смогут учиться, не будут отчислены за неуспеваемость, потому что не смогут освоить университетскую программу. Значит, можно считать, что преподавание физики и математики в наших педвузах заканчивается. Но если нет студентов, у преподавателей нет работы. Их уволят, никем не заменив. Цепочка последствий от недобора в педвузы имеет много звеньев.

— Например?

— На мой взгляд, никакой модернизации промышленности в нашей стране не получится. Проанализируйте мировой рейтинг среднего образования PISA. Какие страны занимают там первые строчки? Южная Корея, Китай, Сингапур, Финляндия, Швеция. Страны, в которых произошла реальная модернизация экономики. Не знаю, что тут причина, а что следствие, но четкая зависимость связки “образование-модернизация” прослеживается.

— И какой выход? Кто-нибудь ищет рецепт для спасения белорусской школы?

— Сложно сказать. Ни для кого не секрет, что одна из основных причин — это падение престижа профессии учителя. Школьных педагогов превратили в низшую касту общества. Минобразования вроде бы вело разговоры о том, что необходимо введение каких-то льгот для всех учителей, специальных надбавок для молодых специалистов, повышения стипендий в педвузах, введения отсрочки от армии для мужчин, работающих учителями. Совещание по данной проблеме анонсировалось, но, кажется, так и не состоялось. По крайней мере я так и не нашел в прессе упоминания ни о самом совещании, ни о принятых на нем решениях.

Более того, складывается ощущение, что в стране делается все для того, чтобы учителя бежали из школы. Такой бюрократии, бумаготворчества, какие есть сейчас в школе, не было никогда. Школу просто парализовало безумное количество справок, отчетов, мифических планов, рейтингов и прочего бреда. Как и перегруженные ненужным материалом школьные программы, ужасные учебники. Знаете, мне школьные программы напоминают набор из пазлов разных размеров, которые насыпали из коробок с разными рисунками — ничего не стыкуется!

Речь идет о системном кризисе школьного образования, и давать какие-то простые рецепты — это глупость. Для начала необходимо официально признать этот кризис. Только в этом случае будет смысл искать ответ на вопрос “Что делать?”.

Каждый год у нас строится огромное количество домов, множество строений капитально ремонтируется. Все это делается с большими недостатками. Совещания на самом высоком уровне по решению проблем в строительстве проходят чуть ли не каждый день, принимаются какие-то меры. Люди в конце концов получают новые или отремонтированные квартиры, пусть и с множеством недоделок. А в образовании уже много лет ничего не строится и ничего не ремонтируется — все только ветшает и разваливается. А руководители системы образования только водят хороводы с заклинаниями то в одну сторону, то в другую.

— Сегодня еще есть кому учить наших детей?

— Очень хорошие учителя еще есть. Но их становится все меньше и меньше. Показательным был прошлый год. Несколько моих знакомых учительниц возраста 35—40 лет, у которых еще и возраст трудоспособный, и опыт есть, и категория высшая, ушли из школы в середине учебного года. Для них это был решительный шаг. Это те отличницы из 1980 — начала 1990-х, которые мечтали быть учителями — и стали, но и они не смогли больше работать в нашей школе.

Мария ЭЙСМОНТ.

НЕЛЬГА МАЎЧАЦЬ!

Мы і самі вінаваты

Добры дзень, паважаная рэдакцыя "Народнай Волі"!

Калі адкрывалі "Славянскі базар", то сёлета, як і раней, амаль не чутно было нашага роднага слова. Так пайшло і далей. Нават выказаць сваё прывітанне на мове гэтай зямлі ад імя Беларусі не было каму. А гэта, пагадзіцеся, брыдка! Праўда, наш міністр культуры ў гутарцы з прадстаўнікамі прэсы пачаў было мовіць па-свойму, але яму хутка паказалі, хто тут сапраўдны гаспадар. Расійскія журналісты запатрабавалі гаварыць па-руску! Так што гарачыя выказванні А.Лукашэнкі наконт таго, што пачуццё дружбы не мае патрэбы ў перакладзе, проста на вачах ператвараюцца ў пусты гук. Чаго і можна было чакаць...

Між тым прыгожа і натуральна, на натуральных мовах гучалі віншаванні фестывалю ад самых расіян і ўкраінцаў. Мы ж свайго саромеемся, а, па праўдзе, дык і не хочам ведаць, хоць наша мова дзяржаўная. Але ў сённяшняй дзяржаве яна апынулася ў глухім закутку.

Скажу, як думаю: не толькі з-за антыбеларускай палітыкі сённяшняга кіраўніцтва, а і з прычыны сваёй абыякавасці мы губляем тое, чаму няма цаны, у тым ліку — разам з мовай — і ўласную чалавечую і грамадзянскую годнасць. Так імкнёмся дагадзіць усім, акрамя сваіх, што, не задумваючыся, здраджваем маці-Беларусі. Беларусы, што мы робім?!

Неяк у расійскай тэлеперадачы гаварылі: *"Одним из условий суверенитета является сохранение самобытности языка и культуры народа"*. А пра які суверэнітэт можна з чыстай душой гаварыць нам? Яго фактычна няма, адна толькі рыторыка.

А я і мае сябры хочам, каб Беларусь насамрэч стала беларускай.

Надзея Канстанцінаўна ПАПОВА, мінчанка.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

У цемя хай бы ляцелі шайбы

На дзяржаўнае развіццё хакея на 2011—2014 гг. плануецца выдаткаваць каля 259 мільярдаў рублёў, а на развіццё вышэйшай адукацыі — прыкладна 230 мільярдаў...

Якія ў нас прыярытэты?
Прыярытэт адзін — хакей!
І ён, уладаю прыгрэты,
Цяпер для нас за ўсё вышэй.
Вышэй за "нейкую навуку",
Тым болей жа — за "культпрасвет"...
І спазнаваўшы, дыцым муку,
Народ такі прыярытэт,
На "клюшку" ўскладваўшы надзеі,
Не збочыць ён на шлях другі,
Аж покуль шайбай на хакеі
Камусь не выправяць мазгі...

За пацалунак — у пастарунак

За спантанны пацалунак і абдымкі паліцыянта падчас вулічнай дэманстрацыі, якая прайшла у сталіцы Чарнагорыі Падгорыцы, апазіцыянерка заплаціла штраф — 550 еўра.

Міліцыянты дэмакратам
Заўсёды ставяць у віну,
Што прынародна "крыюць матам".
Прычыну гэтую адну
Запісваюць у пратаколе,
Не могуць іхнія мазгі
Прыдумаць анічога болей,
Якісьці варыянт другі.
Міліцыянтам ёсць падказка,
Не трэба больш напружваць клёк.
Яна, падказка, — калі ласка! —
Для іх прынеслася здалёк.
Паліцыянту чарнагорка
Зрабіла ў шчочку смачны "цмок"
І шкадавала потым горка,
Бо той за гэта штраф улёк.
Прычым не два ці тры даляры...
Для нашых доблесных "мянтоў"
Падстава гэткая для кары
Прыдатная і пагатоў.
Цяпер не трэба згадваць маты,
Што чулі людзі наваколл.
Нацдзма льга загнаць за краты,
Так запісаўшы ў пратакол:
"Нанёс сяржанту пацалунак
Прылюдна дзядзька з барадой..."
І можна весці ў пастарунак
Нацдзма па прычыне той.
А потым возьме суд за транты,
Прызначыўшы астрожны "шык",
Бо то ж зняважаў для сяржанта,
Што з пацалункам лез мужык.
І думка спакваля саспее
У нашых людзях акурат:
Нацдзмы ўсе, прабачце, геі...
Ці ж то на іх не кампрамат?

І пасля смерці іх слоў не сцерці...

З-за таго, што нашы самыя знакамітыя літаратары не падтрымліваюць сённяшнюю ўладу, дзяржаўныя выдавецтвы не друкуюць іхнія кнігі, у школах не вывучаюцца іхнія творы. І шкада, што па гэтай прычыне многія пісьменнікі проста перасталі пісаць...

У час няўцямны,
Час суровы,
Калі пратэст у душах спеў,
Выказвалі "адэпты слова"
Народны боль,
Народны гнеў.
Як пад пастаўлены на шалі,
Дыктатары ва ўсе часы
Рабілі ўсё, каб не гучалі
"Адэптаў" гэтых галасы.
І сёння ў нас такая ж ява,
Пісьменнікам закрылі рты,
І ні прызнання ім, ні славы,
А слова —
Проста гук пусты...
І хтось зняверыўся дашчэнту,
Накінуў цуглі на душу:
"Я лепей оду прэзідэнту,
Каб мець пашану, напішу..."
Сябры мае!
Мае калегі!
Часы якімі б ні былі,
Хай вас чыны,
З "канторы" шпегі
Схіліць не змогуць да зямлі!
І не тапіце душы ў багне,
Не акуніце пёры ў бруд!
Пішыце так, як сэрца прагне,
І вас пачуе ўрэшце люд,
Бо слова існага не сцерці,
Хоць ты яго пад нож пусці.

* * *

Тым больш прызнання пасля смерці,
Чым меней славы пры жыцці...

ЛІКБЕЗ

Жыццё дачнае, вольнае. Але па законах

Дачны сезон у нашай краіне кароткі, але ад гэтага не менш любімы. Хтосьці перасяляецца на свае соткі ялчэ ў канцы красавіка і жыве да кастрычніка. Хтосьці рэгулярна прыязджае туды толькі на выхадныя. У любым выпадку меціць невялікі загарадны дом з участкам — гэта задавальненне.

У працэсе добраўпарадкавання нашай маёмасці, праўда, намі (часам з самых добрых намераў) парушаюцца правілы, палажэнні і законы загараднага жыцця. Аб тыповых памылках і праблемах садовых таварыстваў ішла гаворка падчас анлайн-канферэнцыі ў БЕЛТА. Сёння мы публікуем некаторыя самыя надзённыя пытанні дачнікаў і адказы на іх спецыялістаў.

— Ці мае права сусед на мяжы садовага ўчастка ўсталёўваць глухі, з металапрофілю (прафнасціл), плот вышынёй 1,7 м?

— У адпаведнасці з пунктам 24 тыпавых правіл на тэрыторыі таварыства дапускаецца ўстаноўка: па межах агульных тэрыторый таварыства агарадж вышынёй 1,5—2 м святлопранікальнасцю ад 0% да 100% па ўсёй вышыні агароджы; па межах садовых зямельных участкаў з боку вуліц і праездаў — агародж вышынёй 1,2—2 м святлопранікальнасцю ад 0% да 100% па ўсёй вышыні агароджы; па межах, што раздзяляюць садовыя ўчасткі, — агародж вышынёй не больш за 1,7 м з святлопранікальнасцю не менш за 50% па ўсёй вышыні агароджы (калі іншае не ўстаноўлена па ўзгадненні з уладальнікамі, ўласнікамі і арандатарамі сумежных зямельных участкаў, выказаным у пісьмовай форме), з забеспячэннем доступу да труб магістральнай сістэмы водазабеспячэння таварыства ў месцах іх праходжання па межах садовых участкаў для эксплуатацыі і тэхнічнага абслугоўвання.

У выпадку выяўлення падобных правапарушэнняў уладальнік аб'екта нерухомасці нясе адміністрацыйную адказнасць у адпаведнасці з главой 21 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях у выглядзе штрафу ад 4 да 20 базавых велічынь. Калі падобнае парушэнне адбудзецца паўторна на працягу года, памер штрафу складзе ад 20 да 50 базавых велічынь.

— Збіраюся прадаць кватэру і да набыцця новай хацеў бы аформіць рэгістрацыю па асноўным месцы жыхарства на дачы, якая знаходзіцца ў садовым таварыстве. Зямельны ўчастак — у валоданні, дом зарэгістраваны і належыць мне. Ці магчыма гэта?

— На тэрыторыі садовага таварыства магчыма толькі часовая рэгістрацыя. У выпадку ўключэння садаводчага таварыства ў межы прылеглага населенага пункта прызнанне дадзенага садовага доміка капітальным будынкам для пастаяннага пражывання ў адпаведнасці з існуючымі нормамі, а таксама змяненне мэтавага прызначэння зямельнага ўчастка з калектыўнага садаводства на будаўніцтва і абслугоўванне жылога дома будзе магчыма аформіць пастаянную рэгістрацыю.

— Ці можна лічыць участак з газонам, які рэгулярна апрацоўваецца, неапрацоўваемым?

— Калі на ўчастку маецца газон, які рэгулярна апрацоўваецца, то лічыць яго неапрацоўваемым няма падстаў.

— Ці можна набыць ва ўласнасць участак у садовым таварыстве (пакуль без будынкаў — плануецца ў бліжэйшы час максімум якая-небудзь бытоўка), не губляючы пры гэтым права на прыцягненне льготнага крэдыту пры будаўніцтве жылля?

— Магчыма. У цяперашні час наяўнасць зямельнага ўчастка для вядзення калектыўнага садаводства не ўплывае на права прыцягнення льготнага крэдыту пры будаўніцтве жылля.

— Зямельны ўчастак знаходзіцца ва ўласнасці (пажыццёва спадчыннае валоданне), пабудовы на ім зарэгістраваныя. Маюцца планы пабудаваць лазню ў канцы ўчастка, але там працякае натуральны ручай, і таму частка ўчастка знаходзіцца ў водаахоўнай зоне. Ці можна ўзвесці лазню там, дзе запланавана альбо трэба ўзгадняць будаўніцтва з нейкімі службамі?

— Абмежаванні гаспадарчай і іншай дзейнасці ў межах водаахоўнай зоны вызначаны артыкулам 77 Воднага кодэкса Рэспублікі Беларусь. Будаўніцтва лазні ў межах водаахоўнай зоны воднага аб'екта не абмежавана патрабаваннямі Воднага кодэкса. Парадак атрымання дазволу на будаўніцтва лазні вызначаны заканадаўствам у галіне архітэктурнай і горадабудаўнічай дзейнасці.

— Ужо не адзін год некаторыя эксперты прапануюць перагледзець статус садаводчых таварыстваў, надаўшы ім статус жылых пасёлкаў, магчыма, з асаблівымі ўмовамі рэгулявання. Ці разглядалася гэтая прапанова? Ці будуць унесціца нейкія змены ў заканадаўства, якое рэгулюе дзейнасць садаводчых таварыстваў?

— Што тычыцца пытання надання статусу жылых пасёлкаў, то ён пакуль не разглядаецца. Па крайняй меры ў Мінэканоміі. Што тычыцца карэкціроўкі Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 28 студзеня 2008 года №50 "Аб мерах па ўпарадкаванні дзейнасці садаводчых таварыстваў", то плануюцца змены па завочным галасаванні, якое праводзіцца апытальным шляхам. Прапануецца выкласці бюлетэні членам таварыства. На працягу 15 дзён пасля адпраўкі член таварыства павінен адказаць на пытанні, якія пазначаны ў бюлетэні, і адправіць яго назад. Самому члену таварыства бюлетэнь прыходзіць заказным лістом, а ён ужо можа адправіць яго назад і простым, і заказным, і нарачным. Гэта ўжо асабістая справа кожнага. Калі ж у 15 дзён чалавек не ўкладзецца, то яго голас будзе прызнаны як "устрымаўся". Гэта для таго, каб сабраць кворум па тым ці іншым пытанні. Бо ёсць такая праблема, што людзі не прыходзяць на сходы, і таму няма кворуму.

Таксама прапрацоўваюцца змены па членскіх унёсках. Але гэта яшчэ на стадыі абмеркавання. Пакуль нічога канкрэтнага па гэтым пытанні паведаміць нельга. Ідзе праца.

— У садаводчым таварыстве маецца пляцоўка для збору смецця. У таварыства ёсць дамова з абслуговай арганізацыяй на яго вываз, і за гэта спаганяецца плата. У той жа час плата за вываз смецця з'яўляецца часткай членскага ўнёску, які неабходна штогод аплачваць. Калі не вывозяць смецце са спецпляцовак з прычыны іх адсутнасці, ці можна адмовіцца ад аплаты гэтай паслугі, і як даказаць, што яна не затрабаваная?

— Заключэнне дамовы на збор і вываз камунальных адходаў у адпаведнасці з законам аб абароне правоў спажыўцоў жыллёва-камунальных паслуг з'яўляецца абавязковым. Дагавор заключаецца з садовым таварыствам, і дачнік, адмовіўшыся аплачваць паслугу, спасылаючыся на адсутнасць смецця, проста перакладае свае абавязкі на іншага. У цэлым у цяперашні час адзначаецца рост адходаў у жылым сектары, што звязана з павелічэннем вытворчасці і рэалізацыі ўпакавачных матэрыялаў.

ВОДГУК

Не заслужылі сястрынскага ложка ў хоспісе?

У артыкуле "Нікому не нужные" Марыя Эйсмант узняла сур'ёзнае пытанне — пра лёс закінутых старых. Але гісторыя, пра якую распавяла журналістка, тычыцца не проста аднаго састарэлага чалавека, а сур'ёзнай узроставай паталогіі. Не варта блытаць гэтыя паняцці. "Праблемы з памяццю" азначаюць, хутчэй за ўсё, невылечнае захворванне — хваробу Альцгеймера або іншы від дэменцыі. Такім хворым патрабуецца не проста клопат блізкіх (якіх яны зычайна не пазнаюць), а штодзённы медыцынскі догляд.

Горш за ўсё справа з дэзінкіямі бабулямі. Мне расказалі пра адну такую, што жыве ў Мінску. Усю зіму яна праседзела на табурэце на пляцоўцы, а ўлетку ў валёнках спіць у двары на лаўцы — маючы кватэру. Такія людзі не ў стане дагледзець і забяспечыць сябе, не плацяць за кватэру і ўвогуле выпадаюць з соцыуму. Суседзі не ведаюць, што рабіць, — куды і як такіх змяшчаць для абследавання, пастаноўкі на псіхіятрычны ўлік і далейшага догляду? Павінен жа існаваць нейкі сацыяльны механізм, нейкія правілы для падобных сітуацый, бо працэнт старых з дэменцыямі ў свеце досыць высокі. Не назіраць жа спакойна, як чалавек гіне на вачах...

Часта і сваякі не ведаюць, чым патлумачыць, мякка кажучы, дзіўацтвы і неадэкватнасць роднага чалавека. Яны сарамеюцца за такіх старых, хаваюць як могуць свае праблемы ад навакольных. Патрыярхальная традыцыя не дазваляе змяшчаць такіх хворых у медыцынскія ўстановы. Ды і куды ў нас здасі таго самага "альцгеймера"?

Правільна сказана ў матэрыяле М.Эйсмант, што ў развітых краінах для такіх людзей існуюць спецыяльныя інтэрнаты, дзяржаўныя і прыватныя. У нас — пры наяўнасці дыягназу — даюць І групу інваліднасці. І лічаць, што найлепшае месца для "псіхічных" — гэта сям'я. Дык можа, надышоў час нашай дзяржаве ўзяць на сябе частку адказнасці за людзей, якія ўсё жыццё на яе адпрацавалі і не заслужылі нават сястрынскага ложка ў хоспісе?

Галіна КАРЖАНЕЎСКАЯ.

ВАС ИНТЕРЕСУЕТ...

МРТ по субботам

В поликлинике сказали, что сейчас такие исследования, как КТ и МРТ, можно делать и в выходные дни. Подскажите, так ли это и в каких медучреждениях такие исследования делают.

А.Жук, Минск.

Действительно, в Минске для уменьшения очередей на высокотехнологичные исследования изменен режим работы кабинетов компьютерной и магнитно-резонансной томографии: теперь в них принимают пациентов не только в будние дни, но и по субботам.

Однако, как отметил агентству "Минск-Новости" заместитель председателя комитета по здравоохранению Мингорисполкома **Игорь Юркевич**, для проведения КТ и МРТ одного желания пациента недостаточно, даже если он готов заплатить. Исследования выполняют только по медицинским показаниям.

Компьютерную томографию как высокоинформативный метод обследования применяют в нейрохирургии, неотложной хирургии, при диагностике опухолей, кровоизлияний. Взрослые могут пройти это исследование во 2-й, 9-й и 10-й городских клинических больницах, Больнице скорой медицинской помощи, Минском консультационно-диагностическом центре, 38-й поликлинике. Детям КТ и МРТ выполняют в РНПЦ "Мать и дитя".

МРТ выполняют в БСМП, во 2-й и 5-й ГКБ.

ТАКОЕ ЖЫЦЦЁ

Начное дзяжурства

У тую зіму люты апраўдаў сваю назву: снегу навалілa ледзь не па самыя стрэхі, мароз ціснуў такі, што займала дыханне. І ў такіх нялюдскіх умовах Тамара Навіцкая (імёны людзей зменены) павінна была вечарамі хадзіць на работу.

У той памятны вечар яна таксама ішла на начное дзяжурства ў наркалагічнае аддзяленне раённай бальніцы, куды яе перавялі тры гады таму. Раней сядзела ў паліклініцы пры тэрапеўце. Там было някепска, а тут сапраўднае пекла. Але ж з галоўным урачом не паспрачаешся, ды і спрачацца нявarта, бо ёй усяго паўгода заставалася да пенсіі. "Як-небудзь вытрымаю гэтых алкашоў, хоць і ненавіджу іх усімі фібрамі душы, — не раз думала сабе. — Добра, што мае ні муж, ні сын не п'юць".

Яе муж Віктар працаваў кінамеханікам у мясцовым кінатэатры, а сын Вася пасля заканчэння Гомельскага педінстытута застаўся там працаваць. Зрэдку званіў, прыязджаў і наогул гады ў рады, але за яго Тамара была спакойна, як за сябе: хлопец сур'ёзны, не тое што суседскі Андрэй, якога ўчора ледзь жывога міліцыя падабрала на вуліцы і прывезла да іх, так бы мовіць, адкачваць. Ледзь рады далі. Не Тамарына было дзяжурства, але сяброўка, якая ўчора працавала, расказвала.

Ледзь пераступіла парог свайго аддзялення, як наткнулася на таго Андрэя. Алкаш алкашом: увесь трасецца, нібы асінавы ліст, вочы пустыя, мутныя.

— Вось да чаго ты дайшоў, — папракнула. — Каб ты быў мой сын, то забіла б!

Той нічога не прамовіў, пасунуўся далей.

Тамара прыняла дзяжурства ад сваёй маладой калегі, распытала пра навіны, якіх на гэты раз не было, потым пачала раздаваць таблеткі, рабіць уколы.

Ноччу яна мела звычку спаць на рабоце, бо што тут іх пільнаваць, гэтых апойкаў. Як каторы і загнецца, то невялікая бяда.

Яна зайшла ў ардынатарскую, паслала пасцель на кушэтцы і заснула так, нібы не спала некалькі начэй. Разбудзіла санітарка баба Віцця.

— Уставайце, да тэлефона вас клічуць, — пацікy таўкла ў пляча.

— Мяне? — здзівілася. — Каму я патрэбна сярод ночы?

— Не ведаю. Нейкі мужчына, ён не назваўся.

Сонная, пасунулася да століка, на якім стаяў апарат.

— Тамара, гэта Вадзім, — пачула ў трубцы голас стрыечнага брата, які працаваў дзяжурным у міліцыі. — Нам тут патруль даставіў твайго Васю. П'яны, як балота. На вуліцы падабралі, непадалёку ад аўтастанцыі. У снезе ляжаў. Відаць, нядоўга, бо не абмарозіўся. Калі забярэш, то адпушчу, а не, дык прыйдзецца зачыніць да раніцы з усімі выцякаючымі...

— З якімі выцякаючымі? — ледзь прамовіла Тамара адзервянелымі ад страху вуснамі.

— Ну якімі... Штраф выпішуць ці на суткі пасадзяць. Цяпер з гэтым строга. Сама разумееш, знаходзіўся, можна сказаць, у грамадскім месцы ў нялюдскім стане...

— Я забяру, — коратка сказала Тамара і паклала трубку.

Яна не мела права пакідаць рабочае месца, але, не зважаючы на забарону, апранулася і пайшла ў міліцыю, да якой было добры кіламетр. Ішла і думала: "Памылка нейкая, не можа быць, каб Вася ды на вуліцы п'яным валяўся. Ён жа настаўнік, у школе дзяцей вучыць. Ды не можа гэтага быць! Памыліўся Вадзім, няйначай".

Але калі ўбачыла чалавека на лаўцы ў дзяжурцы, то зразумела, што ніякай памылкі тут няма. Гэта быў яе сын... Твар пакамечаны, з-пад бруднай вязанай шапачкі тырчалі космы, якія не стрыглі, можа, з паўгода. Лёгкае паліто ў плямах. Гэта ўсё Тамара нібы сфатаграфавала поглядам і ледзь не страціла прытомнасць. Слёзы засцелі ў горле, і яна не магла нічога прамовіць. Загаварыў брат:

— Куды ты яго павязеш? Дадому?

— Да якога дому, ты што? Яго ў бальніцу трэба, пад кропельніцу. Можа, дай якую машыну, а то не завалаку. Ён жа ісці не зможа.

Вася някне прызнаваў на прыход маці, ды ён, мабыць, і наогул не разумеў, дзе знаходзіцца і што з ім адбываецца.

Вадзім машыну даў, і вадзіцель дапамог даставіць Васю ў наркалагічнае аддзяленне. Яго адразу ж затарабанілі ў ванну.

Тамара пазванілa мужу, каб хутчэй нёс свой спартыўны касцюм і бялізну, бо небараку трэба было пераапрануць ва ўсё чыстае.

— А навошта несці спартыўны касцюм і бялізну? — спрасонку някне мог дапяць Віктар.

— Убачыш, — коратка адказала Тамара.

Яна не адыходзіла ад сына некалькі сутак, была ў бальніцы ў све і ў чужыя дзяжурствы. Да таго часу, пакуль яе Васе не дайшоў да розуму і змог нешта талкова расказаць.

— Як ты мог?! — крычала Тамара. — Ты ж настаўнік!

— Г-м-м, — крыва ўсміхнуўся сын. — Я ўжо даўно ніякі не настаўнік, бо хто ж будзе трымаць такога ў школе? Бамжаваў амаль што ўвесь апошні год, бо спіўся, як і многія цяпер...

— Што ты мне вярзеш?! Яны — чужыя, а ты — мой сын.

— А чым я горшы? — зноў крыва ўсміхнуўся Вася.

І гэта яго ўсмешка, і нейкая пустата ў вачах гаварылі пра тое, што сын дэградаваў, што ён знаходзіцца на самым дне алкагольнай багны. І пытанне "што рабіць?" свідравала яе мазгі, так бы мовіць, днём і ноччу.

— Угаворваць, лячыць, кадзіраваць, не адпускаць ад сябе ні на крок! — дзялілася яна сваімі планамі з мужам.

— Ага, да спадніцы прывяжы, — скептычна параіў Віктар. — Бяду накликала ты сваім доўгім языком. Успомні, колькі разоў асуджала алкаголікаў, што лячыліся ў вашым аддзяленні. Ты павінна была іх шкадаваць і спагадаць ім. Замест гэтага ненавідзела, лічыла сябе надта разумнай. Дык вось табе і маеш! Ты асуджала іхніх маці, што, маўляў, не ўмелі выхаваць сваіх дзяцей. Цяпер на свайго сына палюбуйся!

Тамара не магла слухаць такіх размоў, сыходзіла з пакоя, хаця ў глыбіні душы разумела, што Віктар каже праўду. Толькі прызнацца ў гэтым было вельмі цяжка...

Леанарда ЮРГІЛЕВІЧ.

Дзятлаўскі раён.

ПЫТАННЕ—АДКАЗ

Яблычны сок змяншае рост злаякасных клетак

Днямі да мяне зайшоў адзін знаёмы. Убачыўшы ў садзе яблыкі ранняга гатунку, сказаў:
— Пі кожны дзень сок і не захварэеш на рак.
А што кажуць навукоўцы?

Мар'ян СУПРУНЧУК.

Так, ужыванне адной шклянкі яблычнага соку ў дзень можа ў пэўнай ступені абараніць арганізм чалавека ад раку стрававальнай сістэмы. Да такой высновы прыйшлі амерыканскія навукоўцы. Яны высветлілі, што ў яблыках утрымліваецца рэчыва пекцін, якое актывізуе ў арганізме біялагічныя працэсы, накіраваныя на выпрацоўку антыакісляльных саставаў. У выніку ў страўніку сінтэзуецца тлустая кіслата буцірат, якая сілкуе валокны стрававальнай сістэмы і змяншае рост злаякасных клетак пухліны.

Раней іспанскія медыкі адкрылі станоўчы эфект аліўкавага алею, таксама здольнага знізіць рызыку развіцця раку. Даследчыкі выявілі, што дадзены прадукт абараняе клеткі арганізма ад пухлін і запаленчых працэсаў і прадухіляе іх старэнне. А зялёная салата, на думку анколагаў, павінна ратаваць чалавека ад анкалагічных захворванняў і лішняй вагі.

Раней было ўстаноўлена, што ўжыванне яблык і яблычнага соку абараняе клеткі галаўнога мозгу ад пашкоджанняў і прадухіляе страту памяці ў сталым узросце. Да такіх высноў прыйшлі даследчыкі з універсітэта Масачусетса.

КРИК ДУШИ

Это похоже на вандализм...

Не могу терпеть боль от непонимания, что все же происходит в нашей стране! Только и слышишь: забота о людях, забота о людях... А где она на деле к ним — тем, кто еще жив и кого уже нет среди нас?

Узнал из "Народной Воли": на нас надвигается (иначе и не скажешь) новый закон, который касается ликвидации заброшенных могил. Такое, увы, бывает, когда из жизни уходят и родственники покоящихся в земле...

Это же страшно, очень страшно, когда человеческие останки, прах людей, кто жил, любил, страдал, надеялся, будет свален в одну, извините, кучу.

На попрании моральных устоев, элементарной человечности хорошего не построишь. И никакие величественные официальные памятники в честь знаменитых деятелей не могут заменить простых надписей на могилах обычных людей — бывших строителей и защитников родной белорусской земли. Но, выходит, и после их ухода в мир иной им в этой земле нет покоя.

Я понимаю: цена вопроса — госрасходы из бюджета на содержание всех кладбищенских захоронений в порядке. Но, если по-хозяйски, то не такие уж гигантские средства тут необходимы. Они, по-моему, несопоставимы, скажем, с заоблачными выплатами хоккеистам, которые и шайбу толком забить не умеют...

Александр ГУТОВСКИЙ, житель г.Столбцы.

ГРОМКОЕ ДЕЛО

Николай Автухович.

Как бизнесмены оказываются в тюрьме, а следователи — в Америке

Известный бизнесмен, ветеран войны в Афганистане Николай Автухович по-прежнему находится за решеткой. Следователь Николай Олихвер, который вел первое дело Автуховича, сейчас живет в США...

"Народная Воля" побеседовала с руководителем правозащитного центра "Правовая помощь населению" (Киев) **Олегом ВОЛЧЕКОМ**, который является доверенным лицом Н.Автуховича.

— Первое уголовное дело против Автуховича было возбуждено в 2005 году, позже Николай обвинял следователя в фальсификации материалов...

— История противостояния предпринимателя из небольшого белорусского городка Волковыска с местными чиновниками началась осенью 2003 года. Автухович создал крупнейшую в Волковыске службу "Радио-такси 22222", в которой работали 60 человек. Николай исправно платил налоги, бизнес стремительно развивался.

Однако с 1 марта 2003 года вступил в силу **Декрет Президента РБ №4,** запрещающий индивидуальным предпринимателям иметь более трех наемных лиц. Автухович, изучив новый документ, нашел оптимальный механизм ведения своего бизнеса, который позволял ему в рамках закона платить меньше налогов, что по своей правовой природе не являлось уголовным преступлением.

Бизнесмен, в соответствии с Декретом, уволил по собственному желанию всех водителей, чтобы не нарушать документ. Водители были приняты на работу в фирму "Ника-Транс", которая занималась грузоперевозками. Руководил фирмой Юрий Леонов.

Этот договор соответствовал действующему законодательству и не ставил своей целью уход от налогов. Действия предпринимателей Автуховича и Леонова не выходили за рамки обычной практики заключения хозяйственных договоров в соответствии *со стст. 391, 402, 405, 408 Гражданского кодекса РБ* и уголовно не наказуемы.

Факт предоставления водителей никогда не скрывался и проходил по всем документам, которые Н.Автухович подавал в соответствующие контролирующие органы.

После введения такой схемы работы налоговые органы г.Волковыска устраивали постоянные проверки как в отношении предпринимателя Автуховича, так и фирмы ВТЧУП "Ника-Транс". И сначала не было вопроса о неуплате налогов. Два года шла тяжба Н.Автуховича с Гродненской областной налоговой инспекцией по вопросу о порядке взаимозачетов между субъектами.

Однако позже налоговые органы поменяли свои претензии и усмотрели нарушение законодательства, обвинив Н.Автуховича и директора "Ника-Транс" Юрия Леонова в уклонении от уплаты налогов.

Деятельность Н.Автуховича была предметом неоднократных проверок различных контрольных органов, но все они не выявили нарушений.

— Тогда почему следователь Николай Олихвер возбудил уголовное дело, если у Автуховича было все законно?

— Без достаточных оснований. По логике следователя, Н.Автухович после выхода Декрета №4 должен был не нанимать работников ВТЧУП "Ника-Транс", а создать собственную фирму. Если бы он так сделал, то, по подсчетам Олихвера, выручка "фирмы" составила бы 679 миллионов белорусских рублей.

Абсурд! Следователем была насчитана неуплата налогов с предприятия, которое якобы должен был создать Автухович после вступления в силу Декрета №4. Но этот Декрет с дальнейшими изменениями не обязывал регистрировать в обязательном порядке предприятие.

Все это привело к тому, что Автухович оказался за решеткой, а с него и Леонова взыскали около миллиона долларов США.

Конечно, Олихвер все понимал, но, видимо, он был лишь пешкой в игре, в результате которой предприниматель оказался в тюрьме. Хотя прямую ответственность за это должен нести именно следователь.

— На ваш взгляд, какие мотивы были у властей, чтобы так круто взяться за бизнесмена? Наверняка ведь понимали, что он без боя не сдастся...

— Первое. Автухович предал огласке факты коррупции в органах власти по Гродненской области. В 2003 году Н.Автухович предоставил информацию в Комитет по борьбе с организованной преступностью и коррупцией о фактах взяток в налоговой инспекции Волковыска. Бизнесмен инициировал одно из самых громких уголовных дел в налоговом ведомстве Беларуси и попытался привлечь к ответственности чиновников, устроивших в районе беспредел.

Была проделана большая работа следственными органами, но в один момент Генеральная прокуратура пошла на попятную. При всех фактах дело против налоговиков было "заморожено". А через пару месяцев возбудили дело против бизнесмена.

Второе. Николай Автухович в 2004 году участвовал в избирательной кампании в парламент страны. Но лидеры, которые имеют организаторские способности, способны повести за собой, власти не нужны. Более того — даже опасны. Кроме того, во время избирательной кампании предприниматель открыто выступил против продления полномочий президента Александра Лукашенко.

Николай Олихвер и его дом в США.

И третье — возможно, на примере Автуховича высокие чиновники хотели показать налогоплательщикам, что они могут сделать с теми, кто попробует отстаивать свои права. И они стеной встали на защиту **своих**, после чего предприниматель попал под пристальный контроль правоохранительных органов.

Срок по первому приговору уголовного дела Николая Автуховича истекал в июле 2009 года. 6 февраля ему пришло письмо из Волковысского суда, в котором сообщалось, что 10 февраля 2009 года пройдет слушание по его условно-досрочному освобождению. Однако слушание так и не состоялось, поскольку Николай был вновь арестован правоохранительными органами. Теперь ему вменялось, что он совместно с Ю.Леоновым, В.Осипенко готовил теракты против представителей власти, участвовал в поджогах домов руководителей города Волковыска. Правда, на суде все обвинения рассыпались, так что пришлось осудить за 5 охотничьих патронов, которые якобы незаконно хранились у него в доме. За 5 патронов ему дали 5 лет и 2 месяца лишения свободы. Освободиться Автухович должен в апреле следующего года.

— Николай Автухович настаивает на том, что Олихвер обязан сейчас рассказать всю правду, поскольку он уже живет в США и может ничего не бояться. Как вы считаете: пойдет на это бывший следователь?

— Для меня вообще показался странным переезд Олихвера в США в тот момент, когда Автухович был признан и в Америке, и в Европе политзаключенным.

Я считаю, что следователь при производстве уголовного дела совершил ряд уголовно наказуемых деяний и в его действиях усматриваются нарушения ряда статей Уголовного кодекса.

Так, он злоупотребил своими служебными полномочиями (ст.424 УК РБ), не имея достаточных оснований для возбуждения уголовного дела против предпринимателей Н.Автуховича и Ю.Леонова.

Согласно ст. 29 УПК РБ уголовное дело не может быть возбуждено за отсутствием общественно опасного деяния, предусмотренного уголовным законом. В действиях Н.Автуховича и Ю.Леонова при составлении договора о совместном сотрудничестве не было общественно опасного деяния, за которое предусмотрена уголовная ответственность.

Он же в ходе незаконно возбужденного уголовного дела применил необоснованный арест против Автуховича, который был вынужден в знак протеста начать 74-дневную голодовку. Олихвер, зная, что обвиняемый находится в тяжелом состоянии и не может передвигаться, заставлял его участвовать в следственных действиях. Хотя мог освободить из-под стражи и направить в больницу. Даже назначил психиатрическую экспертизу в отношении обвиняемого, где указал, что Автухович может покончить жизнь самоубийством.

Олихвер допрашивал несовершеннолетнюю дочь Николая, что по закону тоже нельзя было делать. Было возбуждено уголовное дело и в отношении жены Автуховича. Данные действия подпадают под статью 426 УК РБ (превышение власти).

Кстати, за две недели до отъезда Олихвера в США против него было начато внутреннее расследование. Причиной стало исчезновение документов из уголовного дела по обвинению в незаконной предпринимательской деятельности в отношении гродненского предпринимателя Сергея Сурбы. Олихвер расследовал его одновременно с первым делом Автуховича. Сурба был приговорен к году ограничения свободы. Позже предприниматель обратился в УДФР КГК РБ по Гродненской области для того, чтобы получить обратно свои документы (договор о сдаче в аренду оборудования, который был у него изъят). Он был обеспокоен тем, что этот договор во время суда не предъявлялся. Его опасения подтвердились — документ странным образом исчез из дела.

За это Н.Олихверу грозила уголовная ответственность, но... Буквально через две недели он увольняется и уезжает на постоянное место жительства в США.

Что же касается того, может ли бывший следователь сейчас рассказать всю правду... Думаю, если бы он хотел, то уже давно сделал бы это.

— А как Олихвер попал в США? Как он, должностное лицо, нарушившее права человека в Беларуси, смог легализоваться в одной из ведущих демократических стран мира?

— Для нас эта новость также была неожиданной. Сейчас несколько международных организаций занимаются этим вопросом, поскольку его нахождение в США противоречит требованиям "Акта о демократии в Беларуси", принятого Конгрессом США еще в 2004 году. Акт действует по настоящее время.

Согласно Акту, высшим должностным лицам Беларуси, их близким родственникам, а также другим лицам, которые нарушают права человека, запрещено посещать США.

Мы полагаем, что Н.Олихвер был недостаточно откровенен, рассказывая о себе в иммиграционной анкете и при собеседовании в американском посольстве. Возможно, скрыл определенные факты своей служебной деятельности в должности следователя и не упоминал о "деле Автуховича". Может быть, не сообщил и то, что в отношении него проводится служебная проверка по факту уничтожения вещественных доказательств из материалов уголовного дела. Но, думаю, точку в этой истории ставить еще рано...

Беседовал Сергей ЗАПОЛЬСКИЙ.

СПРАВКА «НАРОДНОЙ ВОЛИ»

Николай ОЛИХВЕР

До 2008 года работал старшим следователем Следственного отдела Управления департамента финансовых расследований Комитета государственного контроля Республики Беларусь.

В период с 2005-го по 2006 год лично принимал участие в возбуждении уголовного дела против предпринимателей, общественных активистов по борьбе с коррупцией в Гродненской области Николая Автуховича и Юрия Леонова. Расследовал дело и довел его до суда.

Проживает в Атланте (США) примерно с апреля-мая 2008 года. По американским документам проходит как Mikalai Alikhver.

Работает менеджером в компании APC (руководитель некто Игорь Дубинский), занимающейся чисткой ковровых покрытий.

Приобрел двухэтажный таунхаус в июне 2010 года за 79.200 долларов.

СТАТЫСТЫКА

Самыя высокія заробкі ў нафтавікоў і лётчыкаў

А менш за ўсіх у Беларусі плацяць сацыяльным работнікам

Нацстат апублікаваў даныя аб сярэдняй зарплаце ў Беларусі.

Самыя высокія заробкі маюць спецыялісты, занятыя ў дзейнасці, звязанай з вылічальнай тэхнікай. У чэрвені бягучага года сярэдні заробак у гэтай сферы склаў **12 млн 711,6 тысячы рублёў.**

Высокая сярэдняя заработная плата ў чэрвені зафіксавана таксама:

— у сферы вытворчасці коксу, нафтапрадуктаў і ядзерных матэрыялаў — **9 млн 855,8 тыс.,**

— на паветраным транспарце — **10 млн 147,6 тыс.,**

— у галіне архітэктуры, інжынерных паслуг — **8 млн 145,1 тысячы** рублёў.

Менш за ўсіх у Беларусі зарабляюць сацыяльныя работнікі і педагогі.

Паводле афіцыйных даных сярэдняя зарплата ў чэрвені ў сацыяльнай сферы склала ўсяго **3 млн 16,5 тыс. рублёў,**

— у адукацыі — 3 млн 613,9 тыс.,

— у гасцінічным і рэстаранным бізнесе — 3 млн 702,7 тыс.,

— у рамонце бытавых вырабаў і прадметаў асабістага карыстання — 3 млн 715,4 тыс.,

— у тэкстыльнай і швейнай вытворчасці — 3 млн 873,8 тыс.,

— у жывёлагадоўлі — 3 млн 888,7 тыс.,

— у дзейнасці, звязанай з кіна-і відэафільмамі, — 3 млн 987,2 тыс.,

— у дзейнасці па арганізацыі адпачынку і забаў, культуры і спорту — 3 млн 996,5 тысячы рублёў.

ПРАГНОЗ

Уладальнікаў дарагіх машын паболее?

Мінскі салон "Porsche" абвясціў аб пачатку афіцыйных продажаў новага Porsche Panamera. Кошты пачынаюцца ад 93 тысяч 400 еўра.

Жадаючых набыць такое аўто ўжо ёсць, сцвярджаюць у салоне. Праўда, канкрэтную лічбу назваць адмаўляюцца. *"Гэта інфармацыя не для прэсы,* — заявілі нам у салоне. — *Ёсць заяўкі і ад фізічных асоб, і ад юрыдычных".*

Напэўна, нічога дзіўнага ў гэтым няма. Па нашых дарогах бегаюць аўтамабілі і больш дарагія. Напрыклад, Aston Martin Rapid за 160 тысяч еўра альбо Bentley Mulsanne, кошт якога зараз дасягае 460 тысяч долараў. Праўда, такіх машын адна-дзве на ўсю краіну.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

НУ І НУ!

У Глыбокім з'явілася «дошка ганьбы»

Такі арыгінальны спосаб барацьбы з лайдакамі, п'яніцамі і дэбашырамі абралі чыноўнікі Глыбокага Віцебскай вобласці.

Фотаздымкі мясцовых жыхароў, што былі раней судзімыя, злоўжываюць алкаголем, пазбаўлены бацькоўскіх правоў і вядуць антыграмадскі лад жыцця, вісяць на "дошцы ганьбы" побач з будынкам Глыбоцкага аддзялення міліцыі.

Мясцовыя жыхары кажуць, што, здаралася, партрэты на "дошцы ганьбы" зафарбоўвалі, але чыноўнікі вярталі іх на ранейшае месца.

АРЭНДА

Жылля кватарантам у Мінску не хапае

Восенню за арэнду сталічнай аднапакаёвай кватэры гаспадары могуць папрасіць 500 долараў

Цэны на здымнае жыллё растуць літаральна кожны месяц. Яшчэ ў чэрвені ў Мінску можна было знайсці аднапакаёвую кватэру за 280—300 долараў у месяц. Зараз кошты дасягнулі 370—400 долараў. І эксперты сцвярджаюць, што гэта не апошняя цана.

Намеснік генеральнага дырэктара Цэнтра гандлю нерухомасцю "ПАКАДАН" **Аксана Лукашэвіч** выказала журналістам меркаванне, што ў трэцяй дэкадзе жніўня і ў верасні ў Мінску чакаецца чарговая хваля ажыятажнага попыту на здымныя кватэры. Магчыма, тады сярэднія цэны арэнды бюджэтных кватэр павялічацца яшчэ на 50—100 долараў. На думку эксперта, падаражанне справакуюць не толькі студэнты і маладыя спецыялісты пасля ВНУ, але і новыя работнікі буйных супермаркетаў Мінска. Больш за тое, Аксана Лукашэвіч упэўнена, што сур'ёзны недахоп аб'ектаў прыватнай жыллёвай арэнды будзе назірацца ў Мінску ад 2 да 5 гадоў. І гэта пры ўмове, што ў бліжэйшы час у сталіцы будзе весціся масавае будаўніцтва новых жылых кварталаў.

БЕЛАРУСЫ ЗАМЕЖЖА

Наталля ГАРДЗІЕНКА:

«Беларусаў ад'язджае ўсё больш, але палічыць іх немагчыма»

Даследчыца жыцця беларускай дыяспары Наталля Гардзіенка распавяла, з якімі праблемамі сутыкаюцца беларусы за мяжой, патлумачыла, чаму немагчыма падлічыць колькасць нашых суайчыннікаў, якія пакінулі краіну, і паразважала над тым, што трымае беларусаў разам.

— З якімі новымі выклікамі сутыкнуліся беларусы замежжа ў новым стагоддзі?

— Новыя выклікі перш за ўсё звязаны з развіццём інфармацыйнай прасторы. З'явіліся новыя магчымасці, якія даюць сацыяльныя сеткі, беларусы ў розных краінах могуць падаваць вялікі пласт інфармацыі пра сябе. З аднаго боку, гэта безумоўны плюс, бо цяпер лягчэй знайсціся і шмат якія суполкі дзякуючы сацыяльным сеткам арганізоўваюць свае мерапрыемствы. Але, з іншага боку, гэта ўплывае на змяншэнне рэальнай актыўнасці — людзі добра кантактуюць праз інтэрнэт, але менш ствараюць рэальныя магчымасці для спаткання, таму разрываецца рэальная сувязь у дыяспарах.

— Якія праблемы застаюцца злабадзёнымі заўжды і як яны вырашаюцца?

— Самая першая неарыгінальная праблема, якая тычыцца абсалютна ўсіх эміграцыйных структур любой нацыі, — гэта праблема асіміляцыі. Для беларусаў тут ёсць праблема нацыянальнай ідэнтычнасці ў самой Беларусі, праблема нацыянальнай самасвядомасці тых, хто выязджае за межы краіны. Зразумела, калі чалавек не хоча захоўваць сваю беларускасць, ён асімілюецца хутчэй. З іншага боку, ёсць праблема інфраструктуры дыяспары — стварэнне сваіх навучальных устаноў, каб прыцягваць да беларускіх спраў наступнае пакаленне. З асіміляцыяй звязаны і той разрыў, што існуе ў дачыненнях між метраполіяй і дыяспарай. Калі сама дзяржава не зацікаўлена ў тым, каб людзі, з'язджаючы за мяжу, захоўвалі сувязь з Радзімай, то і самі людзі будуць хутчэй адыходзіць ад гэтай самай дзяржавы і больш актыўна інтэгравацца ў грамадства той краіны, у якую яны прыехалі.

— Ці ёсць канкрэтныя звесткі, паводле якіх можна зразумець стала беларусаў у свеце меней ці болей?

— На сёння гэтага ніхто не можа падлічыць. На пачатку 1990-х была прынята лічба, што беларусаў у свеце недзе 3—3,5 мільёна. Дагэтуль яна і фігуруе, хоць і тады была ўмоўнай. Спадар Вітаўт Кіпель падаў лічбу па Амерыцы, што там жыве каля 500 тысяч беларусаў ці іх нашчадкаў, г.зн. сюды ўключаюцца і тыя, хто рэальна жыў у Беларусі, так і тыя, хто ўжо ў другім ці трэцім пакаленні амерыканцы, але маюць продкаў і сваякоў з Беларусі. У перапісе яны не будуць фігураваць як беларусы. Па іншых краінах наогул лічбаў нават прыблізных няма. Апошнія перапісы на постсавецкай прасторы афіцыйна паказваюць, што колькасць беларусаў змяншаецца, але яны не ўлічваюць такую рэч, як нелегальная эміграцыя. Я сутыкнулася з тым, што афіцыйныя паказчыкі выезду беларусаў за межы вельмі часта не супадаюць з паказчыкамі ўезду беларусаў у іншыя краіны, яны часам адрозніваюцца ў 2—3 разы. Такім чынам, рэальныя памеры эміграцыі з Беларусі таксама дакладна адзначыць ніхто не можа. Аднак несумненна, што выезд беларусаў на працу, на заробкі, на вучобу ў апошнія гады павялічваецца. Нехта едзе, каб зарабіць грошы і вярнуцца, а нехта мэтанакіравана хоча застацца, але назваць колькасць такіх людзей немагчыма. Звесткі, якімі карыстаюцца, ідуць па лініі Міністэрства ўнутраных спраў і звязаны са зменай пашпартоў.

— Гэта значыць, калі беларус застаўся жыць за мяжой, але свой нацыянальны пашпарт вырашае пакінуць сабе, то не лічыцца, што ён з'ехаў?

— Так, тады ён не фіксуецца як эмігрант. І такія выпадкі даволі частыя. Беларус можа жыць у Канадзе ўжо 10 год, маючы два пашпарты, і для беларускай статыстыкі ён будзе заставацца беларусам. Падобныя сітуацыі не даюць магчымасці ацаніць рэальныя памеры эміграцыі з Беларусі.

— Наколькі актыўна далучаюцца да беларускага жыцця за мяжой маладыя людзі, якія прыязджаюць у іншую краіну на сталае месцажыхарства?

— У пэўнай ступені маладыя людзі далучаюцца, ёсць цікавыя менавіта маладзёжныя ініцыятывы. У Польшчы, у Чэхіі, у краінах Балтыі. Мне імпануе такі варыянт, як "Беларуская народная памяць" у Польшчы. Гэта суполка створана моладдзю, якая з'ехала ў гэтую краіну, каб атрымаць вышэйшую адукацыю, часам з'ехала вымушана. Яны шукаюць беларускія месцы, аднаўляюць памяць пра беларускіх дзеячаў, шукаюць іх магілы. З аднаго боку, яны захоўваюць сваю ўласную сувязь з Беларуссю, з іншага — папулярызуюць Беларусь і беларусаў на Захадзе і даюць для метраполіі нейкія забытыя факты з яе ж гісторыі.

— Вы згадалі Польшчу, Чэхію і краіны Балтыі, а ці паўстаюць новыя суполкі беларусаў там, дзе іх дагэтуль не было?

— Бачыла інфармацыю пра стварэнне беларускай суполкі ў Швейцарыі, дзе на працягу XX стагоддзя не было беларускіх арганізацый. На постсавецкай прасторы паўстала арганізацыя беларусаў Грузіі, а яшчэ тры-чатыры гады таму заўважнай беларускай дзейнасці там таксама не было. Створаны беларускі цэнтр даследаванняў у Шанхаі, але пакуль складана казаць, наколькі гэта звязана з дзейнасцю беларусаў у Кітаі. З іншага боку, можна казаць, што ў некаторых краінах беларуская дзейнасць сыходзіць зусім. Напрыклад, незаўважная беларуская прысутнасць у Францыі, хаця там быў цікавы моцны асяродак у даваенны і пасляваенны час. Старыя дзеячы адышлі, а новыя ніякай актыўнасці не выяўляюць.

— На чым усё ж трымаецца беларуская дыяспара?

— Заўсёды цэментуючым фактарам для беларусаў замежжа была сама Беларусь, памяць пра Беларусь, пачуццё агульнай культурнай і гістарычнай еднасці. На сёння акрамя асіміляцыі вялікая праблема для беларускай дыяспары — раз'яднанасць. У адной і той жа краіне між беларусамі існуюць падзелы культурныя, палітычныя, рэлігійныя. Да гэтага спрычыняецца і дзяржаўная палітыка, якая накіравана на тое, каб выбраць лаяльныя да сучаснай улады суполкі і не зважаць на тое, што адбываецца па-за імі. Перспектывы развіцця дыяспары ў розных краінах звязаны якраз з тым, каб паспрабаваць пераадолець гэты падзел і знаходзіць тое агульнае, што аб'ядноўвае. Тое, што мы — беларусы, што ў нас ёсць агульныя інтарэсы, звязаныя з зацікаўленасцю ў тым, каб у Беларусі ўсё было добра, каб краіна развівалася, захоўвала сваю незалежнасць і свой нацыянальны каларыт. Гэта ўсё, напэўна, і ёсць тым аб'ядноўваючым фактарам, які трымае беларусаў разам. Нягледзячы на розныя палітычныя погляды, розныя магчымасці, узровень адукацыі і зацiўленасці, мы ўсе застаемся беларусамі.

Размаўляў Мікалай ДУБАВІЦКІ.

Даведка

Наталля Гардзіенка — гісторык, кандыдат гістарычных навук. Нарадзілася ў 1977 г. у Мінску. Вучылася ў школах Мінска, Саны (Емен), Ліды. Скончыла Ліцэй БДУ. У 1999 г. скончыла гістарычны факультэт БДУ. У 2003 г. абараніла дысертацыю па тэме "Становішча жынчыны-шляхцянкі ў Вялікім Княстве Літоўскім у XVIII ст.".

Ад 2002 г. зацікавілася гісторыяй беларускай эміграцыі. Аўтар кніг "Беларусы ў Аўстраліі" (2004) і "Беларусы ў Вялікабрытаніі" (2010) ды некалькіх дзясяткаў навуковых публікацый. Ад 2004 г. з'яўляецца адказным рэдактарам часопіса "Запісы БІНіМ". Сябра управы Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына".

ПУЛЬС ПЛАНЕТЫ

Крупная авария в Италии

Около 40 человек погибли в результате аварии автобуса на юге Италии, сообщают информационные агентства.

Автобус, в котором находилось около 40 человек, вечером в воскресенье 28 июля, сорвался с эстакады на автотрассе Неаполь—Бари и упал с 30-метровой высоты. Он упал в густые заросли, которые затруднили работу спасателей. Перед падением автобус повредил около десяти автомобилей.

В автобусе находились паломники, возвращавшиеся в Неаполь после посещения монастыря, связанного с именем Святого падре Пио. Авария произошла в районе города Авеллино в регионе Кампанья, в 250 километрах к югу от Рима. Предполагается, что водитель автобуса по непонятным пока причинам потерял контроль над транспортным средством.

В США возобновляются палестино-израильские переговоры

Госдепартамент США сообщил, что в понедельник в Вашингтоне возобновлены палестино-израильские переговоры.

Переговоры зашли в тупик в 2010 году. Последнее время госсекретарь Джон Керри усиленно работал над тем, чтобы возобновить ближневосточный мирный процесс. Заявление ведомства было сделано всего несколько часов спустя после того, как Израиль объявил, что выпустит из тюрем более сотни палестинских заключенных.

Освобождение пройдет в несколько этапов и займет несколько месяцев. Представитель Госдепартамента Джен Псаки отметила, что госсекретарь Керри в воскресенье позвонил премьер-министру Израиля Беньямину Нетаньяху и палестинскому лидеру Махмуду Аббасу, и они согласились, что “встреча даст возможность разработать план дальнейших переговоров на ближайшие месяцы”.

В заявлении госсекретаря Керри также сообщается, что “оба лидера продемонстрировали волю к принятию трудных решений”, которые необходимы для достижения нынешнего консенсуса. “Мы благодарны им за проявленные лидерские качества”, — говорится в заявлении.

На службу Папы в Рио собралось 3 миллиона человек

По словам организаторов, на пляже Копакабана в Рио-де-Жанейро, где проходил Всемирный фестиваль католической молодежи, послушать проповедь Папы Римского Франциска собралось около 3 миллионов человек.

Понтифик призвал молодежь стать движущей силой общественных изменений и заново отстроить институт Католической церкви.

Обращаясь к собравшимся, папа Франциск коснулся темы уличных протестов, которые не утихают в Бразилии уже больше месяца.

“Молодые люди, которые выходят на улицу, хотят стать движущей силой изменений. Пожалуйста, не дайте стать движущей силой другим, — сказал понтифик. — Продолжайте преодолевать апатию и предлагать истинно христианский путь решения социальных и политических проблем, возникающих по всему миру”.

В субботу Папа призвал официальные власти и гражданских лидеров отказаться от “эгоистичного безразличия и насильственных протестных акций” и перейти к диалогу.

Говорили не только о крещении Руси

-Владимир Путин провел выходные в Украине, где поприсутствовал на мероприятиях в честь 1025-летия Крещения Руси и пытался уговорить Виктора Януковича развернуть его страну от Европы в сторону Таможенного союза и экономического сближения с Россией. Об исторической близости двух стран президент РФ говорил и в субботу в Киеве, на мероприятиях в честь 1025-летия Крещения Руси, и в воскресенье в Севастополе, где главы обоих государств провели смотр двух флотов по случаю совместно отмечаемых с прошлого года Дней ВМФ России и Украины.

Визит Путина начался с молебна на Владимирской горке. Российский лидер опоздал: президенты Украины, Молдовы, Сербии, а также украинское правительство в полном составе ждали его полчаса, пишет РБК daily. Молебен в народе неофициально прозвали “вторым крещением Руси”: его провел Патриарх Московский и всея Руси Кирилл.

Затем состоялась “странно прохладная”, по оценке корреспондента “Коммерсанта”, короткая встреча Путина и Януковича в администрации украинского президента. Лидеры даже не пожали друг другу руки на публике, так что из толпы фотожурналистов раздался призывный крик сделать это. Встреча президентов длилась не более 15 минут, подтверждает “Коммерсант—Украина”. Впрочем, как поясняет РБК daily, столь коротким был именно протокол, а до того лидеры государств общались не меньше часа.

По итогам переговоров Путин заявил, что украинская экономика получит конкурентные преимущества только в союзе с российской, излагает “Газета.Ru”. Мол, в мире идет “напряженная конкурентная борьба” за рынки разных стран, и выдержать конкуренцию можно только совместными усилиями. При этом российский президент традиционно заметил, что будет “уважать любой выбор украинского народа и украинского государства”.

По итогам этих встреч украинские политологи сделали вывод, что Путину пока так и не удается склонить Януковича изменить выбор Украины.

НА СВЯЗИ — ПРАГА

Экономические горизонты Чехии

Чешская Республика входит в число промышленно развитых стран Центральной и Восточной Европы. По данным Всемирного банка, чешская промышленность выпускает около 0,34% мировой валовой продукции, занимая по объему ВВП 47-е место среди стран мира. В рейтинге глобальной экономической конкурентоспособности Чехия занимает 39-е место.

Основой экономики Чехии являются такие отрасли промышленности, как машиностроение, автомобильная промышленность, черная металлургия, электротехника и электроника, химия и нефтехимия, сельское хозяйство и пищевая промышленность, производство стекла, фармацевтика, текстильное производство, а также сфера услуг.

В результате проведенных в течение последних 20 лет социально-экономических реформ и приватизации государственного имущества значительная часть чешской промышленности оказалась в собственности иностранных компаний. Одновременно чешская промышленность претерпела значительную модернизацию, а экономика в целом стала менее энергоемкой, что сделало ее одной из наиболее стабильных и успешно реформированных экономик среди бывших соцстран.

Чешская Республика входит в число крупных мировых и европейских экспортеров машинотехнической продукции, в частности занимает второе место в мире после Словакии по производству легковых автомобилей в расчете на душу населения (112 автомобилей на 1000 жителей), являясь 13-й страной по количеству произведенных автомобилей в 2012 году (1,17 млн штук).

Основным экономическим фактором, оказавшим влияние в 2012 г. на экономическую ситуацию в Чехии, стала в первую очередь нестабильная экономическая ситуация в еврозоне.

В течение 2012 г. была отмечена тенденция снижения темпов роста чешской экономики. По данным Чешского статистического управления, в 2012 г. “рост” ВВП Чехии составил минус 1,2%, в то время как в 2011 г. рост ВВП составил +1,7%, что связано со снижением спроса чешских домохозяйств на конечное потребление в I—III кварталах 2012 г. и относительным ослаблением спроса зарубежных партнеров на чешскую продукцию в IVквартале 2012 года.

Уровень жизни населения Чехии оставался относительно стабильным, однако в связи с переходом в начале 2013 г. к более высокой ставке НДС (сниженной с 14% до 15% и базовой с 20% до 21%) цены на продукты питания в сентябре—декабре 2012 года выросли на 2—3%. По данным чешской статистики уровень инфляции в стране в 2012 г. составил 3,3%, что отразилось на продуктах питания и стоимости содержания жилья.

Важнейший вклад в развитие чешской экономики вносит внешняя торговля товарами и услугами. В течение последних лет основными торговыми партнерами Чехии являлись страны ЕС. Не стал исключением и 2012 г., по итогам которого доля стран ЕС во внешнеторговом обороте Чехии составила 72,9%, из которых 28,5% приходятся на внешнюю торговлю Чехии с Германией. Важными партнерами Чехии являются Китай (6,5%) и страны СНГ (6,9%), включая Россию (4,8%).

Последствия мирового экономического и финансового кризиса продолжали определять современные тенденции в развитии мировой экономики, а негативные процессы вели к замедлению роста европейской экономики, снижению прироста ВВП ряда европейских стран и развитию долгового кризиса в странах Европы.

Страны Европы, и в первую очередь государства еврозоны, продолжают страдать от долгового кризиса, который охватил южные страны валютного блока в 2010 году. Первой жертвой стала Греция, потерпевшая крах на рынке гособлигаций. За ней “эпидемия” перекинулась на всю зону евро, подкашивая наименее устойчивые экономики, включая Ирландию, Португалию, Испанию и Кипр. В это же время прокатилась волна снижения суверенных кредитных рейтингов: доверие мировых агентств помимо Греции, Ирландии, Португалии и Испании подорвали Италия и Франция.

Обстановка в Германии, как “локомотиве европейской экономики”, тоже неспокойна.

На этом фоне с учетом сложившейся экономической конъюнктуры в мире политическое и экономическое состояние Чешской Республики остается относительно стабильным. С другой стороны, на чешской экономике негативно сказывается ситуация неопределенности и замедления в мировой экономике с учетом сохранения угрозы нового витка мирового экономического кризиса.

Сергей ИВАНОВ.

ЧУЛІ?

Іспанская мова заваёўвае свет

Хоць радзіма Сервантэса змагаецца з эканамічнымі праблемамі, яе мова трыумфуе ў свеце. На ёй сёння размаўляе паўмільярда чалавек ва ўсім свеце, а праз два-тры пакаленні гэта будзе мова кожнага дзясятага жыхара планеты, піша прэстыжны часопіс “Polityka”. Статыстыка сведчыць аб тым, што іспанская мова стала другой мовай на планеце і колькасць карыстальнікаў хутка расце, асабліва ў інтэрнэце. Няўхільна расце і колькасць тых, хто пачынае яе вывучаць, — зараз гэта каля 18 мільёнаў чалавек у свеце.

Змена моўных тэндэнцый — гэта не што іншае, як гісторыя аб новым сусветным парадку, што выразна бачна на прыкладзе Кітая. Яшчэ да нядаўняга часу іспанская мова там практычна адсутнічала. Маладыя кітайцы аддавалі перавагу вывучэнню японскай або рускай мовы. Аднак Кітай з 2005 года заінвеставаў у Лацінскай Амерыцы 77 мільярдаў долараў. Гэта запачаткавала новую моўную моду, абумоўленую практычнымі поглядамі. У адным толькі Пекіне апошнімі гадамі адкрылася 35 моўных школ, якія прапануюць урокі іспанскай мовы.

Аналагічная сітуацыя ў Індыі.

Глабальную пазіцыю іспанскай мовы вызначае краіна, якая, паводле прагнозаў, у 2050 годзе стане найбуйнейшай іспанскамоўнай папуляцыяй у свеце. Гэта ЗША. Як вынікае з сацыялагічных звестак, нават тыя іспанскамоўныя жыхары Амерыкі, дзеці якіх размаўлялі толькі па-англійску, сёння вяртаюцца да іспанскай мовы. Ужо цяпер многія амерыканскія гарады і штаты практычна двухмоўныя. IПа-іспанску сёння дома размаўляе 12 адсоткаў жыхароў ЗША. Гэтая этнічная група вельмі хутка разрастаецца. Чакаецца, што ў 2050 годзе лацінаамерыканцы будуць складаць 30% насельніцтва ЗША.

ПАМЯЦЬ

Гэта было 2 жніўня 1943 года

Дэпутаты польскага Сейма ўшанавалі памяць герояў паўстання ў нямецкім фашысцкім канцлагеры ў Трэблінцы (на ўсходзе Польшчы). Адмысловую рэзалюцыю, прымеркаваную да 70-й гадавіны гэтай падзеі, дэпутаты прынялі аднагалосна.

Раней прадстаўнік Камісіі культуры **Мацей Лапіньскі** (партыя “Права і справядлівасць”) успамінаў тагачасныя трагічныя падзеі. 2 жніўня 1943 года яўрэйскія вязні канцлагера ў Трэблінцы паднялі бунт. Яны напалі на ахоўнікаў лагера і знішчылі частку інфраструктуры. Прыкладна 200 з іх удалося ўцячы.

Гэтыя падзеі, па ацэнцы гісторыкаў, паскорылі ліквідацыю аднаго з найбуйнейшых гітлераўскіх канцлагераў у Еўропе, дзе былі забіты больш за 800 тысяч яўрэяў і каля 10 тысяч палякаў.

СТРАНИЦЫ ИСТОРИИ

Первая «горячая» война эпохи холодной войны

60 лет назад, 27 июля 1953 года, закончилась Корейская война. Какую роль сыграло противостояние на Корейском полуострове в новейшей истории? Какие последствия войны ощущаются до сих пор? На эти вопросы в интервью DW ответил историк, профессор Университета в Потсдаме Бернд Штёвер.

— **Какое значение для обоих корейских государств сегодня имеет закончившаяся 60 лет назад война на Корейском полуострове?**

— В Южной Корее война не ушла в прошлое. Все, что там происходит, имеет к ней отношение или является ее следствием. Если отправиться в сторону границы с Северной Кореей, то легко обнаружить, что Южная Корея находится в состоянии постоянной боевой готовности, там всегда готовы к обороне. Да, сегодня дискуссии немного поутихли, но конфликт остается у всех в подсознании.

А для Северной Кореи та война — один из мифов, на которых держится государство. Согласно этому мифу, южнокорейцы, подстрекаемые американцами, напали на единственно легитимный режим в Корее и разрушили страну. Та война служит оправданием любых военно-политических мер северокорейского руководства, в том числе ракетно-ядерных испытаний, так как Пхеньян считает, что ему постоянно угрожают извне. Обычным гражданам приходится верить тому, что им говорят государственные масс-медиа. По официальной версии, в 1950 году именно на КНДР напали враги, северные корейцы защищались и выиграли благодаря военным достижениям их руководства и союзников.

— **Какое значение имела Корейская война в контексте холодной войны?**

— Война на Корейском полуострове была первой “горячей” войной в годы холодной войны. Одним из ее основных итогов стало то, что американцы решили не использовать в ходе противостояния атомное оружие. Когда в войну вступили китайцы, американский генерал Дуглас Макартур потребовал нанести ядерный удар по Китаю. Но тогдашний президент США Гарри Трумэн предложение не принял, считая, что это будет ненужная война в неудачное время против неправильно выбранного противника.

Тогда единственным противником, против которого Вашингтон считал возможным использование ядерного оружия, был Советский Союз. Одновременно США хотели во что бы то ни стало сдержать распространение влияния СССР на страны “третьего мира”. В итоге с 1945-го по 1991 год по всей планете было развязано около 150 локальных войн между двумя враждующими блоками.

— **Какую роль сыграла корейская война для укрепления союзных отношений между Северной Кореей и КНР?**

— Ким Ир Сен отправился к Сталину в Москву и спросил его, может ли тот поддержать объединительную войну на Корейском полуострове. После нескольких месяцев, взятых на размышления, Сталин сказал свое “да”. Однако Сталин дал понять, что в случае, если северокорейцам понадобится помощь, они должны будут обращаться за ней в Пекин. Ким поехал в Китай, где заручился поддержкой Мао Цзэдуна. Его помощь понадобилась уже в октябре 1950 года, когда южнокорейская армия и войска ООН подошли к берегу пограничной с КНР реки Ялуцзян.

Так называемые китайские народные добровольцы, несмотря на огромные потери, помогли северным корейцам отвоевать свою территорию и сдвинуть линию фронта ниже 38-й параллели. Расположившись около нее, противоборствующие стороны спустя некоторое время завершили военные действия.

Если бы не китайское вмешательство, война окончилась бы уже в ноябре 1950 года, а режима Ким Ир Сена не было бы. Советский Союз тоже помогал Пхеньяну, но не так масштабно, например в виде поддержки с воздуха истребителями МИГ-15, которыми управляли советские пилоты. Но решающим фактором была именно воля бороться, несмотря на потери. Войска ООН потеряли около 37 тысяч солдат, китайцы — несколько сот тысяч, а северные корейцы — миллионы.

— **Какие были причины у Мао Цзэдуна встать на защиту Северной Кореи?**

— С одной стороны, в Пекине не хотели падения режима Ким Ир Сена уже хотя бы из чисто пропагандистских целей. При этом Мао Цзэдун не боялся атомной войны. Он четко дал понять, что и после ядерной атаки у него будет достаточно солдат для борьбы за цели мировой революции. Мао и во время гражданской войны в Китае думал точно так же, он не заботился о потерях своих сторонников.

После войны СССР и Китай помогали восстановлению Северной Кореи, но после ухудшения отношений между Москвой и Пекином в 1960-х годах северокорейский режим все больше зависел именно от китайской помощи. Сегодня китайцы защищают КНДР потому, что не хотят, чтобы американцы оказались у них под боком.

— **Как вы оцениваете роль Северной Кореи как союзника КНР?**

— Северная Корея делает относительно мало для того, чтобы соответствовать этому статусу. Насколько известно, даже свои ракетно-ядерные испытания Пхеньян с Пекином не согласовывает.

Северная Корея стала достаточно недоверчиво относиться к Китаю после того, как Дэн Сяопин провозгласил курс на экономическую модернизацию. Один из принципиальных выводов, который сделало для себя северокорейское руководство, заключается в том, что нельзя повторять ошибки режима в ГДР — открываться и позволять слишком много связей с внешним миром.

Поэтому совместная экономическая зона в Кэсоне — объект, строго контролируемый Пхеньяном. Если, с его точки зрения, сотрудничество там заходит слишком далеко, то всех рабочих из Северной Кореи немедленно отправляют по домам. Пхеньян всеми доступными средствами сопротивляется тому, чтобы проводить реформы, которые могут изменить характер самого государства. Это урок, который там извлекли после крушения ГДР.

Светская хроника

На торжественную церемонию открытия всемирно известного фестиваля, посвященного музыке Вагнера, прибыли политики, аристократы, кинозвезды и другие представители немецкого бомонда.

На 102-й по счету торжественной церемонии открытия присутствовали завсегдатаи фестиваля: федеральный президент Германии Йоахим Гаук и федеральный канцлер Ангела Меркель с супругами. В этом году на канцлере был скромный голубой ансамбль из длинного платья и жакета и жемчужное ожерелье.

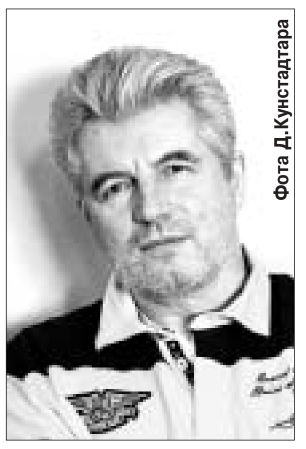
ЭЎРЫКА!

Пераломны момант у барацьбе з ракам

Брытанскія навукоўцы вынайшлі “разумны” медыцынскі скальпель. Яго з’яўленне можа стаць пераломным момантам у барацьбе з анкалагічнымі захворваннямі.

На выгляд ён прыгадвае звычайны тэрмометр, але насамрэч гэта найноўшае дасягненне тэхнікі. Новы інструмент назвалі iKnife. Скальпель не толькі дакладна выразае ракавую пухліну, але і можа выкрываць ракавыя клеткі. Гэта вельмі важна падчас аперацыі, паколькі хірург, які працуе класічным метадам, можа пакінуць частку ракавай пухліны ці ракавыя клеткі, а ў выніку гэта часта прыводзіць да ўзнаўлення хваробы. iKnife аналізуе тканкі і дакладна ды чыста выразае новаўтварэнні. Цяпер праходзяць клінічныя выпрабаванні цуд-скальпеля.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
30 ЛІПЕНЯ 2013 г.

Фота Д.Кунстадтара

Леанід ДРАНЬКО-МАЙСЮК

Гурын-Маразоўскі. Забойства на Ягелонскай

(Газетнае апавяданне)

1. Вайна пад назвай “Знішчыць правакатара!”

У фільме “Чырвонае лісце” рэжысёра У.Корша-Сабліна заходнебеларускі паўстанец Андрэй Мяцельскі страляе ў Віленскім судзе ў агента дэфензівы Ермаловіча.

У тым ужо няблізкім 1958 годзе, калі з’явіўся фільм, падрыхтаваныя кінагледачы пазналі ў Мяцельскім маладога рэвалюцыянера Сяргея Прытыцкага, а ў Ермаловічу (згодна з прапагандысцкай устаноўкай) — правакатара Стральчука.

Знішчыць правакатара — палітычнае патрабаванне любой эпохі, і яно ў 1920—1930-я гады зрабілася маральнай нормай і ў Заходняй Беларусі.

У тыя гады супраць канфідэнтаў, шпікоў, даносчыкаў і ўсялякіх даказчыкаў камуністы (вельмі часта самі з’яўляючыся канфідэнтамі і шпікамі!) вялі сапраўдную вайну і тлумачылі: гэта толькі самаабарона, а не асноўны спосаб нашага змагання за ўладу!

Згадаю некалькі фактаў...

Сенатар Васіль Рагуля ў кнізе “Успаміны” і Янка Брыль у нарысе “Сэрца камуніста” расказалі, як у 1926 годзе паблізу мястэчка Ярэмічы Стаўбцоўскага павета камуністы ўтапілі ў Нёмане труп нейкага Кузьмы, які, на іх думку, удаваў з сябе “прадстаўніка падпольнага абкама”.

Трэба думаць, разабраліся з гэтым няшчасным Кузьмой без асаблівай праверкі, кіруючыся адным толькі камінтэрнаўскім чуццём!

У лістападзе 1928 года ў вёсцы Чапялёва Шылавіцкай гміны Слонімскага павета на парозе ўласнай хаты застрэлілі засланага ў КПЗБ К.Мароза.

Загад партыі выканаў камсамолец Кірыла Рамановіч.

У Вільні на вуліцы Субач палажылі М.Адамовіча — таго самага, з дапамогай якога ў 1933 годзе ў Глыбокім паліцыя арыштавала Максіма Танка.

Тады ж паплаціўся галавой і нейкі Сералевіч, які, маючы заданне тайнай службы, стаў сакратаром Гродзенскага падпольнага акруговага камітэта камсамола.

Услед за Сералевічам пазбавілі жыцця і малавядомага пана Чайкоўскага, які настолькі ўцёрся ў давер, што кіраваў Гродзенскім падпольным камітэтам партыі і, як успамінаў С.Прытыцкі, “па заданні дэфензівы ўкамплектаваў увесь акруговы камітэт... правакатарамі”. Само па сабе, згаданы “камітэт” неўзабаве пайшоў пад бальшавіцкі нож.

Тое, што на кіраўнічых пасадах апынуліся правакатары, здзіўляць не павінна. Дэфензіва тут вучылася ў царскай паліцыі — прынамсі, пры вярбоўцы скарыстоўвала наказ дэпартамента Лапухіна: большую карысць даюць тыя агенты, якія ачольваюць партыйную групу, а калі такіх няма, то трэба спрыяць, каб шараговыя агенты пралазілі на вярхі партыйнай структуры!

І кіраўніцтва дэфензівы, канешне, спрыяла, таму, і з’яўляліся “прадстаўнікі” падпольных абкамаў, “сакратары” камітэтаў камсамола і партыі; узнікалі, як паказана вышэй, акруговыя “камітэты” правакатараў — нават у поўным складзе!

Той жа Стральчук быў “інструктарам” ЦК камсамола...

Уяўляю задаволенне Сталіна, калі яму дакладвалі: КПЗБ — прыстанішча правакатараў!

Хіба не прычына для знішчэння партыі? Яшчэ якая!

Таму ў 1938 годзе, прыкрыўшыся рашэннем выканкама Камінтэрна, ён разагнаў КПЗБ (структуру кампартыі Польшчы), як разагнаў і саму кампартыю Польшчы.

Знішчаючы мільёны некамуністаў, Сталін стамляўся, а знішчаючы партыйцаў — адпачываў, бо гэта было ягоным хобі!

Як вядома, Сталін зводзіў камуністаў згодна са сцэнарыем: нямецкі шпіён... японскі шпіён... польскі шпіён... трацкіст... і г.д. Але гэткія сцэнарыі не заўсёды складна ляпіліся і забіралі шмат часу.

Адносна ж КПЗБ сцэнарый быў гатовы, і правадыр проста не мог не скарыстаць яго...

Грамадоўцы (ці ўсё тыя ж камуністы, але пад шыльдай “Грамады”?) таксама ўмелі карыстацца бальшавіцкім нажом! Скажам, як толькі ўзнікла падазрэнне, што новаспечаны чалец іхняй арганізацыі па прозвішчы Іголка — шпік, яго тут жа замардавалі.

На знакамітым грамадоўскім “Працэсе 56-ці”, які праходзіў у Віленскім акруговым судзе ў першай палове 1928 года, сярод іншых спраў разглядалі і справу Кавалёнка, Казачонка, Кавалевіча і Карніловіча, якія ўходалі даносчыка Івашкевіча.

Часам грамадоўцы выносілі смяротныя прысуды і прадстаўнікам улады. Праўда, хутчэй за ўсё гэта рабілі ўсё тыя ж камуністы, пераапранутыя ў грамадоўцаў, з мэтай выставіць “Грамаду” як арганізацыю тэрарыстаў.

Напрыклад, такі прысуд вынеслі функцыянеру следчай службы па Дзісенскім павеце Хепелю, і таму, каб уратаваць Хепелю жыццё, кіраўніцтва мусіла перавесці яго ў Маладзечанскі павет.

Трэба сказаць, такія акцыі (смяротныя прысуды!), калі яны зрэдку і здараліся, у аснове сваёй мелі ўсё ж такі чыста дэманстрацыйны характар, бо ў асяродку КПЗБ, не кажучы ўжо пра “Грамаду”, існаваў няпісаны закон: у польскіх службоўцаў, а тым больш у паліцыянтаў, — не страляць (на партыйныя сходы, дарэчы, нельга было прыходзіць са зброяй)!

Так, Ленін заклікаў рэвалюцыянераў забіваць паліцэйскіх, аднак жа КПЗБоўцы трымаліся іншай тактыкі.

Даць у зубы (і давалі!) — гэта можна, але на той свет загнаць — о не!

Тут варта ўспомніць, як паводзіў сябе той жа С.Прытыцкі пасля сваіх чатырох стрэлаў у судзе.

С.Прытыцкі меў два пісталеты і калі, выбегшы з залы пасяджэнняў, уцякаў па сходах ад паліцыянтаў, то не адстрэльваўся; у яго стралялі, а ён не адказаў ніводным стрэлам, бо нельга было...

16 сакавіка 1928 года ў Вільні ўсё на той жа вайне пад назвай “Знішчыць правакатара!” таксама прагрымелі чатыры стрэлы — камуніст Сямён Клінцэвіч забіў свайго нядаўняга таварыша, былога камуніста Міхала Ханевіча, больш вядомага як Гурын-Маразоўскі.

Клінцэвіч забіў лідара, асобу.

Названыя вышэй ахвяры (Кузьма, К.Мароз, М.Адамовіч, Сералевіч, Чайкоўскі, Іголка, Івашкевіч) — людзі звычайныя, прыватныя.

Я не згадаў Стральчука, бо ён пасля замаху на яго С.Прытыцкага застаўся жывы, але калі б у той судовай зале загінуў, то і ягоная смерць была б з’явай прыватнай, таму што і ён, Стральчук, — не асоба.

А вось палітычнае забойства М.Гурына-Маразоўскага для мяне асабіста мае маштаб нацыянальнай страты!

М.Гурын-Маразоўскі ўжо таму значная постаць, што нацыянальнае для яго не згубілася ў палітычным! Таленавіты публіцыст, літаратар з адметнай мовай, смелы арганізатар, ён з’яўляўся беларусам па духу! Не здолеўшы надаць камунізму беларускую сутнасць, ён выступіў супраць камунізму, у якім убачыў пагрозу Беларусі...

2. Фальшывы пашпарт, дваццаць пяць долараў і падкупленыя паліцыянты

М.Гурына-Маразоўскага ў віленскім друку называлі “М.Гурын”, таму і я буду ўжываць такую форму яго наймення.

На пачатку 1920-х гадоў М.Гурын уваходзіў у кола беларускай нацыянальнай эліты — сустракаўся з Янкам Купалам і Язэпам Лёсікам, сябраваў з У.Ігнатоўскім і Міхасём Чаротам. У партыйнай жа іерархіі наогул займаў саліднае становішча — ён і рэдактар газеты “Савецкая Беларусь”, і чалец III Інтэрнацыяналу, і свой у ЦК КП(б)Б. Словам, на бальшавіцкім алімпе М.Гурыну давяралі, таму і накіравалі ў Заходнюю Беларусь умацоўваць ЦК КПЗБ і рыхтаваць паўстанне.

Улада Варшавы там, у Заходняй Беларусі, гарачым галовам здавалася з’явай часовай, партызанскі рух уяўляўся на пад’ёме, пра новую савецка-польскую вайну гаварылі ці не ў кожнай вёсцы. Так што самы час было падымаць бунт...

Ноччу 28 лютага 1924 года М.Гурын рушыў з Менска, маючы пры сабе фальшывы польскі пашпарт на імя жыхара Лодзі Міхала Васілевіча.

У падробленых пашпартах ведаў толк, таму невыпадкова летам 1925 года абяцаў Антону Луцкевічу для паездкі ў Сопат здабыць любую фальшыўку.

Змоўшчык, вядомая справа, не выжыве без падробленых дакументаў, і чым іх болей, тым для падпольнай работы лепей. Напрыклад, Мікалай Арэхва, згодна са сваімі левымі пашпартамі, быў і Арлоўскім, і Палтарацкім, і Маліноўскім, і Звежынскім, і Дварачакам, і Дэнковічам. Згадаю і такі прыклад: напрыканцы 1932 года Валянцін Таўлай вярнуўся з Менска ў Вільню дзякуючы фальшыўцы на імя Кастуся Якімчыка...

Акрамя ліпавага пашпарта М.Гурын меў яшчэ і дваццаць пяць долараў.

Забягаючы наперад, скажу: у Польшчы ён распараджаўся тысячамі долараў, а гэтая сціплая дваццацьпятка прызначана была на снеданне ў Ракаве, на квіток у Вільню і на першы-другі начлег у гатэлі...

На кардоне ўсё склалася як мае быць; палякі ахоўвалі мяжу пакуль што ў адно вока (і мелі з гэтага ў кішэню); на ўсе вочы, трэба думаць, пачалі пільнаваць са снежня 1924 года, калі стварылі свой знакаміты КОР — корпус аховы памежжа.

Падкупленыя саветамі паліцыянт дапамог перайсці мяжу і даставіў высокага партыйца ў Ракаў. Служачы беламу арлу, асобныя паліцыянты не цураліся і злачынных заробкаў, а часам дзейнічалі, як заўзятыя кантрабандысты! Скажам, начальнік стаўбцоўскай павятовай дэфензівы Дэрцэвіль і ягоны падначалены пастарунковы Саковіч праз тэрыторыю Беларусі наладзілі кантрабанду ікры з Расіі. Пра гэта даведаўся стаўбцоўскі староста, была выстаўлена засада, і Саковіча паспрабавалі затрымаць, калі ён нёс ікру Дэрцэвілю. Аднак спрытны Саковіч адразу не даўся ў крыўду — выхапіў пісталет і паспеў схавацца ў пастарунку.

Сіла ж была на баку ўзброеных мытнікаў; яны аблажылі пастарунак і, як той казаў, накрылі злачынцаў на гарачым; неўзабаве справай Дэрцэвіля і Саковіча заняўся акруговы камендант дзяржаўнай паліцыі ў Навагрудку і судовы следчы.

Дарэчы, Янка Брыль у тым жа сваім творы “Сэрца камуніста” пісаў пра Дэрцэвіля, што гэта менавіта ён дапытваў ярэміцкіх падпольшчыкаў, якія знішчылі правакатара Кузьму...

У Ракаве М.Гурын памяняў долары на польскія маркі і (зноў жа пад аховай падкупленых паліцыянтаў) прыбыў на чыгуначную станцыю Аляхновічы, сеў у цягнік і а 12-й гадзіне быў ужо ў Вільні.

Асталяваўся ў гатэлі “Італія”, ягоны фальшывы пашпарт у гэтым заездзе прынялі як сапраўдны, а вось першая сустрэча з партыйцамі расчаравала: у ЦК КПЗБ не размаўлялі па-беларуску! Тады, відаць, і ўзнікла яна, палкая думка правесці беларусізацыю партыі.

3. Два скруткі калючага дроту

Пасля Менска, апанаванага аднастайным чырвоным колерам, шматкаляровая Вільня закружыла галаву, але не настолькі, каб забыцца на падпольную работу.

Член ЦК КПЗБ і ЦК Кампартыі Польшчы М.Гурын ці не штодня меў сустрэчы — і са сваімі партыйцамі, і з беларускімі нацыянальнымі палітыкамі С.Рак-Міхайлоўскім, В.Рагулем, Б.Тарашкевічам, Р.Астроўскім, Ф.Ярэмічам, А.Луцкевічам.

З партыйцамі сустракаўся ў рэстаране Нішкоўскага і на канспіратыўных кватэрах, а з нацыянальнымі дзеячамі — у кавярні “Чырвоны Штраль” і таксама ж на сакрэтных кватэрах, а часам і ў памяшканні Віленскай беларускай гімназіі. Апошні адрас быў зусім не выпадковы: М.Гурын фінансаваў гэтую ўстанову, то бок выконваў заданне Менска. Гісторык У.Ладысеў пісаў пра штомесячныя 500 рублёў, якія Народны камісарыят асветы БССР па просьбе Р.Астроўскага (!) асігнаваў на развіццё Віленскай гімназіі.

Сувязь была двухбаковая. Спашлюся тут на паперы з НКУС; паперам гэтым, вядома, вера малая, і тым не менш...

6 сакавіка 1938 года арыштаваны Б.Тарашкевіч “паказаў”, што Р.Астроўскі ў 1924 годзе перапраўляў у Менск выпускнікоў беларускіх гімназій і гэтыя акцыі ўзгадняў менавіта з М.Гурыным...

Як адзначаў у сваіх мемуарах В.Рагуля, М.Гурын збіраўся нават рабіць грашовыя дапамогі і нелегальным беларускім школам.

Словам, партыйную касу, якую меў пад рукой, на добрую справу не шкадаваў і, пэўна, рабіў гэта з празмернай шчодрасцю, выходзіў за дазволеныя межы. Вядома ж, такая празмернасць цэкоўцам з Варшавы і Менска не магла падабацца; адкінуліся цэкоўцы і ад палітычнага плана, якім жыў М.Гурын, — праз паўстанне далучыць Заходнюю Беларусь да БССР. Свой апартунізм яны прыкрывалі тлумачэннем: якое там паўстанне, калі на вачах адбываецца стабілізацыя капіталізму, калі рэвалюцыя ў той жа Нямеччыне, і не толькі ў ёй, занікла; у такіх умовах брацца за зброю, каб вырашыць беларускае пытанне, — вялікая авантура!

Магчыма, і авантура. Але трэба сказаць: для польскіх і расійскіх камуністаў беларуская нацыянальная ідэя мала што значыла; яны выступалі супраць аб’яднання беларусаў у адзіную сваю дзяржаву, незалежную ад Варшавы і Масквы, таму пільна кантралявалі падуладную сабе КПЗБ.

У выніку кампартыя Заходняй Беларусі мела вузкую палітычную прастору; яна не выпрацоўвала стратэгію, а толькі выконвала загады з Варшавы і Менска.

Згадзіцца з такой палітыкай М.Гурын не мог, таму выступіў за стварэнне беларускай нацыянальнай кампартыі, вольнай ад знешняга дыктату.

Зноў спашлюся на паперы з НКУС...

9 ліпеня 1938 года арыштаваны Язэп Лагіновіч (Павел Корчык) “паведаміў”: М.Гурын пераконваў яго, што трэба ўсё зрабіць, каб вывесці КПЗБ з-пад палітычнага цяжару кампартыі Польшчы; гэтага патрабуюць У.Ігнатоўскі і А.Чарвякоў, якія неўзабаве ўзначаляць (!) кампартыю Беларусі, і калі так станецца, то з КПЗБ будуць лічыцца не толькі Менск і Варшава — нават Масква!

Ва ўсе часы ў галовах палітыкаў — самыя неверагодныя мары!

Аднак жа менавіта ў Вільні, што даволі сімвалічна, з М.Гурыным адбылася вялікая метамарфоза: ён адчуў сябе сапраўдным беларусам; вядома ж, паспрыяла гэтаму знаёмства з Янкам Купалам, і дало свой плён сяброўства з тым жа У.Ігнатоўскім і Міхасём Чаротам.

Сямён Клінцэвіч.

І гутаркі з віленскімі беларусамі пакінулі свой след — з Б.Тарашкевічам, напрыклад, у снежні 1924 года М.Гурын завёў гаворку пра заснаванне ў Польшчы легальнай беларускай партыі і, магчыма, гэтым натхніў апошняга на арганізацыю “Грамады”.

Падыходзячы да справы маштабна, М.Гурын стаў змагацца і за беларускае прадстаўніцтва ў Камінтэрне — у гэтым доме без вокнаў сусветнай рэвалюцыі.

Троцкі ў сваёй няскончанай кніжцы пра Сталіна пісаў: пасля смерці Леніна бальшавікі не надавалі замежным секцыям Камінтэрна самастойнага значэння.

Аднак для М.Гурына не гэта было важным; ён хацеў, каб незалежная беларуская кампартыя заняла сваё месца ў вядомай свету міжнароднай інстытуцыі. Трэба думаць, М.Гурына натхняла і тое, што на Пятым кангрэсе Камінтэрна было заяўлена: беларуская справа — гэта перш за ўсё справа аб’яднання беларускіх земляў у адной рабоча-сялянскай рэспубліцы! 30 лістапада 1924 года на Другой канферэнцыі КПЗБ ён абвясціў сэцэсію (адыход, раскол) — падпісаўшы адпаведны камунікат, заявіў пра выхад з несамастойнай КПЗБ; загады з Варшавы і Менска больш не выконваў. Адным словам, да нядаўніх начальнікаў павярнуўся плячыма, а да свайго жыцця вачыма!

На яго бок перайшлі камуністы з Гродзенскага і Віленскага акруговых камітэтаў, а таксама яго падтрымалі партыйцы з самых розных райкамаў — Касаўскага, Маладзечанскага, Смаргонскага... Антон Луцкевіч назваў сэцэсію голасам нацыянальнага сумлення, а групу М.Гурына — уплывовай; сэцэсію віталі і беларускія паслы.

Аднак горшага было больш, чым лепшага.

У студзені 1925 года сталіністы аддалі адпаведную каманду, і пачалося цкаванне: на М.Гурына накінуўся III з’езд кампартыі Польшчы (Варшава ўспрыняла сэцэсію як з’яву антыпольскую); Менск убачыў у дзейнасці М.Гурына замах на партыйную дысцыпліну; змянілі сваю нядаўнюю тактыку і беларускія паслы — прынамсі, сэцэсію асудзілі Б.Тарашкевіч і С.Рак-Міхайлоўскі.

Да слова сказаць, С.Рак-Міхайлоўскі меў з М.Гурыным цесную сувязь, а М.Гурын нават публічна выказваў да яго сваю прыхільнасць, аднак жа, апынуўшыся ў турме, С.Рак-Міхайлоўскі (згодна з канспірацыяй) усяляк даводзіў следчаму, што з М.Гурыным незнаёмы, што імя ягонае ведае толькі з газет...

Дарэчы, М.Гурын разлічваў на падтрымку ЦК КП(б)Б і ў асобе яе першага сакратара А.Асаткіна...

У “паказаннях” Я.Лагіновіча можна вычытаць, што ён, Я.Лагіновіч, аднойчы вывеў М.Гурына на А.Луцкевіча, якому партыйны раскольнік перадаў нейкую інфармацыю ад У.Ігнатоўскага і А.Чарвякова, а значыць, трэба думаць, і ад А.Асаткіна...

М.Гурын лічыў: поспех сэцэсіі быў бы абсалютны, калі б Менск цалкам яго падтрымаў, але ў апошнюю хвіліну А.Асаткін, У.Ігнатоўскі і А.Чарвякоў адступіліся ад ранейшай сваёй пазіцыі, і гэта страшэнна абурыла М.Гурына.

Калі ён адкінуў загад вярнуцца ў БССР, то Я.Лагіновіч прасіў А.Луцкевіча пераканаць раскольніка, каб той адумаўся, але А.Луцкевіч адмовіўся ад такой незайздроснай ролі...

М.Гурын і варшаўска-менскія цэкоўцы счапіліся, як два скруткі калючага дроту — не расчапіць...

4. Заснавальнік сэцэсіі — значыць, правакатар...

У рамане “Сонца за кратамі” Міхась Машара паведаміў, што М.Гурын заснаваў Беларускую сацыялістычную народную партыю. Не ведаю, магчыма, і заснаваў, але хутчэй за ўсё пісьменнік меў на ўвазе Беларускую радыкальную народную партыю, да вымогаў стварыць якую далучаўся і мой герой; прынамсі, дапамагаў у яе залажэнні Францішку Умястоўскаму.

Пра Ф.Умястоўскага, рэдактара прасанацыйнай тыднёвай віленскай газеты “Беларускі Дзень”, гаворка яшчэ будзе...

У Вільні М.Гурын меў падпольную друкарню - то бок у яго быў інструмент для ўплыву і павучанняў; ягоныя павучанні ў асноўным палягалі ў тым, што сваім паплечнікам, напрыклад, даводзіў: у БССР, як і ў Польшчы, таксама існуе зямельны голад.

А яшчэ раіў не захапляцца палітыкай беларусізацыі, бо гэта палітыка не поўная, а частковая, і яе праведзена толькі 30 адсоткаў! М.Гурын даказваў: у Менску ў вышэйшых навучальных установах па-беларуску не вучаць, таму Менск яшчэ далёка не беларускі і невядома, ці будзе такі! Што і казаць: як у ваду глядзеў!

І зноў жа вучыў: тут, у Заходняй Беларусі, трэба “дабівацца аўтаноміі і выкарыстоўваць усе легальныя магчымасці”.

Ад ідэі паўстання, як бачна, таксама адвярнуўся.

Дык вось, адкінуўшы ўказанне прыехаць у Менск, ён ператварыўся для сталіністаў у небяспечную асобу, таму — вядомы прыём! — яго абвясцілі правакатарам, мэта якога раскалоць рэвалюцыйны рух; яго паплечнікаў Клінцэвіча і Капуцкага сталіністы перацягнулі на свой бок, разбурылі друкарню і 28 верасня 1925 года навялі на след невяртанца дэфензіву.

Забягаючы наперад, скажу: у 1933 годзе (М.Гурына ўжо пяць гадоў як не было) сталіністы прыдумалі справу №37405 пад назвай “Беларускі Нацыянальны Цэнтр”. Па гэтай справе ў ліку іншых праходзіў і нейкі Пальчэўскі, які “прызнаўся”: сэцэсія — хітрая палітыка дэфензівы, якая імкнулася падбіць заходніх беларусаў на непадрыхтаванае паўстанне, каб такім чынам мець зручную магчымасць знішчыць рэвалюцыйны слой насельніцтва...

Дык вось, 28 верасня 1925 года мой герой трапіў у беластоцкую турму і знаходзіўся ў ёй да 8 чэрвеня 1926 года. У лісце ад 3 лістапада 1927 года, надрукаваным у 33-м нумары “Беларускага Дня”, тлумачыў, што ў турме апынуўся па даносе “члена ЦК КПЗБ Богдака і іншых”.

Цікава — гэтых “іншых” цэкоўцаў чамусьці не назваў, нібыта й не ведаў пра іх нічога, а назваў нейкага Богдака! Але ці быў наогул такі? З блізкімі па гучанні прозвішчамі вядомы кіраўнікі КПЗБ — А.Багданчук і С.Багданчук, але ж, здаецца, не іх меў на ўвазе...

У тым жа лісце паведамляў: першыя шэсць месяцаў паводзіў сябе на допытах асцярожна, таму праз яго нікога не арыштавалі! Аднак жа ЦК КПЗБ усіх арыштаваных залічваў на рахунак “правакатара Гурына-Маразоўскага”! У кнізе “Беларускія справы ў II Рэчы Паспалітай” Аляксандра Бергман выказала здагадку, што праведзеныя ў 1926 і 1927 гадах арышты камуністаў з’явіліся вынікам правакацый М.Гурына. Дарэчы, А.Бергман у пэўным сэнсе і сама пацярпела ад ягонай дзейнасці. С.Чыгрын у артыкуле “Беларускі гісторык з Варшавы...” даводзіць, што А.Бергман “у 1924 годзе была абрана ў Гродзенскі акруговы камітэт камсамола. Але за тое, што не здолела справіцца з раскольніцкімі плынямі “сэцэсіі” ў мясцовай камсамольскай арганізацыі, была знятая з пасады сакратара загадам ЦК КСМ Заходняй Беларусі”.

Пра М.Гурына пайшлі нядобрыя здагадкі, яго адкрыта абвінавачвалі ў здрадзе, ён апынуўся ў суцэльным нервовым полі; захаваць спакой не ўмеў, быў нястрыманы, таму страціў уладу над сабой і даверыўся начальніку акруговага следчага ўпраўлення ў Беластоку Мар’яну Ясінскаму.

Зноў жа ў тым лісце паясняў: “Спробу камуністаў зрабіць з мяне нейкага правакатара лічу проста смешнай, бо ніколі не быў ім і ў сваім жыцці ніводнага дня не працаваў на два бакі, хоць і перажываў здраду адносна свае асобы з боку камуністаў...”

Выказаўся і супраць “Грамады”, мяркуючы, што гэтая арганізацыя “з’яўляецца масавай правакацыяй з мэтай запакаваць нашымі сялянамі польскія турмы”.

Называйце мяне ворагам, але не правакатарам — такі сэнс яго паслання, бо “ці ёсць правакацыяй тое, што чалавек, працаўнік арганізацыі з самага пачатку, чалавек, які сядзеў у турме, калі “Грамада” закладалася, чалавек, які не быў ні на адным пасяджэнні не толькі ЦК “Грамады”, але і самага апошняга вясковага гуртка, чалавек, які ні разу і ніколі не прыкідваўся яе прыхільнікам, а наадварот, — перасцярагаў, ці мае хто права сказаць, што гэты чалавек правакатар, калі ён адкрыта, як у друку, таксама і перад судом выказвае свой пагляд?..”

Але як бы ні апраўдваўся, што б ні пісаў, якія б доказы на сваю карысць ні выстаўляў — скрозь пайшлі атрутныя чуткі. Сенатар В.Рагуля ўспамінаў: “Рак-Міхайлоўскі і Валошын сказалі мне, што Гурын, напэўна, стаў здраднікам і служыць “pzodownikiem” (*сяржантам.* — **Л.Д.-М.**) следчай паліцыі ў Вільні...”

5. Псіхічнае ўзрушэнне

31 жніўня 1927 года газета “Наша Праўда” (знаходзілася пад уплывам І.Дварчаніна) надрукавала з’едлівую зацемку “Клуб беларускай інтэлігенцыі”. Ананімны хранікёр звяртаў увагу на тое, што ўлада звычайна дазваляе закладваць падобныя структуры беларусам-паланафілам, а вось прадстаўнікам незалежнага беларускага грамадства ў гэтым заўсёды адмаўляе. Высмеяўшы створаную арганізацыю, хранікёр з прысмакам ксенафобіі акцэнтаваў: што ж гэта, маўляў, за беларускі клуб такі, калі ў яго ўваходзіць і татарын (!) Гасан Канапацкі?! Прыналежнасць Г.Канапацкага да татарскага народа была ў тэксце падкрэслена.

Палкоўнік Г.Канапацкі — паважаная асоба, нядаўні начальнік беларускага войска, і, вядома ж, газетчык ведаў — пра гэта, як і, відавочна, тое, што ён меў заданне пра паланафіла Г.Канапацкага напісаць менавіта ў такой зняважлівай форме.

А М.Гурына, які таксама ўваходзіў у згаданы “Клуб беларускай інтэлігенцыі”, старанны газетчык ахрысціў галоўным сведкам абвінавачання ў працэсе грамадоўскіх паслоў.

Так задоўга да знакамітага працэсу гаспадар сэцэсіі быў публічна залічаны ў памагатыя санацыі. На жаль, не без падставы!

На пачатку снежня 1926 года ў Віленскім акруговым судзе слухалася справа 15 камуністаў, на якой М.Гурын ужо праходзіў сведкам з пракурорскага боку; у суд, праўда, не з’явіўся, аднак жа там зачыталі яго паказанні...

“Нашай Праўдзе” ён адказаў гнеўным лістом, змешчаным у 25-м нумары “Беларускага Дня”; гэты нумар выйшаў 7 верасня 1927 года, а свой ліст М.Гурын памылкова датаваў на месяц пазней — 7 кастрычніка. Перажываў псіхічнае ўзрушэнне, таму і памыліўся! Хутчэй за ўсё, напісаў ліст 1 верасня ці нават у сераду 31 жніўня — адразу ж, калі разгарнуў 43-ці нумар “Нашай Праўды”... М.Гурын проста крычаў у сваім пісьме: “...гэтак званыя былыя грамадаўцы закідваюць мне розныя абвінавачванні чыста маральнага характару... буду дабівацца... грамадскага суда над некаторымі цэнтральнымі фігурамі “Грамады”, процiў якіх маю цяжкія закіды здрады Беларускага Народа...”

У той час, калі надрукаваў гэтыя радкі, а менавіта ў верасні 1927 года, “цэнтральныя фігуры “Грамады” (Б.Тарашкевіч, С.Рак-Міхайлоўскі, П.Валошын, П.Мятла, М.Бурсевіч, Р.Астроўскі), чакаючы судовага разбору, ужо восьмы месяц знаходзіліся ў турме; пагражаць ім яшчэ нейкім грамадскім судом — мякка кажучы, было і смешна, і неразумна.

Але М. Гурын з нейкага моманту дзейнічаў якраз неразумна; ён апынуўся ў нязвыклай адзіноце, вялікая нервовая ўзбуджанасць апанавала ім.

6. Клопат пра Ф.Аляхновіча і Пілсудскага

Адзінота ціснула, нервовае напружанне заставалася, але, дзякуй Богу, у Вільню прыехала жонка, і з красавіка 1927 года яны жылі ў доме №9, што пры вуліцы Маставой. З грошай заставалася яшчэ дзесяць тысяч долараў — хапала не толькі на кавалак хлеба, але і на добрую чарку, а з віленскіх рэстарацый найбольш вабіла кавярня Тамашэвіча на Ягелонскай, 5.

Ведаў бы, які лёс яго тут напаткае, — ці хадзіў бы сюды? Ды жывы не здагадваецца, што з ім будзе тут ці там, таму і ходзіць скрозь...

16 сакавіка 1928 года гаспадар кавярні расказаў паліцыі: М.Гурын звычайна бываў у яго з асобамі, з якімі размаўляў толькі па-беларуску і толькі шэптам і пры гэтым аглядваўся — баяўся чужога вуха!

Вядома ж, М.Гурын завітваў да Тамашэвіча і з рэдактарам “Беларускага Дня” Ф.Умястоўскім; быў удзячны рэдактару за работу, якую займеў у ягонай “тыднёвай часопісі”; напэўна ж, быў удзячны і за антыграмадоўскі напрамак “Беларускага Дня”.

Ф.Умястоўскі друкаваў матэрыялы, у якіх “Грамада” называлася “мураўёўшчынай навыварат”, бо — на думку выдання — арганізацыя Б.Тарашкевіча павінна была выступаць не толькі супраць польскага ўрада, але і маскоўскага таксама, і толькі тады гэта была б сапраўдная “Грамада”!

Выдатная думка, толькі адкуль было грамадоўцам грошы браць, калі выступаць яшчэ і супраць Масквы?

Ф.Умястоўскі ішоў па санацыйным бруку, але ў беларускіх ботах і не баяўся каванымі абцасамі высякаць іскры, якія ляцелі ў вочы цэнтральнай уладзе: “... недаацэнка польскім урадам нацыянальнай даспеласці беларускага народа, нездавальненне дагэтуль, нягледзячы на ясныя наказы польскай канстытуцыі, самых скрайніх дамаганняў беларусаў у галіне беларускай асветы, варожы да беларусаў настрой шавіністычных кругоў часткі польскага грамадзянства...”

І такія ж іскры ляцелі ў іншы бок: “... варожы настрой у адносінах да палякаў шавіністычных кругоў часткі беларускага грамадзянства; трывалая і, трэба прызнацца, вельмі хітрая работа платных агентаў маскоўскага камунізму, заманьваючы наша цёмнае беларускае сялянства ў савецкі рай — вось тыя варункі, у якіх распачынаем мы сваю працу...”

Стоячы пры бел-чырвона-белым штандары, Ф.Умястоўскі імкнуўся да аб’ектыўных высноў, хацеў выглядаць бесстароннім; пэўна ж, гэта не падабалася тым, хто фінансаваў газету, таму і праіснавала яна ўсяго паўтара года — з 7 сакавіка 1927 года па 25 кастрычніка 1928 года.

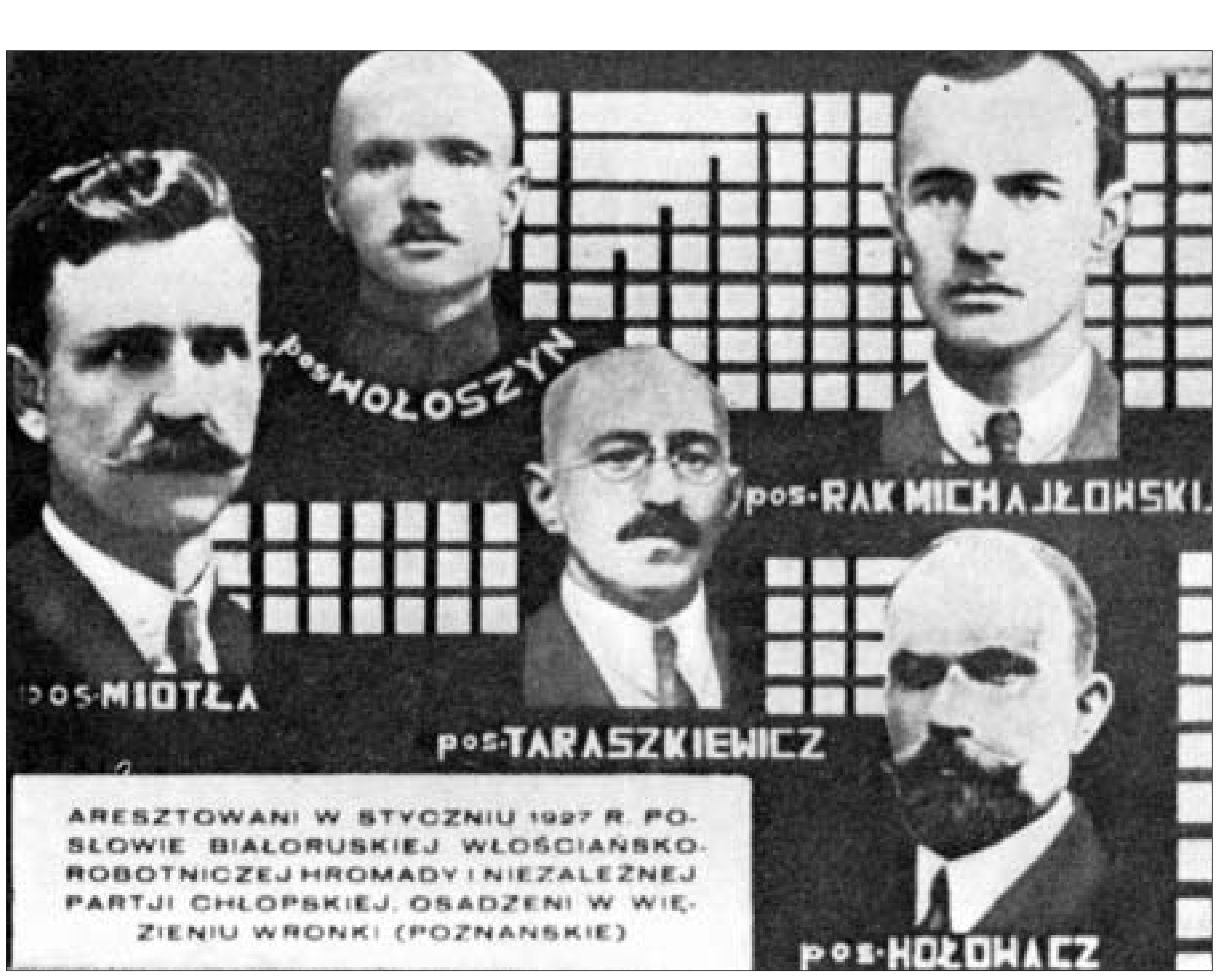
Газета пісала пра культурна-гаспадарчыя патрэбы сялянства, заклікала да польска-беларускага супрацоўніцтва, хваліла маршалка Пілсудскага і патрабавала ад Варшавы адкрываць беларускія школы. Газета не забывала і пра лёс Ф.Аляхновіча, прасіла ўсё зрабіць дзеля вызвалення выдатнага драматурга, таму звярталася да пасла І.Дварчаніна і, вядома ж, разумела яго пасіўнасць у гэтай справе. Арыентаваны на КПЗБ І.Дварчанін не хацеў раздражняць сталіністаў, але ў выніку (жахлівая іронія лёсу!) сам трапіў на тыя ж Салаўкі, з якіх проста цудам збавіўся Ф.Аляхновіч.

“Беларускі Дзень” друкаваў творы М.Багдановіча, не баяўся казаць уголас пра хібы сакавіцкай канстытуцыі 1921 года і, баронячы ад эндэкаў Пілсудскага, даў ім хвацкую мянушку — польская чорная сотня!

Ад клопату пра Ф.Аляхновіча да клопату пра Пілсудскага — такі размах дзейнасці “тыднёвай часопісі” Ф.Умястоўскага. “Наша Праўда” называла яе польскай газетай на беларускай мове!

Яшчэ не ўбачыўшы яе, адно даведаўшыся, што галоўным рэдактарам з’яўляецца Ф.Умястоўскі, С.Рак-Міхай-

Народная Воля
http://www.nv-online.info
30 ЛІПЕНЯ 2013 г.

Паштоўка з фотаздымкамі дэпутатаў сейма, кіраўнікоў БСРГ.

лоўскі ў сваім турэмным дзённіку атэставаў газету як новы паланафільскі орган і выказаў здагадку, што ціснуць яе на лацінцы.

"Беларускі Дзень" прылічвалі да тых паланафільскіх выданняў, пра якія пасол Янка Станкевіч казаў: "Друкуюцца па-беларуску, але не служаць беларускім інтарэсам!" Мяркую, да самога "Беларускага Дня" гэтыя свае словы Я.Станкевіч не адносіў...

Газета Ф.Умястоўскага служыла і беларускім інтарэсам, і выходзіла яна кірыліцай, і на некалькі месяцаў стала трыбунай для М.Гурына.

7. «Не ў палена, а ў калена»

Самы цікавы твор Гурына, змешчаны ў "Беларускім Дні", — нарыс "З недалёкага мінулага", у якім бачым трапныя партрэты А.Луцкевіча, Б.Тарашкевіча, В.Рагулі, С.Барана, а таксама паказана дно камуністычнай ідэалогіі. На змест гэтага нарыса, акрамя іншага, відавочна паўплывалі і гутаркі з афіцэрам палітычнай паліцыі М.Ясінскім.

М.Гурын у сваім творы палымяна сцвярджае: можна крытыкаваць палітыку польскіх партый і ўрадаў, якія знарок не заўважаюць беларускага пытання, аднак нельга змагацца супраць польскай дзяржаўнасці, бо "ідэя адраджэння Польшчы і Беларусі — адна ідэя. Як без Польшчы няма Беларусі, таксама і без Беларусі няма абароненай Польшчы... Канец незалежнасці Польшчы азначае для беларусаў смерць беларускага пытання, якое сёння з'яўляецца актуальным, у значнай меры дзякуючы таму, што існуе незалежная Польшча. Чым Польшча ў будучыні будзе мацнейшаю палітычна, эканамічна і культурна, тым больш надзей будзе мець беларускі народ вызваліцца з векавое няволі..."

М.Гурын прыбыў у Вільню падымаць паўстанне, адваёўваць у Варшавы Заходнюю Беларусь, і вось за нейкія два гады яго палітычны ветразь напоўніўся іншым ветрам. Давялося займаць хісткую, лісліваю пазіцыю — пазіцыю слабога, які мусіць дагаджаць дужаму!

М.Гурын (чалавек маштабны!) трапіў у пастку, з якой не было ратунку, і ён павінен быў трымаць рукі па швах, удаваць з сябе апалагета Польшчы, пакрыёма ўводзячы ў вушы новым гаспадарам, каб усё ж такі не забыліся, што ёсць і яны — беларускія надзеі на свой нацыянальны росквіт.

Разам з тым немагчыма не згадзіцца з М.Гурыным, калі ён гаворыць пра імперыялізм (і нядаўні — царскі, і новы — сталінскі), які імгненна паглыне разам з незалежнай Польшчай і беларускі рух, як толькі Польшча страціць сваю дзяржаўную ўстойлівасць.

М. Гурын даводзіў: "Паўстанне (*адраджэнне.* — **Л.Д.-М.**) Польшчы — факт, які трэба не толькі прызнаць, але і прывітаць як факт паступовы (*прагрэсіўны.* — **Л.Д.-М.**). Падрываць яе існаванне — гэта значыць ісці назад, служыць заборчаму (*захопніцкаму.* — **Л.Д.-М.**) імперыялізму, служыць рэакцыі. Вось чаму ніводзін беларускі барацьбіт не можа быць ворагам ідэі польскай дзяржаўнасці... Замахнуўшыся на святое святых польскай дзяржаўнасці, на ідэю адраджэння польскага народа, гэтым самым кожны беларус б'е "не ў палена, а ў калена", б'е па беларускім руху, накіроўваючы яго на дарогу смерці, бо... без... Польшчы, памойму, немагчыма аніякая Беларусь..."

Ці ведала галава, пра што пісала рука? Ведала і думала абхітрыць саму хітрасць, аднак, апынуўшыся ў цеснай глыбокай яме, не пабяжыш, як бы ні хацеў, а толькі з роспачы трохі падскокнеш...

Спустошаны М.Гурын схіляўся да празмерных высноў, плаціў неабходную даніну і тагачасным палітычным абставінам, і прапольскаму выданню Ф.Умястоўскага.

8. Пройгрыш Усходу схіляе да Захаду — і наадварот...

26 кастрычніка 1927 года газета "Наша Праца" (пераемніца "Нашай Працы") у рубрыцы "Хроніка" змясціла адпаведнага тону зацемку: "На аўторак, 25 кастрычніка, вызначана нарада прыхільнікаў "Беларускага Дня". Як ходзяць чуткі, гэта не ёсць нарада, а з'езд для закладання новай перадвыбарчай партыі паланафілаў. Ай-ёй-ёй! І яны таксама..."

Праз тры дні, 29 кастрычніка, "Наша Праца" высмеяла дзеячаў, якія па камандзе з Варшавы з'ехаліся ў Вільню ствараць Беларускую радыкальную народную партыю. План улады быў такі: на месца знішчанай "Грамады" паставіць згодніцкую арганізацыю, праўрадавы характар якой прыкрываўся б тэрмінам "радыкальная".

Сапраўды, 25 кастрычніка 1927 года адбыўся з'езд, удзельнікі якога — у асноўным сябры Ф.Умястоўскага, чытачы "Беларускага Дня"; ім аплацілі дарогу, пасялілі ў гатэлі "Венецыя", выдалі па сутках на пяць злотаў.

Ананімны рэпарцёр "Нашай Працы" спасылаўся на дасведчанага інфарматара, калі пісаў, што гэта быў не беларускі з'езд, бо ўсё выглядала надта афіцыйна, а "над усімі зорка блішчэлі вочы вядомага правакатара Гурына".

Слова "правакатар" мае забойную сілу. Рэпарцёр ведаў, што рабіў, калі ўжываў яго; мэта зразумелая: яшчэ раз публічна зганіць і канчаткова прыбіць галоўнага натхніцеля сэцэсіі, а таксама ж кінуць цень на партыю Ф.Умястоўскага.

М. Гурын адказаў артыкулам — тым самым, ад 3 лістапада 1927 года, змешчаным у 33-м нумары "Беларускага Дня": "...Пэўныя палітычныя колы, моцна звязаныя з заходнімі сваё сумленне і свае перакананні за чырвонцы, ніяк не могуць дараваць мне таго, што ў свой час, яшчэ ў канцы 1924 года, я адмовіўся выконваць іх загады, кінуў ім у твар гэтыя чырвонцы і парваў з імі, лічачы іх найбольш шкоднымі ворагамі беларускага народа. Не зварачваючы ўвагі на "прыказы" пакінуць край, пагарджаючы іх пагрозамі, я застаўся ў Вільні, каб распачаць барацьбу з магільшчыкамі беларускай незалежнай ідэі. Я змагаўся з імі, як умеў і як мог, бо бачыў, што маскоўская агентура з'яўляецца галоўным дэмаралізатарам беларускага нацыянальнага руху, які яна хоча раскалоць і разбіць на нічога не значныя групкі.

На жаль, чырвонцы і даляры аказаліся мацнейшымі — і свой першы бой з падпольнымі маскоўскімі агентамі я прайграў..."

М.Гурын прайграў Усходу, а пройгрыш Усходу міжвольна схіляе да Захаду, і наадварот — закон, які, на жаль, дзейнічае для нас і па сённяшні дзень! У гэтым якраз і крыецца трагедыя кожнай беларускай асобы і наогул беларускай дзяржавы.

Прычыну расчаравання бальшавіцкай уладай М.Гурын убачыў не ў сваіх кантактах з М.Ясінскім, а ў тым (зноў цытую нарыс "З недалёкага мінулага"), што "маскоўскія акупанты ў чырвоных вопратках на кожным кроку плявалі ў душу беларускага народа". Ну, вядома ж, польскія акупанты ў беларускую душу ніколі не плявалі і не махалі бізунамі, а толькі частавалі марцыпанамі!

Я не хачу сказаць, што М.Гурын хлусіў, не — ён проста часта саслізгваў у палітычную манернасць і любіў гаварыць, як і кожны палітык прыхарашваць сябе: "...Вытрыманасць характару ратавала мяне ад неабдуманых чынаў, а жорсткасць душы і абудзіўшыйся беларускі інтэлект ратавалі мяне, каб не апусціцца на дно савецкага правінцыйнага жыцця..."

Вытрыманасць характару, жорсткасць душы і беларускі інтэлект... Хоць і не без какецтва, але няблага сказана — гэтак даволі выразна М.Гурын стварыў свой псіхалагічны партрэт.

Застаецца дадаць: на ўладальніка жорсткай душы і беларускага інтэлекту поўным ходам ішло паляванне.

9. Першая спроба забіць М.Гурына

У аўторак 27 сакавіка 1928 года на дзевятнаццаты дзень грамадоўскага "Працэсу 56-ці" сведчыў функцыянер палітычнай паліцыі з Гродна Страшынскі. Ён заявіў, што падсудны Шушкевіч загадаў падсуднаму Паддубяку забіць М.Гурына, і Паддубяк страляў у М.Гурына падчас яго побыту ў Гродне, але толькі параніў апошняга.

— Наглая хлусня! — з лавы падсудных крыкнуў па-расійску Паддубяк і, відома ж, дадаў, што гэта чарговая правакацыя паліцыі.

Выконваючы загад старшыні Аўсянкі, ахова тут жа вывела Паддубяка з залы. Тады падняўся адвакат Я.Смяроўскі:

— Прашу суд адхіліць заяву сведкі, бо абарона не мае магчымасці падрыхтаваць доказ, каб зараз жа абвергнуць гэту заяву!

Зладзіўшы кароткую раду з суддзямі Барэйкам і Ядзевічам, Аўсянка тумана прапанаваў Страшынскаму даваць паказанні згодна з актам абвінавачання. Тады ўзяў слова адвакат К.Петрусевіч:

— У такіх варунках абарона не можа працаваць!

Гэтым разам пярэчанне пачулі і пастанавілі: сведка не павінен гаварыць пра замах у Гродне. І Страшынскі памяняў тэму, паведаміў, што "Грамада" разам з камуністамі ўдзельнічала ў выбарах у Меставую раду і Касу хворых і г.д.

Але для грамадоўцаў Шушкевіча і Паддубяка нечаканая заява функцыянера займела ўсё ж такі цяжкі вынік — іх засудзілі на шэсць гадоў...

Дык што ж адбылося ў Гродне летам 1927 года?

В.Рагуля ўспамінаў: "...пасля гутаркі са мною ў гатэлі "Гандлёвы" ён (*М.Гурын.* — **Л.Д.-М.**) выйшаў ад мяне каля 11 г. увечары. Я не паспеў распранацца, калі пачуў стук у дзверы і голас Гурына: "Адчыні!" Ён увайшоў бледны і сказаў: "Я ранены. На вуліцы Пілсудскага нейкі тып восем разоў выстраліў у мяне!" Я паклаў яго на сваім ложку і выклікаў паліцыйнага лекара. Быў напісаны паліцыйны пратакол. Мяне дапыталі ў якасці сведкі, а Гурына забралі ў шпіталь. Судовы следчы стараўся ўмяшаць у гэтую справу паслоў Тарашкевіча і Валошына, якія былі ў гэты час у Горадні /.../ Я сказаў, што не дапушчаю думкі аб іх удзеле ў гэтай справе, хоць у душы я і меркаваў, што без іх ведама (прынамсі, Валошына) гэта не абышлося..."

Правільна меркаваў сенатар і не толькі ён — газеты пісалі, што сведчанні М.Гурына вельмі страшылі грамадоўцаў, і яны хацелі, каб ён не з'явіўся ў судзе.

Клаўдзя Гоцка (іншае напісанне прозвішча — Ходзька), якую на "Працэсе 56-ці" засудзілі на чатыры гады турэмнага зняволення, пазней прызнавалася: "... з вялікай трывогай мы чакалі паказанняў... М.Гурына..."

Аднак жа, калі М.Гурына не стала, з'явілася іншая думка.

У пятніцу 23 сакавіка 1928 года "Кур'ер Віленскі" на першай старонцы змясціў артыкул "Справа Грамады", у якім журналіст Вог (пэўна ж, гэта псеўданім) сцвярджаў: атмасфера, што ўтварылася пасля пагібелі М.Гурына, можа адбіцца на лёсе кіраўнікоў "Грамады" яшчэ горш, чым ягоныя паказанні!

10. Дапамога і знявага Антону Луцкевічу

Навукоўцы У.Грамовіч і Т.Процька ў 3-м томе "Энцыклапедыі гісторыі Беларусі" паведамілі: М.Гурын на грамадоўскім працэсе "ў якасці сведкі даў паказанні супраць Б.А.Тарашкевіча і С.А.Рак-Міхайлоўскага..." Гэта не зусім так.

Выступленне М.Гурына Аўсянка прызначыў на красавік (М.Машара ў рамане "Лукішкі" ўдакладніў: на 14 красавіка), але выступіць М.Гурын не паспеў... На трыццаць трэці дзень разбору, у панядзелак 16 красавіка 1928 года, увечары і пры зачыненых дзвярах (без публікі) толькі зачыталі яго паказанні — вось такая ягоная "прысутнасць" на працэсе.

І ў той жа дзень, 16 красавіка, адвакат К.Петрусевіч прасіў далучыць да справы 31-ы нумар "Беларускага Дня", у якім М.Гурын змясціў чарговы раздзел "З недалёкага мінулага" — раздзел меў назву "Антон Луцкевіч". Палітычны рызыкант М.Гурын сантыментамі не займаўся, аднак жа, мяркую, адчуваў да А.Луцкевіча сімпатыю. Скажам, калі надумаў прымірыцца з бальшавікамі (быў у ягонай палітычнай практыцы і такі манеўр), то прасіў менавіта А.Луцкевіча паехаць у Сопат на сустрэчу з камуністамі і выступіць там у якасці пасрэдніка-прымірыцеля сэцэсіі з КПЗБ. Давяраў такую місію палітыку, які назваў сэцэсію (нагадаю) голасам нацыянальнага сумлення. Такая ацэнка не магла не спадабацца...

У 31-м нумары "Беларускага Дня" М.Гурын пісаў: камуністы ніколі не лічылі А.Луцкевіча сваім; ён шмат у чым замінаў ім, раздражняў нават сваёй прысутнасцю ў Вільні, блытаў камуністам планы і наогул — з'яўляўся іхнім недругам.

М.Гурын даводзіў сваю пазіцыю да зусім яснага выніку, калі цытаваў старшыню ЦВК БССР Чарвякова, які атэставаў А.Луцкевіча "як спрытнага і разумнага працаўніка камуністаў, з якім трэба лічыцца і сцерагчыся".

І тут вельмі цікавая наступная акалічнасць! 31-ы нумар "Беларускага Дня" выйшаў 22 кастрычніка 1927 года, а за дзесяць дзён да таго, 12 кастрычніка, Антон Луцкевіч быў арыштаваны і спраўджаны ў Лукішкі як адзін з правадыроў пракамуністычнай (!) "Грамады". Уражаны гэтым арыштам, М.Гурын ці не свядома ў сваёй публікацыі зрабіў акцэнт на антыкамунізме А.Луцкевіча. Санацыя змагалася з камунізмам, таму гэта публікацыя, упэўнены, дапамагла "антыкамуністу" А.Луцкевічу; дзякуючы і ёй (і не ў малой ступені!) А.Луцкевіча на "Працэсе 56-ці" апраўдалі.

Словам, К.Петрусевіч ведаў, што рабіў, калі звяртаў увагу суддзяў на 31-ы нумар "Беларускага Дня". Разлічыў дакладна: М.Гурын быў у фаворы ва ўлады, любое паказанне, нават не з яго вуснаў, а зачытанае судовым пісарам, прымаецца адразу як слушнае, тады і слова, надрукаванае панам Ф.Умястоўскім, таксама павінна станоўча паўплываць на суддзяў! А яшчэ адвакат прасіў запрасіць на разбор у якасці сведкі і самога Ф.Умястоўскага, які мог бы пацвердзіць, што згаданы раздзел пад назвай "Антон Луцкевіч" сапраўды напісаў М.Гурын.

Суд вырашыў прыняць рашэнне толькі пасля таго, як з гэтым матэрыялам пазнаёмяцца пракуроры. Само па сабе, пракуроры Калапскі і Раўзэ прачыталі матэрыял і сярод іншага, думаю, не прамінулі і тое, што сакратар польскай секцыі Камінтэрна Багуцкі даваў заданні сваім паслухмяным падначаленым пісаць супраць А.Луцкевіча брудныя фельетоны...

Трэба думаць, Ф.Умястоўскі меў да А.Луцкевіча прыхільнасць, ва ўсякім разе пра яго ягоны артыкул змясціў у 30-м нумары сваёй "беспартыйнай часопісі" даволі спрэчны водгук і, мусіць жа, сам яго і напісаў. Акцэнт у водгуку быў зроблены на тым, што беларуская інтэлігенцыя, да якога б ні належала палітычнага лагера, заўсёды "шануе Луцкевіча як выдатную беларускую інтэлектуальную сілу", а таксама ж Ф.Умястоўскі назваў няпраўдай сцвярджэнне польскіх газет, што А.Луцкевіч кіраваў "Грамадой".

Так, сцвярджэнні такія з'яўляліся: скажам, у чацвер 13 кастрычніка 1927 года ў "Дзенніку Віленскім" можна было прачытаць артыкул пад крыклівай назвай "Арышт правадыра (!) "Грамады" А.Луцкевіча"... Аднак жа не думаю, што ўсе такія назвы-загалоўкі мелі заўсёды свядома правакацыйны характар. Для ўсіх А.Луцкевіч з'яўляўся агульнапрызнаным лідарам беларускага руху, таму польскія журналісты іншы раз машынальна ставілі яго імя на чале "Грамады" — самай вядомай на той час легальнай нашай арганізацыі.

У сваім водгуку Ф.Умястоўскі нагадаў таксама, што А.Луцкевіч выступаў супраць падзелу Беларускага Пасольскага Клуба на "Грамаду" і ўласна "Клуб". Дарэчы, супраць гэтага падзелу-расколу, які быў выгадны камуністам, выступаў і М.Гурын; ён лічыў, што раскол аслабіць нацыянальнае палітычнае поле і давядзе да бойкі беларусаў з беларусамі. Так яно, зрэшты, і сталася...

Далей у водгуку ішло аб тым, што А.Луцкевіч, стоячы за дзяржаўнасць Беларусі, не прызнаў "Грамаду" ў яе існым варыянце (намёк на "чырвоны" кірунак арганізацыі!); друкуючыся ў грамадоўскіх выданнях, А.Луцкевіч не вызначаў іхнюю палітыку, бо не з'яўляецца не тое што кіраўніком — нават чальцом партыі, аб чым адной і заявіў у тыднёвіку "Пшэглёнд Віленскі".

Сапраўды, 14 чэрвеня 1926 года А. Луцкевіч склаў такую заяву, і прычына не з'явілася наступная. Днём раней, у 11-м нумары "Пшэглёнда Віленскага", нейкі ананім "ex" паведаміў, што на пахаванні пасла Казіміра Сваяка на службе ў Віленскім касцёле Святога Мікалая ад "Грамады" прысутнічаў ён — Антон Луцкевіч. І вось у бліжэйшым, 12-м, нумары выдання (яно з'явілася 27 чэрвеня 1926 года) А.Луцкевіч заявіў, што на пахаванні Казіміра Сваяка ад "Грамады" былі паслы С.Рак-Міхайлоўскі і Ю.Сабалеўскі, а ён быў толькі ад... самога сябе.

Дарэчы, фраза пра беларускую інтэлігенцыю, якая шануе А.Луцкевіча, абурыла яшчэ аднаго ананіма, які накіраваў у рэдакцыю "Беларускага Дня" ліст за подпісам "Інтэлігент". Гэты ананім прызнаваў заслугі А.Луцкевіча ў беларускай культуры, аднак жа не ў палітыцы, бо ў палітыцы ён "прывык заўсёды хавацца за чужыя плечы"; у палітыцы, даказваў новы ананім, ён толькі тым і займаецца, што зневажае іншых беларускіх дзеячаў. Ф.Умястоўскі надрукаваў пісьмо "Інтэлігента" ў тым жа 31-м нумары — толькі калі слова М.Гурына даў на самым пачатку, на другой, трэцяй і чацвёртай старонках, то згаданае пісьмо змясціў на апошняй, дванаццатай, старонцы. Надрукаваў і прыпіску, згодна з якой рэдакцыя "Беларускага Дня" ў зацемцы пра арышт ацэньвала А.Луцкевіча толькі як дзеяча культуры. І ні слова, што ў той зацемцы ішла гаворка і пра А.Луцкевіча-палітыка! Больш таго, прыпіска завяршалася гэтак: "...а ў галіне яго (*А.Луцкевіча.* — **Л.Д.-М.**) палітычнай працы /рэдакцыя/ зусім падзяляе закіды, зробленыя ў пісьме..." Ф.Умястоўскі здыпламатнічаў, не захацеў сварыцца з "Інтэлігентам", адным са старэйшых, як сам заявіў у гэтай жа прыпісцы, нашых адраджэнцаў, імя якога раскрыць не мог.

Так, Ф.Умястоўскі меў да А.Луцкевіча прыхільнасць, аднак жа, здаецца, і не заўважыў, як абразіў яго. Падзяліўшы закіды "Інтэлігента", не адкінуўшы іх, ён, як бачым, згадзіўся з тым, што А.Луцкевіч у палітычнай дзейнасці "прывык заўсёды хавацца за чужыя плечы".

Сваім ворагам А.Луцкевіч не шкадаваў моцных слоў, гэта праўда, і тут можна прыняць закід "Інтэлігента", што ён зневажае беларускіх дзеячаў. Але каб хаваўся за чужыя плечы... Гэта ўжо занадта! Заснавальнік дзяржаўнага нашага жыцця Антон Луцкевіч так хаваўся за чужыя плечы, што ў кастрычніку 1927 года зноў, у чарговы раз, трапіў за краты!

11. Забойства, канфіскаваныя газеты і Вера Тарашкевіч

У сваёй заключнай прамове 8 мая 1928 года Раўзэ пашкадаваў, што М.Гурын не паспеў выступіць — толькі зложыў прысягу; шкадаванне зразумелае — непасрэдныя паказанні былога чальца ЦК КПЗБ павінны былі стаць кульмінацыяй працэсу. Як вядома, разбор пачаўся ў чацвер, 23 лютага 1928 года, а праз тры тыдні, на адзінаццаты дзень слуханняў, М.Гурына не стала...

Чытаю газету "Слова": "...У 10 г. 30 хв. вечарам, у пятніцу, 16 сакавіка 1928 года, у Вільні, паблізу кавярні Тамашэвіча, якая знаходзіцца на вуліцы Ягелонскай, 5 — пачуўся стрэл..." Так пачынаецца нататка пра забойства галоўнага прыхільніка сэцэсіі; нататка вельмі запозненая — трагедыя адбылася, як сказана, у пятніцу 16 сакавіка, а штодзённая газета (толькі ў панядзелак не выходзіла) паведаміла пра падзею, можна сказаць, праз тыдзень — ажно ў чацвер 22 сакавіка! Чаму? З такой крыклівай навіной і так спазніцца?!

Мяркую, напісаць пра здарэнне ў суботнім нумары за 17 сакавіка было не зусім рэальна — М.Гурына ж забілі позна ўвечары ў пятніцу. А вось у нядзелю...

Для своечасовага друку якраз падыходзіла нядзеля, і хутчэй за ўсё "Слова" і змясціла сваю спешную нататку ў нядзелю 18 сакавіка, аднак жа нумар быў канфіскаваны, як і нумары іншых віленскіх газет з гэтай неверагоднай навіной. Чамусьці першая рэакцыя ўлады на аператыўную работу журналістаў была менавіта такая — не зусім зразумелая. Няўжо дэфензіва спрабавала (ну, хоць на некалькі дзён) утаіць факт смерці М.Гурына? Не хацела, ці што, каб пра гэта адразу даведаліся і, само па сабе, узрадаваліся падсудныя грамадоўцы?!

Словам, пытанне застаецца адкрытым...

Адносна згаданых канфіскацый і пратэстаў у сувязі з імі гаворка будзе ніжэй, а пакуль што вярнуся да "Слова": "...Праз хвіліну ў кавярню ўваліўся паранены і ўпаў у праходзе паміж пакоямі. За параненым убег забойца і з пісталета стрэліў тры разы і са сваім памочнікам знік..."

Звярну ўвагу: журналіст напісаў пра памочніка, бо і сапраўды Клінцэвіч быў не адзін, яму дапамагаў Капуцкі, аднак жа пазней у сваіх кананічных успамінах "Як я расправіўся з правакатарам Гурыным" Клінцэвіч не згадаў Капуцкага...

"...Тамашэвіч у забітым пазнаў Гурына, які часта бываў у яго кавярні. Вартаўнікі (!) з таварыства Klucze затрымалі забойцу. Яго напарнік уцёк..."

"Слова" гаворыць пра вартаўнікоў (двух? трох?), але іншыя газеты называлі толькі аднаго вартаўніка, які ўдзельнічаў у затрыманні. І сам Клінцэвіч пісаў пра аднаго нечаканца, што перакрыў яму шлях...

У сваім ранейшым выпуску "Слова" заўважыла: "...жонкі абвінавачаных (*лідараў "Грамады".* — **Л.Д.-М.**) у дзень забойства Гурына не прыйшлі ў суд..." І тут ёсць над чым задумацца.

Усе дні хадзілі — і раптам не прыйшлі! І менавіта ў гэты дзень! І менавіта ўсе (!) не прыйшлі. Занятыя былі? Захварэлі? Ці проста дзіўнае супадзенне такое? А можа, усё ж такі існавала нейкая сувязь паміж стрэламі Клінцэвіча і адсутнасцю гэтых жанчын у судзе?! І газета "Слова" намякала на гэтую сувязь і сваім чытачам, і, магчыма, палітычнай паліцыі?

Уважлівая была газета; пасля скону М.Гурына тут жа адзначыла, што жонкі галоўных грамадоўцаў вярнуліся ў суд: "...Сёння ж усе яны ў судзе. Ёсць і Вера Тарашкевіч, якую затрымалі на Ягелонскай у хвіліну забойства..."

Зноў дзіва дзіўнае!

У такі позні час (палова адзінаццатай вечара!) і менавіта ў хвіліну забойства жонка Б.Тарашкевіча спадарыня Вера знаходзілася паблізу кавярні Тамашэвіча. Што яна там рабіла? Можна падумаць, таксама сачыла за ворагам свайго мужа М.Гурыным, які, дарэчы, пісаў пра Б.Тарашкевіча, што ў таго як у палітыка бывае сем пятніц на тыдні! Што і казаць, адмоўны водгук, і ў жаночае сэрца ён мог апусціцца пякучай крыўдай!

А яшчэ можна падумаць і пра вядомую чырвоную руку, якая магла кіраваць жонкамі лідараў "Грамады"! І гэта ніякая не метафара. Невыпадкова ж сакратар МОПРа У.Вольскі ў гэты час быў у Вільні, нават жыў у Веры Тарашкевіч! Само па сабе, знаны камуніст прыбыў не толькі дапамагаць падсудным грамадоўцам; відавочна ж, меў і яшчэ нейкую місію...

І, безумоўна, цікавы і гэты факт: пракурор Віленскага акруговага суда загадаў канфіскаваць газеты, якія паведамілі пра пагібель М.Гурына. Акрамя "Слова" канфіскацыі падлягалі "Кур'ер Віленскі" і "Дзеннік Віленскі" — паводле Якуба Міско "так званая апазіцыйная прэса", а паводле "Пшэглёнда Віленскага" — прэса паслухмяная і пакорлівая.

Ды не (не магу не адзначыць!) — не так званая і не такая ўжо і пакорлівая; і цікавая была, і бараніцца ўмела...

Сіндыкат журналістаў заявіў пратэст супраць пастановы пракурора, а выдаўцы прыпынілі выпуск газет на тры дні ("Дзеннік Віленскі", праўда, на трэці дзень выйшаў).

Пратэст заўважылі і ў краі, і за мяжой; краёўцы ўздыхалі: калі пад такім дзяржаўным ціскам знаходзяцца польскія выданні, то што ўжо казаць пра існаванне беларускіх, яўрэйскіх і летувіскіх газет...

Ва ўсе часы канфіскацыя — любімая гульня чыноўнікаў, і камбінацыі яны праводзілі (і праводзяць!) самыя розныя. Скажу пра тую, якая па тэме... Калі ў сераду 12 кастрычніка 1927 года А.Луцкевіч апынуўся ў турме, Беларускі нацыянальны камітэт (БНК) заявіў: гэты арышт — яшчэ адзін удар па беларускім руху, таму неабходна і далей змагацца за свае правы.

Пратэст БНК з'явіўся ў 5-м нумары "Нашай Працы" 15 кастрычніка 1927 года. А якраз быў прыняты новы закон аб друку, пяцідзясяты артыкул якога забараняў праслаўляць злачынцаў. І вось калі камісар урада канфіскаваў 5-й нумар "Нашай Працы", то Віленскі акруговы суд тут жа зацвердзіў гэтую канфіскацыю, бо расцаніў пратэст БНК менавіта як праслаўленне злачынцы.

12. Езуіт Ясінскі і вера — душа ляноты

Адгукнуўся на трагедыю і "Беларускі Дзень"; 25 сакавіка 1928 года (на 10-я ўгодкі абвяшчэння БНР!) тыднёвік пісаў: "...ад кулі забойцы згінуў беларус... Мы не ведаем, ці забойца ёсць беларусам, калі ж так, то вывад з трагічнага морду (*забойства.* — **Л.Д.-М.**) яшчэ цяжэй, яшчэ сільней кладзе жах і сум на душу кожнага беларуса..."

Чулае слова і адметнае сваім нацыянальным смуткам, і смутак гэты робіць ўражанне, што непазбыўнае наша самазнішчэнне — працэс бясконцы, бо "...згінуў беларус... ці забойца ёсць беларусам...".

Тыднёвік не схаваў расчаравання і з той прычыны, што сведка абвінавачання (начальнік ваяводскага камісарыята палітычнай паліцыі ў Беластоку) Ясінскі выставіў М.Гурына ў ролі інфарматара аб дзейнасці "Грамады" яшчэ задоўга да яе ліквідацыі, у выніку чаго ў стваральніка сэцэсіі паляцелі камяні з усіх бакоў. Вывядоўца дэфензівы Ясінскі зрабіў сваю работу прафесійна — надзейна падчапіў ахвяру на крук!

Загнаны ў кут М.Гурын адчуў гэта адразу і таму свой ліст ад 3 лістапада 1927 года адрасаваў не толькі грамадоўцам і камуністам — Ясінскаму таксама; хіба ж не да "адрасата" Ясінскага звернута заўвага, што ў дні стварэння "Грамады" ён, М.Гурын, сядзеў у турме, ніколі не прысутнічаў на пасяджэннях яе цэнтральнай управы і ніколі не бываў на сходах вясковых гурткоў "Грамады"?

І ў такім разе ці не ўзнікала пытанне: як гэткі сведка мог на судзе выступаць у ролі дасведчанага (!) інфарматара аб дзейнасці менавіта "Грамады"? Пытанне лагічнае, але езуіту Ясінскаму логіка не патрэбна была. Ён разважаў: "Так, М.Гурын знаходзіўся ў вязніцы, калі закладалася "Грамада"; так, пра дзейнасць яе цэнтральнага сакратарыята і нізавых структур М.Гурын не меў дакладнага ўяўлення! Ну, дык і што? Хіба не дастаткова таго, што ён яшчэ да нараджэння "Грамады" быў добра знаёмы з яе заснавальнікамі — Б.Тарашкевічам, С.Рак-Міхайлоўскім, П.Мятлой, Р.Астроўскім?! Меў з імі шчыльную сувязь! І сустрэчы з А.Луцкевічам шмат пра што гавораць! А галоўнае — на допытах сам разгаварыўся! Сам! Хай не адразу, але ўсё ж такі..."

На жаль, гэта была праўда... Надарваўшы сэрца ў смяротнай грызні з палітычнымі ворагамі, М.Гурын страціў разважлівасць і заключыў пагадненне з езуітам. А самае страшнае было нават не гэта. Натомлены псіхолаг, ён (не маючы сілы і ўлады) думаў — гарачым словам, артыкуламі перакананць грамадства ў сваёй праваце. Нібыта і не ведаў, што людзей — і простых, і няпростых (за выключэннем хіба што адзінак, нейкіх абсалютна выдатных асоб!) — можна пераканаць толькі пры дапамозе страху і грошай.

А як жа моладзь? — спытаеце. Здаецца, без уздзеяння страху і грошай яны (тыя ж камсамольцы) ішлі на смерць у імя ідэалаў камунізму... Сапраўды, ішлі, бо не мелі выбару... На смерць іх пасылаў Ленін, ці найбольш Сталін — увасабленне абсалютнага страху! І моладзь, якая верыла ў голыя лозунгі, таксама была паралізаваная страхам...

Адстойваючы сваю правату, даказваючы ідэйнае разыходжанне з камуністамі і грамадоўцамі, М.Гурын яшчэ забыўся і пра сутнасць чалавечай натуры — людзі ў пераважнай большасці сваёй часцей ***вераць***, чым ***думаюць***, бо думаць значна цяжэй, чым верыць. Каб думаць — трэба ўмець думаць; трэба вучыцца гэтаму; трэба намагацца, трымаць розум у дысцыпліне, выдаткоўваць час, а веры — ні час, ні дысцыпліна, ні намаганне, ні вучоба, ні ўменне не патрэбны! Вера — душа ляноты! Сваё думанне (інтэлект!) пры жаданні можна ўзбагаціць, паглыбіць, пабольшыць, а вера найменш паддаецца такім зменам, таму яе прастора ў чалавеку ад нараджэння да смерці амаль аднолькавая. Вера (як у вялікае, так і ў дробнае) намаганняў не патрабуе, асабліва калі яна накіроўваецца ўладай!

Вось чаму ў Заходняй Беларусі і БССР адразу ж паверылі: М.Гурын — правакатар!

Не паверыў хіба што адзін Янка Купала, аб чым згадка яшчэ будзе...

Ясінскі выканаў сваю місію — падрыхтаваў грамадскую думку...

На пяты дзень працэсу, у аўторак 28 лютага 1928 года, спасылаючыся на паказанні яшчэ жывога М.Гурына, афіцэр далажыў: "Грамада" паўстала па загадзе Камінтэрна...

А нейкія тры гады таму М.Гурын марыў, каб яго новая партыя мела сваё прадстаўніцтва менавіта ў Камінтэрне. Як усё раптоўна змянілася! Былыя сябры саштурхнулі яго ў яму, аднак жа і сам ён шмат нарабіў, каб страціць раўнавагу.

Што было станоўчым, стала адмоўным, і вось пайшло-паехала: "Грамада" — дзіця Камінтэрна; грамадоўскія газеты друкаваліся за грошы ўсё таго ж Камінтэрна, а сама гэта арганізацыя створана дзеля таго, каб падбухторваць просты народ да бунту.

Зрэшты, і без гурынскіх несамавітых паказанняў нават самы апошні паліцыянт з самага апошняга пастарунка добра ведаў пра мэты Камінтэрна. А камендант якой-небудзь павятовай паліцыі за шклянкай гарбаты з выглядам знаўцы апавядаў, скажам, каменданту гміннай паліцыі, з якой крыніцы фінансуюцца грамадоўскія газеты.

А што ўжо казаць пра вышэйшых чыноў дэфензівы! Яны ведалі амаль усё, і не таму, што былі нейкімі рэдкімі майстрамі вышуку, а ў вялікай ступені таму, што лідары "Грамады" мала пільнаваліся канспірацыі. Пэўна ж, моцна верылі ў сваю пасольскую (дэпутацкую) недатыкальнасць і таму адчувалі сябе ў адноснай бяспецы! Напрыклад, без асаблівай засцярогі прынялі прапанову заснаваць Беларускі Банк і першыя камінтэрнаўскія паступленні (15.000 долараў) распісалі часткова на сябе, часткова на сваіх родных. Новыя валютныя паступленні не забавіліся; словам, палітыкі адразу разбагацелі — прынамсі, кіраўнікі банка (дырэктар Р.Астроўскі набыў сабе асабняк, а галоўны бухгалтар А.Коўш купіў дом).

Разумныя людзі, аднак жа ніхто нават і не падумаў, як адказаць на пытанне, якое можа ўзнікнуць (і ўзнікла!):

— Адкуль жа паходзяць грошы, на якія купляецца ў Вільні багатая нерухомасць, і наогул на якія зберажэнні так нечакана і хутка паўстаў Беларускі Банк?

Галовы кружыліся ад палітычнага дыму: "А што думаць, калі трэба дзейнічаць! А што пільнавацца, калі неўзабаве паўстанне і на дапамогу прыйдзе Чырвоная Армія! А што асцерагацца, калі польскай дзяржавы заўтра не будзе!" А калі так, то можна, не гуляючыся ў вялікае падполле, адкрываць банкаўскія філіі ў Пінску і ў Глыбокім, а таксама ж на свае акцыі ў паветы можна ў звычайных паштовых канвертах (!) перасылаць чэкі на самыя розныя сумы...

Я не апраўдваю з ног да галавы М.Гурына, бо зноў жа, спасылаючыся на яго паказанні, Ясінскі рапартаваў суду, што Б.Тарашкевіч, С.Рак-Міхайлоўскі, П.Валошын, П.Мятла і Р.Астроўскі знаходзіліся ў кантакце з камуністамі; кампартыя Польшчы праз КПЗБ пры дапамозе сувязнога Р.Астроўскага давала кіраўнікам "Грамады" неабходныя інструкцыі... Так, я не апраўдваю свайго героя і ягоныя паказанні, але зазначу, што віна яго адразу робіцца меншай, калі толькі падумаеш: а не варта было і лідарам "Грамады" губляць галаву, страчваць пільнасць і зусім падпадаць пад уладу камуністаў!

13. Свой знішчыў свайго

Тыднёвік Ф.Умястоўскага ў роспачы пытаўся: няўжо забойца з'яўляецца беларусам?

Так, Сямён Клінцэвіч быў беларусам, і замест таго, каб, скажам, паехаць у Маскву і ліквідаваць Сталіна (сапраўднага правакатара!), ён прыехаў у Вільню і ліквідаваў М.Гурына.

Свой знішчыў свайго — формула нашага існавання! Спрадвеку на чужую карысць беларусы нішчылі беларусаў і не разумелі, што гэта іхняя асноўная бяда, а чужынцы ім, сваім адданым слугам, выносілі падзяку — зазвычай кулю ў патыліцу!

Гэтак жа аддзячылі і Клінцэвічу з Капуцкім, які таксама ж беларус...

Нагадаю: сэцэсію М.Гурын рабіў не адзін, меў памочнікаў, з якіх спрытнейшыя былі якраз Клінцэвіч і Капуцкі, але спрытнейшыя звычайна спрытныя ва ўсім, і менавіта яны першыя здрадзілі свайму старэйшаму таварышу, пакаянна вярнуліся да бальшавікоў і, каб замаліць раскольніцкія грахі, пакляліся звесці М.Гурына са свету. Расправу прымеркавалі на сакавік 1928 года і адвялі на выкананне месяц-паўтара.

Чаму не спяшаліся? Бо час быў, бо толькі 17 красавіка ў Беластоку пачынаўся "Працэс 133-х" — судзілі камуністаў, і ў ліку іншых такіх вядомых, як В.Харужая і М.Арэхва. М.Гурын у якасці сведкі абвінавачання меўся выступіць і на гэтым судзе. І тут яму было што канкрэтна сказаць і значна больш, чым на грамадоўскім разборы, — тут ён ведаў саму кухню!

Сапраўды, правільна пісала К.Гоцка — грамадоўцы баяліся паказанняў М.Гурына на "Працэсе 56-ці", аднак жа камуністы на сваім "Працэсе 133-х" выступлення М.Гурына баяліся ўдвая больш. Выносячы яму смяротную пастанову, камуністы, вядома ж, дбалі пра сябе, а не пра грамадоўцаў. А хто б сумняваўся! О, каб іх непакоіў лёс Б.Тарашкевіча і С.Рак-Міхайлоўскага, то яны ўсё зрабілі б, каб загнаць у магілу М.Гурына яшчэ да 23 лютага 1928 года - то бок да пачатку "Працэсу 56-ці".

Аднак жа галоўны выканаўца Клінцэвіч асабліва не рупіўся, у нарысе "Як я расправіўся з правакатарам Гурыным" ён паведамляе: "У сакавіку 1928 года я прыехаў у Вільню..." — гэта значыць, тады, калі суд над грамадоўцамі не проста пачаўся, а ўжо набраў поўны ход...

Клінцэвіч прыбыў у Вільню падчас выбарчай кампаніі — 4 сакавіка прайшлі выбары ў сейм, 11 сакавіка — у сенат, і з гэтай прычыны на грамадоўскім працэсе суддзя Аўсянка абвясціў перапынак.

Не называючы праўдзівага прозвішча забойцы, В.Рагуля сцвярджаў: "... Гурын быў застрэлены... нейкім маладым чалавекам з-пад Траб, Усціновічам..." Трэба думаць, Клінцэвіч меў фальшывы польскі пашпарт на імя гэтага Усціновіча. "Кур'ер Віленскі" ў разгорнутым (таксама спозненым з улікам канфіскацыі і дзён пратэсту) паведамленні за 21 сакавіка 1928 года таксама не назваў імя Клінцэвіча.

Дарэчы, рэдакцыя "Кур'ера" знаходзілася там жа, на Ягелонскай, побач з кавярняй Тамашэвіча — у доме №3. Магчыма, нехта з супрацоўнікаў газеты ў той позні час быў у рэдакцыі ці нават праходзіў міма месца злачынства, і такая істотная акалічнасць, вядома ж, паспрыяла таму, што матэрыял атрымаўся даволі падрабязны — прынамсі, значна цікавейшы, чым у таго ж "Слова", і нават надрукаваны быў на дзень раней.

(Заканчэнне ў наступным нумары.)

ГОРАД БУДУЧЫНІ

Адноўлены Маладзёжны тэатр прыме гасцей зусім хутка?

Згодна з планамі, рэканструкцыя абодвух будынкаў Беларускага дзяржаўнага маладзёжнага тэатра можа завяршыцца ў гэтым годзе.

Першым адчыніць свае дзверы будынак на сталічнай вуліцы Казлова, што раней належаў Палацу культуры Будтрэста №1. Яшчэ некалькі месяцаў таму працы былі амаль скончаны. Заставалася толькі правесці некаторыя ўнутраныя работы ды вычысціць смецце з тэрыторыі. Праўда, па планах дадатковы будынак павінен быў адкрыцца яшчэ ў 2012 годзе... На жаль, не склалася, хоць калектыў тэатра ўсімі сіламі намагаўся наблізіць светлы дзень. Акцёры і адміністрацыя выходзілі на суботнікі, прыбіралі ды дапамагалі будаўнікам. І вось узнагарода — аднаўлены будынак, дзе ўсё, нават колер сцен у грымёрных, падабрана па жаданні калектыву. Менавіта тут будзе размяшчацца галоўная пляцоўка тэатра. Не толькі з усімі ўмовамі для нармальнай працы трупы, але яшчэ і з вялікай сцэнай, гардэробамі, цэхамі па стварэнні касцюмаў і дэкарацый.

Знешне будынак амаль гатовы. Але, як стала вядома "Народнай Волі", трэба яшчэ дакупіць мэблі і скончыць унутранае аздабленне. Дарэчы, інтэр'ер Маладзёжнага будзе вытрыманы ў залацістых танах.

Будынак па праспекце Машэрава, дзе доўгі час даводзілася існаваць Маладзёжнаму, таксама застаўся за тэатрам. Яго рэканструкцыя вымагае значна больш часу. І хоць па планах яна ўжо павінна была завяршыцца, будаўнікі не даюць 100%-най гарантыі, што паспеюць да канца 2013 года.

Не сакрэт, што калектыву тэатра амаль тры дзесяткі гадоў даводзілася туліцца ў маленькім памяшканні, амаль не прыстасаваным для існавання цэлай акцёрскай трупы. У будынку існавала праблема з вадой, грымёркі былі няўтульныя. Адчувалі пэўны дыскамфорт і гледачы — гардэроб, буфет, прыбіральні былі далёкімі ад ідэалу.

Пакуль на пляцоўцы ля Камсамольскага возера поўным ходам ідзе праца. Задача будаўнікоў — захаваць каркас гістарычнага будынка, а "ўнутранку" зрабіць больш зручнай. Пры гэтым з ўнутранай далікатнасцю трэба паставіцца да могілак, што пачынаюцца за паркам тэрыторыі тэатра.

Значна пашырыцца сцэна, павялічыцца колькасць гледацкіх месцаў (са 176 да 280), стануць больш зручнымі грымёркі. Тут будуць рэпетыраваць і выступаць артысты пластычнага тэатра "D.O.Z.SK.I.", які з нядаўняга часу з'яўляецца часткай Маладзёжнага тэатра.

ТЫМ ЧАСАМ

Каля ТЮГа ўжо мяняюць плітку

Падыходзіць да заканчэння перабудова Тэатра юнага гледача ў самым цэнтры Мінска.

Сталічны Тэатр юнага гледача доўгі час вымагаў рамонту. Але нават пасля таго, як трупа пакінула аварыйны будынак, тэатр чакаў свайго часу. Прычына адтэрміноўкі вельмі простая — недахоп грошай.

На шчасце, фінансавыя праблемы былі вырашаны, і сёння будынак тэатра амаль гатовы для таго, каб адчыніць свае дзверы перад гледачамі. Будаўнікі дэмантуюць рыштаванні і ўкладваюць побач з тэатрам новую плітку, а мінакі ўжо могуць ацаніць знешні выгляд абноўленага ТЮГа.

Марыя МАЛЕВІЧ.

ПРОГНОЗ

Зимы в Беларуси могут стать более суровыми

Как ни парадоксально, причиной этому послужит глобальное потепление на планете.

Как рассказал журналистам главный научный сотрудник Института природопользования НАН Беларуси академик **Владимир Логинов**, повышение температуры воздуха в мире вызывает таяние морских льдов, а поступление талых (распресненных) вод в Атлантический океан, в свою очередь, может ослабить теплое течение Гольфстрим, что приведет к более суровым зимам в Европе.

"Все случаи замедления Гольфстрима совпадали с суровыми зимами в Европе", — рассказал ученый. В качестве примера он привел 1960-е годы, когда даже микрозамедление течения привело к наступлению холодных зим в этой части света.

"Не исключено, что возврат холодных зим связан также с замедлением Гольфстрима. Сейчас лед в Арктике тает достаточно интенсивно, поэтому такой вариант возможен", — говорит Владимир Логинов.

В то же время он отмечает, что нынешние зимы в Беларуси нельзя назвать суровыми и они теплее, чем в 1940-х гг., а холодная зима 2010 года не вошла даже в двадцатку самых лютых зим.

Роль парниковых газов сильно преувеличена?

Бороться с глобальным потеплением теперь станет явно сложнее, поскольку ученые пришли к выводу, что роль парниковых газов, которые раньше считались основным фактором, влияющим на изменение климата, была преувеличена.

По словам Владимира Логинова, глобальная среднегодовая температура воздуха хотя и является самой высокой за всю историю наблюдений, за последние 10—15 лет остается на одном уровне и не растет, несмотря на то что выбросы парниковых газов в атмосферу за этот период увеличились не менее чем на 30%.

По мнению академика, бороться с глобальным потеплением за счет снижения уровня парниковых газов не получится в любом случае, поскольку не удастся снизить их содержание в атмосфере. *"Среди стран ЕС, которые являются инициаторами Киотского протокола, только 5—6 стран полностью выполняют его условия"*, — говорит ученый.

К тому же, по его словам, Китай и Индия продолжат увеличивать сжигание органического топлива. *"Остановить этот процесс вряд ли удастся, потому что каждая страна должна развиваться, а развиваться без энергетики нельзя"*, — считает Владимир Логинов.

По его словам, Китай по выбросам парниковых газов вышел на первое место в мире, а к 2030 году увеличит сжигание угля — самого грязного органического топлива — более чем в два раза.

Торговля квотами, по мнению Логинова, также не даст позитивного решения климатических проблем. *"Для климата нет никакого значения, где выбрасывают парниковые газы — в Беларуси, США или Китае. Нигде нет барьеров, которые препятствуют переносу парниковых газов"*, — говорит ученый.

По его мнению, не поможет снизить объем выбрасываемых парниковых газов и использование альтернативных источников энергии, которые *"не смогут заменить углеводородные источники энергии"*.

Лето в Беларуси теплеет быстрее, чем зима

По словам Владимира Логинова, еще одним фактором, подтверждающим тезис о преувеличенной роли парниковых газов в изменении климата, является еще и то, что за последние 10—15 лет в Беларуси кардинально изменились сезонные особенности глобального потепления.

По словам ученого, если раньше для Беларуси было характерно потепление зимнего типа, когда зимняя средняя температура воздуха увеличивалась быстрее, чем летняя, то за последние 10—15 лет ситуация кардинально изменилась, и теперь для нашей страны характерно потепление летнего типа.

Однако если бы влияние на изменение климата оказывали именно парниковые газы, зимняя температура по ряду причин должна была бы увеличиваться интенсивнее летней, рассказал Логинов.

В то же время академик отмечает, что предполагаемые учеными сценарии изменения климата тоже весьма относительны и не всегда оправдываются. По существующим прогнозам, в течение следующих 25 лет температура должна увеличиться на 1 градус, а к концу столетия — на 3 градуса.

"Это достаточно высокий показатель. Один градус соответствует сдвижению климатической зоны на 150—200 километров. Если в Беларуси климат станет теплее на 3 градуса, то температура в Минске будет такой, как сейчас в Киеве", — отметил он.

Анастасия СОЛОНОВИЧ.

З НАТУРЫ

Начны госць

Сяджу на ганку дачнага дома. Вечар ціхі, цёплы, спакойны. І раптам чую: хтосьці ў сенцах заварушыўся. Адчыняю дзверы — вожык.

Адчуўшы небяспеку, начны госць адразу скруціўся ў клубок, ашчацініўся вострымі іголкамі. Але мой сямігадовы ўнук усё ж занёс яго ў хату, наліў у місу малака. Аднак вожык забіўся ў куточак і прасядзеў там усю ноч.

Пад раніцу, крыху асмялеўшы, забегаў па хаце, паласаваўся малаком. Так ён пражыў з тыдзень у няволі. Потым мы выпусцілі яго на двор. Днём ён кудысьці збягаў, а к вечару зноў прыходзіў, напэўна, за ласункам. Аднойчы прыйшоў не адзін, а з сяброўкай. Нас гэта здзівіла, і мы падумалі: напэўна, наша хата спадабалася цудоўнай парачцы.

Але дарэмна радаваўся мой унук Саша. У той жа вечар начны госць са сваёй сяброўкай зніклі назаўсёды. Напэўна, жыццё ў роднай прыродзе лепш, чым у няволі.

Анатоль ШАРАЕЎ.

г.Фаніпаль.

ЗАКУЛІССЕ

Вадзім Галыгін стаў дарадцам Крысціны Арбакайтэ

Беларускі шоумэн і расійская спявачка зняліся ў кінамюзікле "Таямніца прынцэс".

У Расіі завяршаюцца здымкі кінамюзікла "Таямніца прынцэс" па матывах адразу трох казак братоў Грым: "Храбры кравец", "Сем прынцаў-крумкачоў" і "Стаптаныя чаравічкі".

— Па сюжэце гераіня Крысціны Арбакайтэ, трапіўшы пад уплыў злога дарадцы (Вадзім Галыгін), праклінае і зачароўвае сваіх сыноў, — распавядае часопіс "7 Дней". — Але ў рэшце рэшт усё скончыцца добра і каралева зладзіць пышнае вяселле. Прычым ажэняцца яе сыны з сёстрамі-прынцэсамі з суседняга каралеўства, уладара якога сыграў Сяргей Жыгуноў. Гэтыя святочныя сцэны здымалі ў сядзібе Лермантава.

Здымкі таксама ішлі і ў Чэхіі, пад Прагай, у замку Кршываклат, якому каля тысячы гадоў.

Трэба адзначыць, што апошнім часам Вадзіма Галыгіна нярэдка запрашаюць у кіно. Нядаўна карціна з яго ўдзелам "Вось гэта каханне!" стала пераможцам Нацыянальнага конкурсу кінапраектаў пры падтрымцы Міністэрства культуры РБ. Фільм абяцаюць паказаць у кінатэатрах Беларусі ў верасні.

Ігар ЗАЛЕСКІ.

УВАГА!

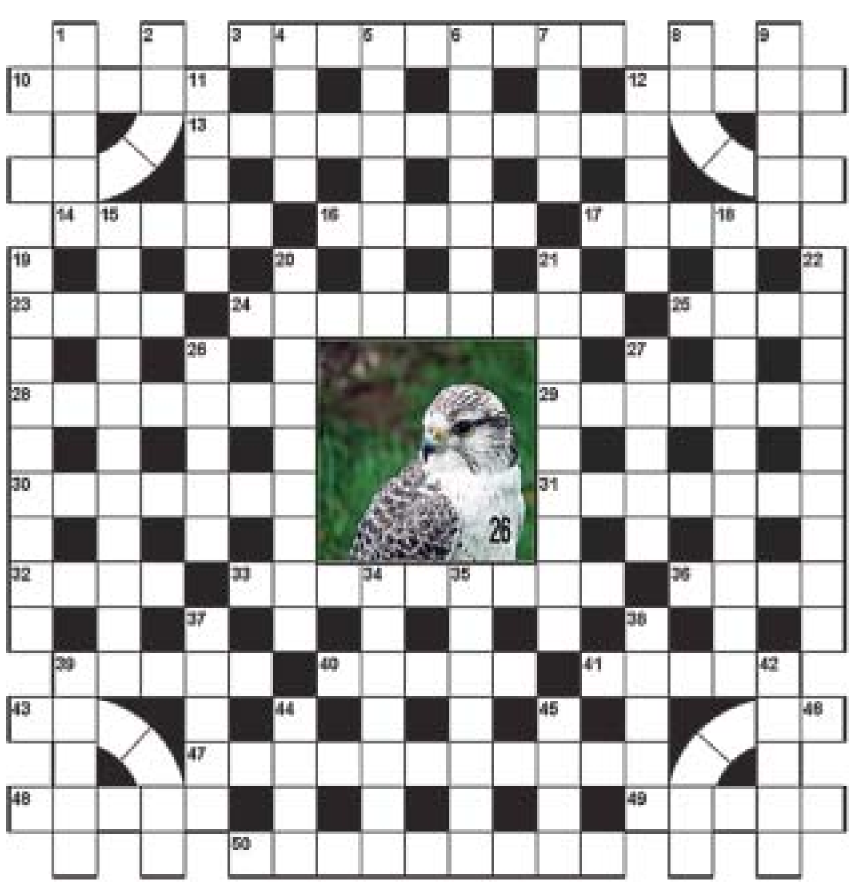
Выкарыстанне мабільных тэлефонаў прыводзіць да развіцця раку мозгу

Эксперты Сусветнай арганізацыі аховы здароўя (СААЗ) упершыню заявілі пра магчымую сувязь выкарыстання мабільнага тэлефона з развіццём раку мозгу. Верагодна, рызыка ўзнікнення злаякаснай пухліны павялічваецца ад выкарыстання сотавых тэлефонаў.

Перагледзеўшы практычна ўсе актуальныя сведчанні, працоўная група класіфікавала высокачастотныя электрамагнітныя палі як патэнцыяльна канцэрагенныя для чалавека. Ёсць сведчанні таго, што "мабільнае" выпраменьванне можа прывесці да развіцця гліёмы — аднаго з відаў пухліны галаўнога мозгу. Пра тое, што пастаяннае ўздзеянне радыёчастотных сігналаў можа адмоўна паўплываць на здароўе чалавека, навукоўцы казалі неаднаразова. Акрамя таго, шматлікія ўладальнікі тэлефонаў скардзяцца на розныя пабочныя эфекты ад сотавай сувязі: частыя галаўныя болі, страту памяці і канцэнтрацыі, напругу ў барабанных перапонках і раптоўныя прыступы стомленасці.

КРЫЖАВАНКА

Аб усім патроху

Па гарызанталі: 3.Маці П.Броўкі Алена Сцяпанаўна як здатная майстрыха ў прыгатаванні каўбас; імі яна частавала сяброў паэта ў Пуцілкавічах. 10.Адзін са старых музычных інструментаў, што дзейнічае ў касцёле Яна Хрысціцеля ў Камаях. 12.Дваранскі тытул П'ера дэ Кубертэна, які разам з Д.Вікеласам у 1894 годзе заснаваў Міжнародны алімпійскі камітэт. 13.Польскі пісьменнік, правазнаўца, нарадзіўся ў 1618 годзе. 14.Што ў дыхтоўных скураных чаравічках Грызельды, жонкі дзяржаўнага дзеяча ВКЛ Яна Станіслава Сапегі, было невысокім і вельмі зручным? 16.Німфа, што ператварылася ў лаўровае дрэва. 17.Птушка, з якой звязана назва меткіх стралкоў. 23.Горад, дзе знаходзіцца адна з галоўных мусульманскіх святынь Тадж-Махал. 24.Выканаўца галоўнай ролі ў фільме "Прынцэса цырка". 25.Фірмовы тып келіх-звона, які распрацавалі налібоцкія майстры ў славутай шкляной мануфактуры Радзівілаў. 28.Што ў дакументальных аповесцях С.Смірнова апісана адносна Брэсцкай крэпасці? 29.П'еса Янкі Купалы, галоўны герой якой Кутас. 30.Хто пасля Вялікай Айчыннай вайны нанова стварыў Нацыянальны мастацкі музей Беларусі? 31.Беларускі драматург, выдатны майстар сатырычнага жанру. 32.Празрысты шклопадобны камень надзеяў і бліскучай чароўнасці, сімвалізуе вернасць. 33.Уінстан Чэрчыль як пісьменнік, што стаў лаўрэатам Нобелеўскай прэміі. 36.Натуральны падатак у Рускай дзяржаве, які збіралі на карысць казны. 39.Прамысловае прадпрыемства "Вулкан" у Пецярбургу, дзе беларускі пісьменнік Зміцер Жылуновіч працаваў фрэзероўшчыкам. 40.Ластаногая млекакормячая жывёліна; з яе футры шыюць шапкі. 41.Горад, дзе ў XVI стагоддзі пачала дзейнічаць першая ў Беларусі друкарня. 47.Асоба, якая разглядалася на дзяржаўную пасаду на Галоўным з'ездзе ВКЛ. 48.Балгарскі горад: каля яго ў бітве з асмана-турэцкім войскам загінуў малады кароль Уладзіслаў III Ягелон. 49.Што здзейсніла фашысцкая Германія ў 1939 годзе ў дачыненні да Польшчы? 50.Музычны інструмент, на якім брынькаў булгакаўскі Шарыкаў.

Па вертыкалі: 1.У беларусаў міфалагізаваны вобраз, звязаны са сном. 4.Брэсцкае пагадненне аб аб'яднанні каталіцкай і праваслаўнай цэркваў. 5.Горад на Брэстчыне з гербам у форме варажскага шчыта: на яго блакітным полі адлюстраваны сярэбраны храм паміж рагамі залатой падковы. 6.Святы Улас як асоба, што беражэ хатнюю жывёлу. 7.Традыцыйная прычоска кітайскіх мужчын з сярэдзіны XVII стагоддзя. 9.Хто з песняроў Беларусі напісаў: "Я прыйшоў у жыццё не для сябе самога, я прыйшоў дзеля вас"? 11.Беларускае возера, розныя легенды аб якім ідуць са старадаўнасці, але іх злучае тое, што яно названа імем дзяўчыны. 12.Страва; яе рэцэпт ёсць у творы Адама Міцкевіча "Пан Тадэвуш". 15.Мястэчка, дзе рускі князь Пажарскі падарыў манастыру цудадзейны абраз-выяву Божай Маці і Дзіцяці Хрыста. 18.Які канец свету прадказаў Іаан Багаслоў? 19.Персанаж, скульптура якога ўсталявана ў Бабруйску: малады мужчына, апрануты па модзе 20-х гадоў мінулага стагоддзя, у руцэ трымае талерку з "залатым цялём". 20.Жыхар горада, дзе продкі паставілі храм у гонар Сафіі — Прамудрасці Божай. 21.Пасада малодшага брата Якуба Коласа Міхася Міцкевіча пры немцах; яго становішча неаднойчы дапамагала ратаваць землякоў ад рэпрэсій. 22.Хіт Ханка, які стаў візітоўкай дуэта Я.Паплаўскай і А.Ціхановіча. 26.Якая птушка (гл.здымак) зімой кватаруе ў гняздзе сарокі? 27.Выбітны беларускі класік, у якога была "доўгая дарога да дому". 34.Краіна, дзе пабываў беларускі паэт, жартаўнік і падарожнік Пімен Панчанка. 35.Драматычная паэма Міхася Клімковіча з Барысаўшчыны. 37.Пяцідзесяцігадовы скульптар, якога ў дзень роднай мовы 21 лютага 2013 года арыштавалі на 5 сутак за яе абарону. 38.Птушка белахвост, рэдкі на Беларусі паветраны акрабат. 39.Першы мастацкі кіраўнік і дырыжор дзяржаўнага ансамбля народных інсрументаў імя І.Жыновіча. 42.Мянушка маскоўскага цара Івана Васільевіча сярод насельніцтва ВКЛ. 44.У паэме Купалы "Адплата кахання" парабак, які пакахаў Зосю, сястру ганарлівага пана Лаўчынскага. 45.Што ў першай мінскай электрастанцыі звязана з датай 12 студзеня 1895 года?

Па дугах: 2.Сухія сцяблы гароху, вянок з якіх магла насіць на Беларусі толькі замужняя жанчына. 8.Выдавец з-пад Ліды, які заслужыў ганаровае імя "віленскага Альда". 43.Што ў 1861 годзе Аляксандр Скірмунт атрымаў (упершыню на Беларусі) за вынаходства снарада для выпарвання цукру? 46.Пасада, якую доўгі час з поспехам займала народная артыстка Беларусі Зінаіда Бандарэнка на тэлебачанні.

Ала АДАМАЙЦІС.

Адказы на крыжаванку:

Па гарызанталі: 3.Кулінарка. 10.Арган. 12.Барон. 13.Алізароўскі. 14.Абцас. 16.Дафна. 17.Бакас. 23.Агра. 24.Касаткіна. 25.Чаша. 28.Абарона. 29."Прымакі". 30.Аладава. 31.Крапіва. 32.Апал. 33.Літаратар. 36.Ясак. 39.Завод. 40.Нерпа. 41.Брэст. 47.Кандыдатура. 48.Варна. 49.Напад. 50.Балалайка.

Па вертыкалі: 1.Дрома. 4.Унія. 5.Іванава. 6.Ахоўнік. 7.Каса. 9.Колас. 11.Нарач. 12.Бігас. 15.Баркалабава. 18.Апакаліпсіс. 19.Балабанаў. 20.Палачанін. 21.Інспектар. 22."Малінаўка". 26.Сокал. 27.Быкаў. 34.Амерыка. 35."Адплата". 37.Лойка. 38.Арлан. 39.Захар. 42."Тыран". 44.Янка. 45.Пуск.

Па дугах: 2.Салома. 8.Карчан. 43.Патэнт. 46.Дыктар.

Адрас рэдакцыі: 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл. (017) 3286871.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: (017) 3286904, 3286906
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info

ISSN 2071-9647

Падпісныя індэксы: 63222, 632222

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/0494179 ад 03.04.2009. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 29.07.2013 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 26210 экз. Заказ №2913.